

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
HALI-KİLİM VE ESKİ KUMAŞ DESENLERİ
ANASANAT DALI

YEŞİLOVACIK VE BÜYÜKECELİ (MERSİN SİLİFKE GÜLNAR)
SARIKEÇİLİ YÖRÜKLERİNDE ÇUVALLAR

Songül KARAGÖL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Mehmet Ali EROĞLU

ANTALYA 2019

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

...../...../.....

Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Songül KARAGÖL

İmzası

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Songül Karagöl, tarafından hazırlanan *Yeşilovacık ve Büyükeceli (Mersin – Silifke – Gülnar) Sarıkeçili Yörüklerinde Çuval Dokumalar* başlıklı bu çalışma .../.../2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı Soyadı

Başkan

İmza

Doç. Mehmet Ali EROĞLU

(Danışman)

Unvanı, Adı Soyadı

Üye

İmza

Unvanı, Adı Soyadı

Üye

İmza

Tez Konusu

Yeşilovacık ve Büyükeceli (Mersin - Silifke - Gülnar)
Sarıkeçili Yörüklerinde Çuvallar

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi .../.../2019

Mezuniyet Tarihi .../.../2019

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Sarıkeçili yörüklerinin geçmişten günümüze kadar gelen çuval dokumalarının örnekleri tespit edilerek kaynak kişilerin verdiği bilgiler ışığında teknik, desen, renk, malzeme ve motif özellikleri olarak sınıflandırılması yapılmıştır.

Toros dağlarının yaylalarında konar – göçer yaşamı sürdüren, geçmişten bugüne kültürel özelliklerini, geleneklerini ve adetlerini koruyan, özgür göçebe yaşamının özgür güzellikleri yanında, zorlu yaşam koşulları ile de mücadele eden Sarıkeçililer, gittikçe azalan nüfuslarıyla yaşamlarını devam ettirmektedirler.

21. yüzyıl Türkiye'sinde konar – göçer yaşamı sürdüren Sarıkeçili Yörüklerinin yaşamlarının incelenmesi; asırlardan beri süregelen yaşam tecrübeleri ve maddi–manevi miraslarının gelecek nesillere belgelendirilmesi son derece önem arz etmektedir. Bu tezde de Türk dünyasının ortak duygu ve düşüncelerini yansıtan - belki yakın bir gelecekte kaybolmaya yüz tutacak- motiflerle (yanışlarla) bezeli Sarıkeçili yörüklerinin çuvaları incelenerek alan araştırması yapılmıştır.

Alan araştırması boyunca yörük yaşamı ve dokuma çuvalarıyla ilgili bilgi ve malzeme toplanmasında destek olan kaynak kişiler, Sarıkeçili yörüklerinden Hasan YAGAL, Saliha YAGAL, Halil İbrahim YAGAL, Emrah KARADAYI, Emine KARADAYI, Emine ÇELİK, Fatma ÇELİK ve ailelerine; tecrübeleriyle çalışmamın olgunlaşmasına katkı sağlayan Doç. Dr. Rengin OYMAN, Dr. Öğr. Ü. Mehmet SAĞ, Doç. Dr. Ömer ZAIMOĞLU, Dr. Öğr. Ü. Menekşe Suzan TEKER, Dr. Öğr. Ü. Öznur AYDIN'a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim süresince bilgi ve deneyimiyle çalışmalarımı yönlendiren, tezin başından sonuna kadar yardımlarını esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Mehmet Ali EROĞLU' na özellikle şükranlarımı sunarım.

Tez yazım sürecinde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen kızım Cemre Edanur ARI, Nejla SÜMER, Harita Mühendisi Lütfi YALÇIN, Av. Lütfi KESKİN ve Makbule Sibel DEMİRODA'ya, araştırma süresince sağlıklı bir çalışma ortamının tesisinde elinden gelen gayreti gösteren Ahmet Melik TOPU' ya ve her zaman yanımda olan aileme müteşekkirim...

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Songül KARAGÖL
	Numarası	20155305009
	Ana sanat Dalı	Halı Kilim ve Eski Kumaş Desenleri
	Danışmanı	Doç. Mehmet Ali EROĞLU
Tezin Adı	Yeşilovacık ve Büyükeceli (Mersin - Silifke - Gülnar) Sarıkeçili Yörüklerinde Çuvallar	

ÖZET

Bu tezde, Anadolu'nun son göçer topluluklarından olan Sarıkeçili yörüklerine ait çuval dokumalar ele alınmıştır. Araştırma alanı, Mersin ili Gülnar ilçesine bağlı Büyükeceli mahallesi Karadere Mevkii ve Silifke ilçesi Yeşilovacık mahallesi Ilıca Mevkilerinde kışlayan Sarıkeçili yörükleriyle sınırlandırılmıştır. Büyükeceli ve Yeşilovacık, coğrafi konumu itibariyle engebeli ve dağlık bir bölge olup, Toros dağları eteklerinde birden fazla yaylayı bünyesinde barındırmaktadır. Bu yaylalarda geçimlerini hayvancılık ve buna bağlı konar - göçer faaliyetleriyle sağlayan yörük gruplarına rastlanmıştır.

2016 - 2018 yılları arasında Konya'dan Mersin'e göçerken ve Mersin illerinde Sarıkeçili yörüklerinin göç yollarının bulunduğu yaylalarda alan çalışması yapılarak, karşılıklı görüşme ile gerekli araştırmalar yapılmış, çuvallar desen, renk, kompozisyon ve motif özellikleri bakımından incelenmiştir. Alan araştırması esnasında yörüklerin yaşam alanlarında kaynak kişiler ve karşılıklı görüşmelerle, hem bölge yörüklerinin günlük yaşantılarını ve sosyo-kültürel yapıları hem de çalışma için gerekli materyallerin incelenmesi yapılarak bu çalışma hazırlanmıştır.

Alan çalışmasıyla konar - göçer yaşantısının vazgeçilmez eşyalarından olan çuvallar bizzat yerinde incelenmiş ve ayrıntılı olarak gözlemlenmiştir.

Günümüzde yörük gruplarının yerleşik hayata geçme eğilimleri, gler yapılırken karşılaşılan sorunlar ve hızlı gelişen teknoloji ile birlikte el dokumacılığında bitmesi, çuvalların kullanımının azalmasına ve sanayi ürünü val kullanımına neden olmaktadır. Yörük adırlarında sanayi tipi val kullanımı yaygınlaştığından yörük kadınları val dokuma işlemini neredeyse bırakmışlardır. Bu sebeple yrklerin ellerinde bulunan son val dokuma örneklerinin kayıt altına alınması büyük önem taşımaktadır. Alan araştırması yapılarak yörük kadınları tarafından dokunan çuvallar desen, renk, kompozisyon, kullanılan malzeme ve özellikleri itibariyle incelenip kataloglama işlemi yapılarak, elde edilen bulgular literatür kaynaklarıyla desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yörükler, Sarıkeçili, val, Yayla, Motif (Yanış), Alan Araştırması, Kataloglama

T.R.
AKDENİZ UNIVERSITY
Institute of Fine Arts

Student	Name Surname	Songül KARAGÖL
	Number	20155305009
	Department	Carpet, Rug and Old Fabric Patterns Major Art
	Advisor	Assist. Prof. Mehmet Ali EROĞLU
ThesisName	Sacks of Yesilovacik and Buyukeceli Nomads (Mersin, Silifke, Gülnar)	

ABSTRACT

In this thesis, the woven sacks of Sarkeçili yoruks belonging to the last nomadic communities of Anatolia are discussed.

The research area is restricted to the Sarkeçili yoruks which are located in, Karadere area in Büyükeceli neighborhood of Gülnar town and Ilıca area in Yeşilovacık neighborhood of Silifke town in the province of Mersin.

Büyükeceli and Yeşilovacık regions are rugged and mountainous due to their geographical location and contain more than one plateau in the foothills of the Toros Mountains. A number of nomadgroups were found in these highlands, which provided their livelihoods by farming and related nomadic activities.

Between years 2016 -2018, a field research has been done that included the examining of woven sacks by their patterns, colours, composition and motives. This thesis has been prepared by examining both the socio-cultural structure and everyday details of the nomadic life of nomads in the area and both the materials needed for the research with observation of the source people in living spaces of yoruks and with personal observations during the field research.

With the field research the sacks of Sarikeçili yoruks which are one of the indispensable items of nomadic life have been examined in person and has been observed with great attention.

Today, due to yoruk groups being forced to permanent settlement, problems encountered when migrating and end of hand weaving with quickly developing technology, the woven sack's use have been reduced and industrially produced sacks are being used. Due to the spread of industrial type sacks in yoruk tents, yoruk women have almost abandoned sack weaving.

Because of this reason the recording and research of last woven examples of sacks that are in the hands of yoruk is very important. With a field research the woven sacks that have been produced by yoruk women are examined and categorized by their patterns, colours, composition, material and features and the obtained findings have been backed up with literature sources.

Keywords: Yoruks, Sarikecili, Sack, Upland, Motif, Area Research, Cataloging

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİLİMSEL ETİK SAYFASI	II
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	xi
ÖNSÖZ	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
KISALTMALAR	xv
GÖRSEL LİSTESİ	xv
GİRİŞ	15
BİRİNCİ BÖLÜM: YÖRÜKLER VE SARIKEÇİLİ YÖRÜKLERİ	18
1.1.Yörükler ve Tarihçesi.....	18
1.2.Yörük Yaşamı.....	22
1.3.Sarıkeçili Yörükleri.....	26
1.3.1.Sarıkeçili Yörüklerinde Kültür ve Yaşam.....	30
İKİNCİ BÖLÜM: SARIKEÇİLİ ÇUVAL DOKUMALARI	44
2.1. Dokumanın Tanımı ve Tarihçisi	44
2.1.1. Dokumanın Tanımı.....	44
2.1.2. Dokumanın Tarihçesi	45
2.2. Sarıkeçili Yörüklerinde Çuval Dokumalar.....	47
2.3. Çuvallarda Kullanılan Ham Madde, Dokumalarda Kullanılan Araç, Gereç ve Malzemeler.....	49
2.3.1. Çuvallarda Kullanılan Hammaddeler.....	50
2.3.1.1. Yün	50
2.3.1.2. Kıl.....	50
2.3.1.3. Orlon.....	50
2.3.2. Çuval Dokumalarda Kullanılan Araç, Gereç ve Malzemeler.....	51
2.3.2.1. Yün ve Kıl Tarağı.....	51
2.3.2.2. Kirmen (Kirman, Eğirmeç, Eşmeş)	51
2.3.2.3. Çıkrık (Çark)	52
2.3.2.4. Istar Tezgâhı	52
2.3.2.5. Kirkit (Istar Tarağı)	53
2.4. Çuvalların Sınıflandırılması	54

2.5. Çuvallarda Kullanılan Dokuma Teknikleri	55
2.7. Çuvallarda Kullanılan Kolan (Kulp) Dokumalar	57
2.8. Çuval Dokumalarda Kullanılan Motifler	60
2.8.1. Göz Motifi	60
2.8.2. Muska (Nuska) Motifi	61
2.8.3. Nazarlık Motifi	61
2.8.4. Suyolu (Kenar Suyu, Sığırsidiği, Enine Çizgi)	62
2.8.5. Tarak Motifi.....	62
2.8.6. Pıtrak Motifi	63
2.8.7. Çengel Motifi.....	63
2.8.8. Elibelinde Motifi	64
2.8.9. Koçboynuzu Motifi	64
2.8.10. Bereket Motifi	65
2.8.11. Akrep	65
2.8.12. Saçbağı	66
2.8.13. Kurtağzı	66
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BÜYÜKECELİ VE YEŞİLOVACIK (MERSİN – SİLİFKE - GÜLNAR) SARIKEÇİLİ YÖRÜKLERİNDE TESPİT EDİLEN ÇUVALLARIN KATALOG ÇALIŞMASI, MOTİF VE DESEN ÇİZİMLERİ	67
SONUÇ	134
KAYNAKÇA.....	138
ÖZGEÇMİŞ	142

KISALTMALAR

Ed.	Editör
No	Numara
bkz.	Bakınız
c.	Cilt
Bs.	Basım
s.	Sayfa
S.	Sayı
TDK	Türk Dil Kurumu
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri
vs.	Vesaire
Yay.	Yayınları
yy.	Yüzyıl
cm	Santimetre
km	Kilometre
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı

GÖRSEL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Görsel. 1: Yörük Çadırı.....	23
Görsel. 2: Yörük Kadını.....	25
Görsel. 3: Yörük Kadını.....	25
Görsel. 4: Sütün İşlenmesi	26
Görsel. 5: Çadır Görünümü.....	31
Görsel. 6: Akşam Hasan YAGAL'ın Komşuları.....	33
Görsel. 7: Saliha YAGAL Yufka Ekmek Yaparken	33
Görsel. 8: Yörük Kadını Misafir Ağırlarken.....	35
Görsel. 9: Hasan YAGAL, Saliha YAGAL.....	35
Görsel. 10: Sarıkeçili Yörük Çocuğu.....	37
Görsel. 11: Emrah KARADAYI'nın Keçi Kırkımı.....	39
Görsel. 12: Emrah KARADAYI'nın Keçi Kırkım Sonrası.....	40
Görsel. 13: Göç Yolları.....	42
Görsel. 14: Çadır Düzeni	49
Görsel. 15: Kıl Tarağı	51
Görsel. 16: Kirmen, Kirman, Eğirtmeç.....	52
Görsel. 17: Çıkırık.....	52
Görsel. 18: Istar Tezgahı.....	53
Görsel. 19: Kirkit	53
Görsel. 20: Çuvallarda Kullanılan Çarpana ve Kolan Dokumalar	58
Görsel. 21: Çuvallarda Kullanılan Çarpana ve Kolan Dokumalar	58
Görsel. 22: Çuvallarda Kullanılan Çarpana ve Kolan Dokumalar	59
Görsel. 23: Çuvallarda Kullanılan Çarpana ve Kolan Dokumalar	59
Görsel. 24: Göz Motifi.....	61
Görsel. 25: Muska Motifi.....	61
Görsel. 26: Nazarlık Motifi.....	62
Görsel. 27: Su Yolu, Kenar Suyu, Sığırsidiği, Enine Çizgi Motifi.....	62
Görsel. 28: Tarak Motifi	63
Görsel. 29: Pıtrak Motifi	63
Görsel. 30: Çengel Motifi	63
Görsel. 31: Elibelinde Motifi	64
Görsel. 32: Koçboynuzu Motifi	65
Görsel. 33: Bereket Motifi	65
Görsel. 34: Akrep Motifi.....	66
Görsel. 35: Saçbağı Motifi.....	66
Görsel. 36: Kurtağzı Motifi.....	66
Görsel. 37: 1 Nolu Örnek ve Çizimler	69
Görsel. 38: 2 Nolu Örnek ve Çizimler	71
Görsel. 39: 3 Nolu Örnek ve Çizimler	73
Görsel. 40: 4 Nolu Örnek ve Çizimler	75
Görsel. 41: 5 Nolu Örnek ve Çizimler	77

Görsel. 42: 6 Nolu Örnek ve Çizimler	79
Görsel. 43: 7 Nolu Örnek ve Çizimler	81
Görsel. 44: 8 Nolu Örnek ve Çizimler	83
Görsel. 45: 10 Nolu Örnek ve Çizimler	87
Görsel. 46: 11 Nolu Örnek ve Çizimler	89
Görsel. 47: 12 Nolu Örnek ve Çizimler	91
Görsel. 48: 13 Nolu Örnek ve Çizimler	93
Görsel. 49: 14 Nolu Örnek ve Çizimler	95
Görsel. 50: 15 Nolu Örnek ve Çizimler	97
Görsel. 51: 16 Nolu Örnek ve Çizimler	99
Görsel. 52: 17 Nolu Örnek ve Çizimler	101
Görsel. 53: 18 Nolu Örnek ve Çizimler	103
Görsel. 54: 19 Nolu Örnek ve Çizimler	105
Görsel. 55: 20 Nolu Örnek ve Çizimler	107
Görsel. 56: 21 Nolu Örnek ve Çizimler	109
Görsel. 57: 22 Nolu Örnek ve Çizimler	111
Görsel. 58: 23 Nolu Örnek ve Çizimler	113
Görsel. 59: 24 Nolu Örnek ve Çizimler	115
Görsel. 60: 25 Nolu Örnek ve Çizimler	117
Görsel. 61: 26 Nolu Örnek ve Çizimler	119
Görsel. 62: 27 Nolu Örnek ve Çizimler	121
Görsel. 63: 28 Nolu Örnek ve Çizimler	123
Görsel. 64: 29 Nolu Örnek ve Çizimler	125
Görsel. 65: 30 Nolu Örnek ve Çizimler	127
Görsel. 66: 31 Nolu Örnek ve Çizimler	129

GİRİŞ

Bu çalışmada kışın Mersin, Silifke ilçesi Yeşilovacık ve Büyükeceli’de bulunan, yazın Konya, Ahırlı ilçesi Akkise’de konar-göçer bir şekilde yaşamlarını sürdüren Sarıkeçili yörüklerinin çuval dokuma örnekleri tespit edilerek kaynak kişilerden yola çıkarak teknik, desen, renk, motif özellikleri ve malzeme olarak sınıflandırılması yapılmıştır.

Anadolu’da konar – göçer yaşamını sürdüren Sarıkeçililer, Orta Torosların yaylalarında yaz kış mevsimlerinde kara çadırlarda yaşamaktadırlar. Son konar – göçer topluluklarından 80 – 90 çadır kalan bu yörük toplulukları, yolda iki kez Mersin ve Konya illeri arasındaki güzergah üzerinde göç etmektedirler. Mersin ve Konya illerinde göç kültürünü halen devam ettiren yörük grubu tespit edilmiş olup 7 aile ile karşılıklı görüşmemiz sonucunda Sarıkeçili Yörüklerinin geleneklerini halen devam ettirdikleri tespit edilmiştir.

Sarıkeçililer, yazın yaylak adı verilen özellikle hayvancılığa elverişli yüksek otlak bölgelerde; kışınsa iklim şartlarının daha yumuşak olduğu alanlarda hayvanlarla birlikte konaklamaya uygun sahil şeritlerine yakın kışlaklarda konaklamaktadırlar.

Konar - göçer yaşamının son değeri olan Sarıkeçili yörükleri yaylaktan kışlağa geçerken aylar süren uzun göç yollarında zorunlu nedenler olmadıkça değişiklik yapmamışlardır. Göç esnasında güzü geçirmek için kısa süreli güzlüklerde ikamet etmektedirler.

Sarıkeçililerin büyük bir bölümü Akdeniz ve İç Anadolu bölgelerinde yerleşik hayata geçmişlerse de bir kısmı konar-geçer hayata devam etmektedirler. Sarıkeçililer, geçmişten bugüne geleneklerini, kültürel dokularını ve geçim kaynaklarını koruyarak, yaşamlarını sürdürmektedirler. Konar – göçer yaşamının zorlu şartları yörükleri her ne kadar yerleşik yaşama sürüklese de tek geçim kaynaklarının hayvancılık olması ve kültürlerini yaşatmak istemeleri onları yerleşik hayata geçiş düşüncesinden alıkoymaktadır.

Yerleşik yaşama geçirilen bazı yörüklerin maddi kaynak sıkıntılarına gereken çözümler bulunamadığından şehir hayatına uyum sağlamada büyük sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Yüzyıllardır hayvancılıkla geçinen yörük aileleri, hayvancılığa alternatif mesleklerde istihdam edilemeyince konar-göçer yaşamından vazgeçememişlerdir. Yine de atadan oğula geçerek devam eden bu süreç, son yıllarda eğitim ve teknolojik imkânların gelişmesiyle birlikte yeni kuşaklarca terkedilme eğilimine girmektedir.

Araştırmanın Amacı:

Araştırmamızdaki Sarıkeçili yörükleri kışın Mersin, Silifke ve Gülnar ilçelerine bağlı Yeşilovacık ve Büyükeceli Beldeleri, yazın ise Konya, Ahırlı ilçesi Akkise (Kölpe Yaylası) Beldesi ve Konya ili Bozkır ilçesi Tepearası Beldelerinde konar – göçer yaşamlarını sürdürmektedirler. Sarıkeçili yörüklerinin günümüze kadar gelen ve yaklaşık yetmiş adet kalan çuvallarından otuz bir adetinin yerinde tespit edilmesi sağlanmıştır.

Anadolu’da köklü bir yere sahip olan ve yörük yaşamının vazgeçilmezlerinden olan çuval dokumalarının incelenerek, tespit edilen bulguların gelecek kuşaklara aktarılması çalışmanın ana amacını teşkil etmektedir.

Mersin, Silifke ilçesine bağlı Yeşilovacık ve Gülnar ilçesine bağlı Büyükeceli yöresindeki Sarıkeçili yörük çuvallarının desen, motif, renk ve teknik açıdan incelenip belgelendirilmesi, katalog haline getirilmesi amaçlanmıştır. Bir diğer hedefte günümüz teknolojik gelişmelere bağlı olarak üretimi ve kullanımı azalan çuval dokumalara ulaşılarak tespit edilen bulguların gelecek kuşaklara aktarılması ve literatüre kazandırılması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Yöntemi:

Bu çalışmamızda 2016 – 2017 – 2018 yıllarında farklı iki bölgeye gidilerek (Mersin ili Silifke ilçesi Büyükeceli ve Yeşilovacık – Konya ili Ahırlı ilçesi Akkise)

alan araştırması, literatür taraması, karşılıklı görüşme, mülakat ve belgelendirme tekniği (fotoğraf, ses kaydı ve video vb.) yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları:

Mersin, Silifke ilçesi Yeşilovacık ve Büyükeceli Beldeleri ile Konya, Ahırlı ilçesi Akkise yöresi civarındaki Sarıkeçili Yörükleri, bu yörüklerin göç güzergâhları ve kullandıkları çuval dokumaları ile sınırlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM: YÖRÜKLER VE SARIKEÇİLİ YÖRÜKLERİ

1.1.Yörükler ve Tarihçesi

Yörük, en bilinen şekliyle, “yürümek” fiilinin, “yörümek” olan telaffuzuyla, yürüyen yani göç eden Oğuz Türklerine verilen isimdir. Ancak bazı kaynaklarda buna karşıt olarak, eski bir sıfat olan “Yügrük” ten, yani sadece yürüyen değil aynı zamanda çalışkan, çevik, iyi koşan anlamlarına da gelen kelimedenden gelmektedir (Türkay, 1979:109).

Yörük kelimesi, yalnızca belli bir coğrafyada yaşayan bir topluluğu ifade etmekten öte, geçmişe asırlar öncesine dayanan bir milletin yaşam şeklini Selçuklu Devleti, Osmanlı Devleti, Türkiye Cumhuriyeti gibi çeşitli devletlerde kültürel olarak tezahürü şeklinde yansımasıdır. Bu yansıma bu ülkelerin çoğunun askeri, kültürel, siyasi hayatında önemli bir renk olarak göze çarpmaktadır (Soysal, 2010: 27-29).

Konar – göçer topluluklar hakkında bilgi toplamak için Oğuz Boyunun tarihini ve dolayısıyla Anadolu’ya göç sürecini incelemek gerekir. Bu durum Büyük Selçuklu Devletindeki siyasi ve nüfusundaki iç denge ile ilgilidir.

Göktürk ve Uygur Devletlerinin en önemli topluluklarından olan Oğuzlar, 9 yy. da Anadolu’ya gelerek bozkırlarda yaşamlarını sürdürmekteydiler. Oğuzlar Üçok ve Bozok olarak iki ana kısma ayrılmış olsalarda Kayı, Bayat, Alkaevli (Alkabölük), Karaevli (Karabölük), Yazır, Döğer, Dodurga, Yaparlı, Avşar, Kızık, Beydili, Karkın, Bayındır, Peçenek, Çavundur(Çavuldur), Çepni, Salur, Eymir, Alayuntlu, Yüreğir, İğdir, Bügdüz, Yıva ve Kınık adlarını taşıyarak yaşamlarını sürdürmüşlerdir.

Planhol’a (1959) göre; “ 9 yy. ortalarında sonra Oğuzların önemli bir kısmının yurtlarından göç etme sürecine girdikleri görülmektedir. Sübaşılığını (ordu komutanlığı) Selçuk Bey’in yaptığı ve Kınık boyuna mensup olan bir grup Cend’e gelerek, İslamiyet’i kabul etti ve “Türkmen” kavramı kullanılmaya başlandı. 1040 yılında Gaznelilere karşı kazanılan Dandanakan Savaşı’nın ardından Selçuklu Devleti kurulmuş artık devlet için en önemli meselelerden biri, geçimleri için göçebe hayat yaşayan Oğuzlara yaylak ve kışlak alanları bulmak olmuştur.

1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Oğuzlar, kitleler halinde Anadolu'ya gelmeye başladılar. 1221-1260 yılları arasındaki Moğol istilası sırasında Türkistan'ın geniş ölçüde tahribata uğraması, bu dönemde Anadolu'ya yerleşik unsurların gelmesinde önemli bir rol oynadı. Bu gelenler arasında Karluk, Halaç ve Kıpçak gibi Türk kavimleri de vardı. Bunun sonucunda Anadolu'nun demografik, toponomik ve kültürel yapısındaki hızlı değişmelerinin asıl unsurunun Anadolu'da yaygın olarak Türkmen veya Yörük olan bilinen Oğuzlar Boylarıdır." demiştir (Planhol, 1959: 525).

Anadolu'ya gelen Oğuz Boyları, Osmanlı döneminde "Türkmen" adının yanında "Yörük" veya "Yürük" umumi adıyla da bilinmekteydiler. Osmanlı döneminde Türkmen veya Yörükler, yerleşikler gibi idari ve mali bir organizasyon içindeydiler (Şahin, 1982: 285-294).

Osmanlı Döneminde idari ve sevk işlemleri içerisinde bazı yörük gruplarına Bozulus Türkmenleri, Yeniil Türkmenleri, Halep Türkmenleri, Şam Türkmenleri, Dulkadirli Türkmenleri, Danişmendli Türkmenleri, Atçeken (Esbkeşan Türkmenleri), Karaulus, Ulu Yörük, Ankara Yörükleri, Bolu Yörükleri gibi isimleri verilmiştir. Belirlenen büyük grupların dışında küçük göçebe gruplar eyalet veya sancağın idari ve mali bakımından devletin hüküm ve tasarruflarına göre yaşamlarını sürdürmüşlerdir (Şahin, 1987: 195-208).

Devlet arşivlerine göre: "Osmanlı döneminde bugünkü Anadolu bölgesine tekabül eden muhtelif eyalet ve sancaklara ait 15 ve 16 yy. tahrir defterlerine dayanmak suretiyle Türkmen veya Yörük umumi adı altında bilinen teşekkül, grup veya birimler hakkında sağlıklı bilgiler tespit edebilmek mümkündür. Ancak bu tespitlerin, genelde o dönemki durumu yansıttığını gözden uzak tutmamak lazımdır. Göçebe grupları, siyasi, sosyal, ekonomik ve demografik açıdan değişik gruplara bölünmekte ve asıl gruptan ayrılan grup, yeni bir adla anılmaktadır. Dolayısıyla böyle gruplar veya birimler, daha sonraki tahrirlerde veya kayıtlarda yeni adlarıyla yer almaktaydılar. Ayrıca pek çok göçebe grubu, erken dönemlerden itibaren yerleşik hayata geçerek kırsal kesimde köyler teşkil etmesinden ve hatta birçok şehir ile kasabanın sakinleri arasında yer almasından dolayı 15 ve 16 yy. ait tahrir defterlerinde göçebe değil yerleşik olarak kaydedilmişlerdir." icmal defterlerinde kayıt altına alınmıştır

(Bu icmal defterleri, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından basım halinde yayınlanmıştır. 438 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri (937/1530), 1. Dizin ve Tıpkıbasım, Ankara, 1993; 2. Dizin ve Tıpkıbasım, Ankara 1994; 166 Numaralı Muhasebe-i Viliayet-i Anadolu Defteri (937/1350), Dizin ve Tıpkıbasımı Ankara, 1995).

Osmanlı Döneminde yörükler bir bölgede on yıldan fazla ikamet ederlerse o bölgenin vergisine tabi olmuşlardır. Konar – göçer yaşamdan yerleşik yaşama geçen yörükler yörüklükten çıkmış merkezi idareye bağlı hale gelmekteydiler. Konar – göçer topluluklar yerleşik yaşamlarında Türk nüfusunu artmasında büyük bir önem teşkil etmişlerdir.

Osmanlı devletinin kuruluş devrinde bir iskân unsuru olarak yeni fethedilen memleketlerin Türkleştirilmesinde kullanılan konar-göçerler, yerleşik halka nazaran daha disiplinli ve daha savaşçı bir yapıya sahip olup Rumeli’de önemli miktarda yerleşik bir Türk nüfusu meydana getirmişlerdir (Halaçoğlu, 1991a: 91-92).

Erdal’a (2008) göre: “Osmanlı Devletinin iskân siyaseti ivçinde konar – göçer yaşamdan yavaş yavaş yerleşik hayata geçiş başlamıştır. Köyler ve kasabalar kurularak sürekli büyüyen devlet imparatorluk haline dönüştürülmüştür. Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluşundan yıkılışına kadar geçen süreçte siyasi, iktisadi ve toplumsal değişimlerin de etkisiyle devletin iskân politikalarında da farklı şekilde hareket edildiği görülmektedir. Kuruluş devrinde, yeni toprakların fethedilmesiyle birlikte bu alanların Türkleştirilmesi ve elde tutulması adına dışa dönük bir iskân siyaseti izlenilmiş, konar-göçerler bu alanlara yerleştirilmiştir. Duraklama devrinde artık genişleyemeyen imparatorluk, içe dönük bir iskân politikası izlemeye başlamış ve konar-göçerleri boş, terk edilmiş ve harap alanlara yerleştirerek bu alanların ziraata açılmasını sağlamıştır.” (Erdal, 2008: 1-14).

Osmanlı Devletinde Tanzimat ile birlikte iskân hareketlerinin daha planlı yapıldığı bilinmektedir. Bu dönemde yörük gruplarının buldukları eyalet valisi tarafından izinsiz göç etmemeleri sağlanmıştır. Bu dönemde yaylak - kışlak olarak nerelerin kullanılacağı da bir nizama bağlanmıştır.

Bu sayede yörük gruplarının buldukları kaza ve sancak dışında bir yere gitmeleri önlenmiş olmaktadır. 1842’de alınan bir kararla iskâna muhalefet edenlere kuvvet kullanılması öngörülmüş, yerleşecek olanlara da köyler tesis etmeleri ve ziraat ile meşgul olmaları şartıyla toprak tesis edilmesi kararlaştırılmıştır (Halaçoğlu, 1991b: 7-8).

Cumhuriyetin kuruluş döneminde de konar-göçerlerin iskânı büyük bir sorun olmuştur. Osmanlı devletinin son döneminde kurulan Dâhiliye Nezareti Aşiret ve Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesi’nin raporları doğrultusunda TBBM’de aşiretlerin Dâhiliye Vekâleti yetkisinde iskân edilmeleri hakkında kanun kabul edilmiştir. Aşiretlerin iskânı kanunu ile çalışmalara başlanmış, kendiliğinden iskân olmak için başvuran aşiretler devlet tarafından belirlenen bölgelere yerleştirilmişlerdir (Erdal, 2008: 5).

Gazi Mustafa Kemal’de yörükler için “Gidip Toros Dağlarına bakınız, eğer orada bir yörük çadırı görürseniz ve o çadırda bir duman tütüyorsa, şunu çok iyi biliniz ki bu dünyada hiçbir güç ve kuvvet asla bizi yenemez.” demiştir.¹ (Bkz. 1)

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra yörüklerin iskanı için çok detaylı çalışmalar yapılamamıştır. Yörükler için özellikle 1940 yılı itibariyle uzun vadeli yerleşik hayata geçirilebilmeleri için çeşitli iskan kanunları ve programları düzenlenmiştir. Vekiller heyetince oluşturulan bu iskan programında bir tanesi 5.2.1948 tarih ve 3-6992 sayılı olan programdır. Hiçbir yerde oturmayan ve ana dili Türkçe olan göçebeler, İçişleri ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na tespit edilecek yerlere toplu veya dağınık şekilde iskân edilirler. Göçebelerin işlemleri kendilerinin öteden beri yaşayışları, iklim ve geçim şartları göz önünde tutulmak şartıyla yapılır.” denilmektedir (Eröz, 1966:137).

Anadolu’da demografik yapının oluşması Şahin’e (1987) göre “Anadolu’daki yer adları, Türkmenlerin coğrafi bakımdan buldukları bölgelerin tespitine yardımcı olmuş ve bu adlar, göçebelerin özellikle birçoğunun yerleşik bir hale geldikleri yer olan ve Anadolu’nun güney ve kuzey kısmında batıdan doğuya doğru uzanan Toros ve Karadeniz dağlarının iç eteklerinde geniş bir bölgede yoğunlaştığını gösteriyor.

¹ <https://odatv.com/onlarin-dumani-tutuyorsa-bizi-kimse-yenemez-1909101200.html>

Yoğunlaşan bölgeler, kuzeyde daha çok dağ silsilelerinin iç kesimlerinde yer alan Bolu, Kastamonu, Çorum, Tosya ve Tokat ovalarıyla Ankara bölgesiydi. Güneyde, Orta Anadolu steplerinin güney sınırı boyu ile Çukurova ve Göller yöresiydi. Ayrıca batıda, özellikle Menderes ve Gediz ovalarının bulunduğu geniş bölgeydi. Bu bölgelerdeki göçebeler, kışlak olarak daha çok dağların sahil kesimine doğru başlayan geniş ova ve vadileri kullanırken, yaylak olarak Anadolu'nun iç kesimlerine doğru bakan dağların eteklerindeki veya o dağların yayvanlaştığı yerlerdeki yaylaları kullanmaktaydılar.” demiştir (Şahin, 1987:195-208).

Günümüzde Yörük hayatının son temsilcilerinden 86 hane Sarıkeçili yörük obası kalmıştır. Bu yörükler Konya ve Mersin illeri arasında göçebe yaşamına devam etmektedirler. Bu aileler otlakların azalması ve göç yollarında çektikleri sıkıntılardan dolayı 2007 yılında iskân edilmek için talepte bulunmuşlardır. Bu talep doğrultusunda 5543 sayılı İskân Kanununun Geçici 7. Maddesi gereğince son kalan yörüklerin Karaman ili Kisecik Köyü sınırlarında bulunan Hazineye ait yerler için yerleşim planları Karaman ili İl Özel İdaresi tarafından 04.05.2016 tarihi itibarıyla onaylanmıştır. Ancak açılan dava ve devamında bilirkişi raporu ile kültürel çatışmayı önlemek için onaylanan yerleşim planı iptal edilmiştir. Halen bu aileler yörük yaşamına yaşam koşullarının zorluklarına rağmen devam etmektedirler.

1.2.Yörük Yaşamı

Yörük yaşamında kara çadır; yörüklerin, doğduğu, büyüdüğü, askere uğurlandığı, evlenerek aile ve yuva kurduğu yerdir.

Aktan (1996)'ya göre “Yörügün, kara çadırın adresi yoktur. Onlar genellikle şehirde, kasabada oturan alış-veriş yaptıkları bir dükkânı ve ya bir esnafın dükkânını adres gösterirler. Belirli bir ikametgâhları yoktur. Yörük kışlağa indiğinde genellikle çocuklarını yakınlarındaki köylerin okullarına gönderirler. İstenilen düzeyde okula gidilmez, seçimlerde oy kullanılmaz. Ancak, vatan borcu askerlik mutlaka yapılır. Dinsel görevleri olan bayramı, Cuma namazlarını yakınlarındaki köy camisine giderek yerine getirirler. Yörükler erkek çocuklarını mutlaka sünnet ettirirler. Temizliği, paklığı seven yörükler, genelde düğünlerini kışlakla veya yaz sonunda yaparlar.

Göçebe kökenli topluluklarda yakın zamana kadar içten evlenme, sert bir kural olarak uygulanırdı ve muhtemelen buna saflığı koruma içgüdüleriyle uygulanırdı.” demiştir (Aktan, 1996: 25).

Yörüklerin geçim kaynaklarının temeli hayvancılıktır. Hayvancılık yörükler için hem uğraş, hem yaşam hem de geçim kaynağıdır. Bu nedenle kırsalda insanların en az kullandığı dağlık alanlara çadırlarını kurmayı tercih ederler.

Konaklayacakları yer önceden belirlenmiş olup, yayla alanlarını açık düzlük, otun ve suyun bol olduğu yerlerden tercih etmektedirler. Yaylalar, dağların üzerindeki yazlık ikametgah, mera ve otlak yeri demektir. Bazı yayla alanları ise sarp ve kayalıktır. Konaklayacakları yayla alanlarına varıldığında yüklerini indirme, çadırlarını kurma, eşyalarını yerlerine yerleştirme işlemine hemen başlayarak kısa bir sürede bitirmeye çalışmaktadırlar. Çadır kurma işlemi bir ekip işidir ve akrabalar birbirleriyle yardımlaşarak çadırlarını kurarlar.

Görsel. 1: Yörük Çadırı (Karagöl, 2016)

Yörük için yayla, bir üretim ve satış yeridir. Yayla, sosyo-kültürel bir merkezdir. Yerleşik yaşayan aileler, mahsullerini kaldırdıktan sonra sonbaharda arazilerini yörüklerle icara verirler. Yörükler için buraları (güz ikametgâhı) güzledir. Güzlede 4 – 5 ay kalınmaktadır. Sonbahar gelince mahsuller ve hayvanlar satılarak kışlağa doğru yola çıkılmaktadır.

Yörükler kış dönemini Kasım ayından Mayıs ayı başına kadar kışlakta geçirirler. Kışlaklar genellikle denizlerin kenarındaki geniş ovalardır. Bu ovalar vadilerin arasında, kuytu, iklimin ılıman olduğu yerlerdir. Yörükler, buralarda çadırlarının, alaçıklarının içerisinde hayvanlarıyla birlikte kışı geçirirler. Sürüleri, tarım arazisi olmayan çoğu köylülerden kiralanan geniş meralarda yayılır. Hayvanlar için bir barınak yoktur. Açık arazide kışlarlar. Kısaca yörüğün kışlakta aradığı özellik ot, güvenlik, ısınacağı odundur (Eroğlu, 2013:46 - 47).

Hava şartlarına göre genellikle Mart - Nisan ayları itibariyle yörükler yaylalara göç etmek için hazırlık yapmaktadırlar. Yaylalar yörük yaşamının doğal ritmi, ruhu, yeniden doğuş düsturudur. Yaylalar yörükler için doğal süt, taze et, soğuk su ve hayvanlarını otlatarak besledikleri alanlardır. Yaylalarda doğum yapan hayvanlarının onlara doğanın verdiği armağan olarak bilirler. Kısacası yaylalar yörükler için yaşamın özü ve özgürlüğüdür.

Yörük ailelerinde gün içi yoğun bir çalışma temposu içinde geçmektedir. Yörüğün günlük yaşamında boş zamanı çok azdır. Yörük erkeklerine göre yörük kadınlarının iş yükü daha fazladır. Çadırın iç düzeni, çocukların bakımı, ekmek, bazlama ve yufka yapımı, sofraya ve azık hazırlanması, hayvanlarla ilgili işler, misafirlerin ağırlanmasından yörük kadını sorumludur. Gün boyu çalışmayla geçmektedir. Yörük kadını bu çalışmanın ana odağıdır. Yörük kadınlarının aile içi ekonomisine katkıları daha fazla olmaktadır.

Görsel. 2: Yörük Kadını (Günlük Yaşam) (Karagöl, 2016)

Yörük yaşamında hayvanların otlatılması aile bireylerinin ortak sorumluluğundadır. Yemlenmesi, tuzlanması, sulanması, yeni doğanların emzirilmesi kadın ve erkeğin ortaklaşa yaptığı işlerdendir.

Görsel. 3: Yörük Kadını (Sabah Otlamaya Gitmeden Önceki Hazırlık) (Karagöl, 2016)

Hayvanların kırım, kesim, aşı ve belirli dönemlerindeki bakımlarından erkekler, günlük bakımı, süt sağımı ve elde edilen süt ürünlerinin işlenmesinden ise kadınlar sorumludur.

Görsel. 4: Sütün İşlenmesi (Karagöl, 2017)

Önceki yıllarda kadının emeği ile kilim, çuval, heybe ve çadırlar dokunmakta olup dokumaların ihtiyaç fazlası hayvansal ürünlerde olduğu gibi her zaman maddi kazanca dönüştürülmüştür. Ancak saha araştırmamız sırasında yörük kadınlarında dokumanın neredeyse bitmiş olduğu ve çok nadir dokumacılık yapıldığı tespit edilmiştir.

1.3.Sarıkeçili Yörükleri

Anadolu'da sosyo –kültürel örgütlenme biçimi aşiret, oymak, oba, beylik şeklinde oluşmuştur. Sosyal temelleri olan bu düzen kan bağına ve geniş akrabalık tabanına bağlı gelenekçi kültürün özelliklerini taşıyan aynı zamanda göçebe hayvancılık düzeni ile bütünleşmiş topluluklardır.

Sarıkeçililer de Anadolu'yu yurt edinmiş yüzlerce Türkmen yörük topluluğundan sadece biridir. Kökenleri hakkındaki bilgiler oldukça sınırlı ve yetersizdir. Kaynaklarda farklı görüşler olsa da Sarıkeçililerin Oğuzların Bozok kolunun Kayı boyuna mensup olduğu yönünde bir düşünce mevcuttur (Oğuz 2004: 1). Saha araştırmalarında da kaynak kişilerin soylarını Kayı boyuna dayandırdıkları görülmektedir (Armağan, 2018: 68).

Sarıkeçili Yörüklerin isminin nasıl oluştuğuna dair anlatılan ifadeler şöyledir:

Büyük bir göçebe Türk topluluğu göçe başlar. Göç esnasında göçebe pastoral topluluk su bulamazlar. Susuzluk yaşamaktadırlar. Oğuz boylarından bir gurubun sarı renkli keçisinin ağız bölgesi ıslak olarak bir yerden geldiğini fark ederler. Sarı renkli keçinin su içmek için bir yerlere gittiğine karar verirler. Sarı renkli keçiyi takip ettiklerinde kendilerini suyun kaynağına götürür. Göçerler çok mutlu olurlar. Suyu nasıl bulduklarını soranlara, 'Sarıkeçililer buldu' derler. O günden sonra Oğuz boyunun bu koluna Sarıkeçililer diye hitap edilmiştir (Büyükşahin, 2017:123).

Kaynakların bazılarında hem aşiret hem de oymak olarak bahsedilmektedirler (Gelekçi, 2005: 24). Mehmet Eröz'ün (1991) tespitine göre Sarıkeçili aşiretinin içinde dört kardeş olan Dağlı Obası, Şeytanlar Obası (Demirci), Üsemoğlu Obası ve Odabaşoğlu Obası olmak üzere dört oba bulunmaktadır Burdur Aziziye Köyü Katrancık (Kartal Dağı) Yaylası, Konya Çumra, Bozkır arasındaki yaylalarda rastlanmaktadır (Eröz, 1991: 49).

Cevdet Türkay'ın arşiv verilerine dayandırarak verdiği bilgilere göre Sarıkeçililer ilk olarak Aydın'ın boş ve viran bölgelerine yerleştirilmişlerdir. Daha sonra ise İçel, Konya, Karahisar-ı Sahip, Akşehir ve Saruhan Sancakları, Doğanhisar Kazası (Konya Sancağı), Antalya Kazası (Teke Sancağı), Eğridir, Isparta, Burdur, Dazkırı ve Uluborlu Kazaları'a (Hamid Sancağı) yerleştikleri görülmüştür (Türkay, 1979: 657).

Sarıkeçili Yörüklerinin büyük bir bölümü günümüzde Adana, Mersin, Antalya, Afyon, Kayseri, Karaman, Aydın, Hatay, Burdur, Isparta, Denizli başta olmak üzere birçok yerde yerleşik hayata geçmişlerdir (Bakır, 1995: 75).

Anadolu’da oldukça geniş bir alana yayılmış olan Sarıkeçili Yörüklerinin genel olarak yerleşim yerlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

Mersin il merkezi, (Silifke, Mut, Anamur, Taşucu, Gülnar ve Aydıncık bölgeleri), Karaman il merkezi (Kisecik kasabası, Esenler köyü, Yeni Toki mevki), Konya il merkezi (Çumra ilçesi, Sotur, İnli, Camili, Okçu köyleri, Akşehir ilçesi ve Mevlütlü, Kundulu, Haremi, Sıram köyleri, Ilgın ilçe merkezi, Büyükoba, Başkuyu, Çömlekçi, Cıvıt, Bıyık köyleri, Sarayönü ilçesi, Çeşmelizebir, Kuyuluzebir köyleri, Karabıyık köyleri, Doğanhisar, Derbent, Bozkır, Seydişehir, Beyşehir ilçeleri ve bu ilçelere bağlı bazı kasaba ve köyler), Denizli (Çardak ilçesi, Gölçük ve Çaltı köyleri), Afyon il merkezi (Dazkırı ilçesi), Isparta (Uluborlu, Eğirdir ilçeleri), Burdur ili (Bucak ilçesi ve bazı köyleri), Kayseri, Adana, Afyon (Bolvadin ilçesi) ve Ankara’nın çeşitli bölgelerinde yerleşik ya da yarı yerleşik yaşama geçmişlerdir (Öztürk, 2009:25).

İskan siyaseti Dulkadir’e (2015) göre: “Osmanlı İmparatorluğunda 1690 yılı itibariyle yapılan ıslah ve iskân siyaseti ile yörükler zor günler geçirmişlerdir. 1692 yılında oymaklara fermanlar gönderilerek, 1. ve 2. dalga olmak üzere yörüklerin sürgünleri başlamıştır. 1. sürgün yerleri olarak ta Rakka, Hama, Humus olarak belirmiştir. 2. dalga sürgün yerleri ise Harran olmuştur. Bu sürgün yerlerinden kaçan yörük toplulukları 1701 yılında da İçel’e iskâna zorlanmışlardır. 1708 yılında yörüklerin Teke Yöresine dağılmasından sonra bir kısmı yakalanarak Kıbrıs’a yerleştirilmiştir. Kıbrıs’a sürgünleri 1712 yılında başlamış olup 1741’te sona ermiştir. Bu zorlu ve sıkıntılı günler 50 yıldan fazla sürmüşlerdir.” demiştir (Dulkadir, 2015:4).

İskan çalışmaları sırasında yörüklerin yaşamış olduğu bu sürgünlerde çekmiş oldukları sıkıntıları, acıları büyük ozan Dadaloğlu şu dörtlükte dile getirmiştir.

Yine tuttu gevur dağı boranı

Hançer vurup acarladın yaramı

Sana derim Mıstık Paşa öreni

İçimdeki bunca beyler nice oldu (Özdemir, 1985)

3 Mart 1925 tarihinde Dahiliye Nezareti'nin kabul ettiği kanunla aşiretlerin iskânı için çalışmalar başlatılmıştır. Bunun neticesinde bazı aşiretler kendi istekleriyle iskân için başvuru yapmışlar, bazıları ise devlet eliyle iskân ettirilmiştir. 1927-1934 tarihleri arasında muhtelif zaman dilimlerinde yürük aşiretleri, Mersin-Adana; Aydın-Isparta-Kütahya-Bilecik; Çorum-Tokat-Ordu; Kayseri-Niğde-Aksaray şehirlerini kapsayan 4 ayrı bölgeye yerleştirilmişlerdir (Erdal, 2008: 5).

1971 tarihinde Köy İşleri Bakanlığı'nın yapmış olduğu çalışmayla yerleşik hayata geçemeyen yürüklerin iskân edilme gerekçeleri sıralanmıştır. Göçerlerin ormanlık alanlara zarar vermeleri, sürekli hareket halinde olmalarından ötürü asayiş sorunlarına sebep olmaları, çocuklarının eğitim hakkından mahrum kalmaları ve medenî yaşamın imkânlarından faydalanamamaları hedeflenen iskânın belli başlı gerekçeleri sayılmıştır (Aksoy, 2012: 16-17).

Devlet politikası gereği Sarıkeçili Yörükleri için yerleşik hayata geçme deneyimi bir kısım akrabalarının yerleşik hayata geçirilmeleri üzerinden tecrübe kazanmalarını sağlamıştır. Ancak bu tecrübelerin sonucu olumsuz olmuştur. 2000'li yılların başında Konya ve Mersin bölgesine yerleştirilen yürükler Sarievler Projesi ile merkeze uzak ve yeteri kadar ihtiyaçları temin edilemediğinden bu evlerde duramayıp göçerliğe geri dönmüşlerdir. Yaklaşık 90 hane (bu evlerin hayvancılığa elverişli olmaması nedeniyle) konar – göçer hayata tekrar geri döndürmüşlerdir.

Bunun nedenleri şöyle ifade edilebilir:

1. İskân edildikleri bölge şehre uzak olmasına rağmen yarı yerleşikliğe elverişli değildir.
2. Hayvan yetiştiriciliği/ çobanlık yapmalarına elverişli bir alan yoktur.
3. İskândan sonra fertlere geçimlerini sağlayabilecekleri herhangi bir iş verilmemiştir (Aksoy, 2012: 20).

1.3.1.Sarıkeçili Yörüklerinde Kültür ve Yaşam

Yörüklerde korunma ve barınma ihtiyacı için çadırlar oldukça önemlidir. Sarıkeçili yörüklerinde de çadırlar atalarından süregelen mirasın en önemli parçalarındandır. Keçi kılının sert olması nedeniyle seyrek dokunan parça parça dokumaların birleştirilmesinden oluşturulan çadırlara Sarıkeçili yörüklerinde çul çadır, kıl çadır veya renginin siyah olmasından dolayı da kara çadır olarak adlandırılmaktadır.

Çadırların keçi kılından yapılmış olması çadır içinin kışın sıcak yazın serin olmasını sağlamaktadır. Çadırlar kıl elyafının yapısal özelliğinden dolayı yağmur, rüzgâr ve sıcaklık geçirmeme özelliklerine sahiptirler.

Çadır, üç direk, beş direk ve genelde sekiz demir kazığa bağlanan gergi ipleri vasıtasıyla ayağa dikilir. Orta direğin dibine ocak konur ve dumanın çıkması için ocağın tepesine şingirak adı verilen bir delik açılır (Dölek, 2013: 24). Beş direkli çadır Sarıkeçililerin kendine has çadır kurma şeklini temsil eder (Aksoy, 2012: 181).

Görsel. 5: Çadır Görünümü (Üç Direkli) (Karagöl, 2017)

Kaynak kişilerden Hasal YAGAL çadır kurarken dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de “güzün güneşe karşı, baharda kuzeye karşı çadır kurulmalıdır” demiştir (H. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 06.09.2016). Bunun nedeni güz aylarında çadırın güneş alabilmesi bahar aylarında da çadırın daha serin olması amaç edinilmiştir.

Çadır yerleşim alanı, doğanın sunduğu imkânlar dâhilinde seçilmektedir. Çadır kurarken arazinin düz olmasına özen gösterilir. Kesinlikle yüksek tepelere kurulmamaktadır. Kuytu bir alanda olması tercih edilmektedir. Çadırın arka tarafı dağlık alana gelecek şekilde kurulmaktadır. Bunun sebebi ise iklim koşullarından daha az etkilenmek amaçlanmıştır.

Çadırın kurulacağı yer, hayvanların yayılma alanı olan, otlığın ve suyun bol olduğu alanlara yakın olarak seçilmektedir. Yurt olarak tutundukları alanı ertesi yıl yurt olarak kullanmazlar. Böylece doğanın kendini toparlaması ve yeniden hayvanlarını otlatabilecek hale gelmesi için beklerler.

Ancak son yıllarda Orman Genel Müdürlüğü ve İl Özel İdarelerinin planlama alanları içerisine giren yerlerde yurt verilmemesi Sarıkeçili yörüklerinin yaşantısını oldukça zorlaştırmakta ve istedikleri verimi alamadıklarından bahsetmektedirler.

Alan araştırmamız olan Konya ili Ahırlı ilçesi ile Mersin ili Gülnar ve Silifke ilçelerinde yaptığımız gözlemlerimizden yola çıkarak çadırına misafir olduğumuz kaynak kişi Hasan YAGAL'ın günlük yaşamını gözlemlediğimizde şu şekilde özetlenebilir;

Sabahları güneş doğmadan kalkılır ve evden iki kişi “davara²” (Bkz. 2) gitmektedir. Sürü 2 – 3 saat otlatıldıktan sonra çadırın kurulduğu alana geri getirilmektedir. Birkaç saat hayvanlar gölgelikte veya ağıllarda dinlendirilmektedir. Bu süre içerisinde sürüye henüz katılmayan yeni doğan yavrular annelerine götürülerek emzirilmektedir. Emzirme (oğlağı emiştirme) işlemi bitince yavrular tekrar ayrılmaktadır. Bu işlem genelde çocuk yaştaki çoban, çaban yamağı veya kadınlar tarafından yapılmaktadır. Öğleden sonra tekrar yayılıma çıkartılan sürü akşam saatlerinde geri getirilerek oğlaklar içlerinden seçilerek ayrı bölmelere koyulmaktadır. Çadırdaki kalan kız çocukları ya da kadın çadırın, çevrenin temizliğini ve yemekleri yapmaktadır. Çamaşırları ve bulaşıkları yıkamaktadır. Çadırın sorumluluğı kadına aittir.

Yörük kadınları, süt sağıım işlemini genelde sabah ve akşam olmak üzere iki kez bu işlemi sütün durumuna göre de günde bir kez öğlen saatlerinde yapmaktırlar. Sağıılan sütler kullanım amacına göre ayrılarak peynir, yoğurt, yağ vb. ürünler elde etmektedirler.

Akşam yemeğı hazırlanarak hep birlikte yemek yenilmektedir. Yemek yenildikten sonra yakın civarda bulunan yörük haneleri var ise birbirlerine ziyarete gidilmektedir. Gün içindeki yaşantıları ve ortak yapılacak işler bu sohbetlerin konusunu oluşturmaktadır. Bu sohbetler esnasında kaynak kişilerden Hasan YAGAL'a göre “ Yörüğün yükünü bir deve çekerde keyfini bin deve çekemez” diyerek yaşamlarından aldıkları keyfi ve mutluluğı anlatmaya çalışmaktadır. (H. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 06.09.2016). Gecenin ilerleyen saatlerinde dinlenmeye çekilmektedirler.

---

² Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlge Göre; 1. Koyun ve keçiye verilen ortak ad. 2. Koyun veya keçi sürüsü olarak tanımlanmaktadır.

Görsel. 6: Akşam Hasan YAGAL'ın Komşuları (Karagöl, 2016)

Sarıkeçili yörüklerinin yemek kültürlerinde kaynak kişilerden Halil İbrahim YAGAL'a göre geçmişten günümüze çok fazla bir değişiklik olmadığını söylemiştir. (H. İ. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 06.09.2016) Sarıkeçili yörüklerinin ekmeği yufkadır. Buğday unundan hamuru hazırlanan yufka ekmeği saçta pişirilmektedir.

Görsel. 7: Saliha YAGAL Yufka Ekmek Yaparken (Karagöl, 2016)

Sarıkeçili yörüklerinde yufkanın dışında bazlama ve sıkma (börek, çörek) adını verdikleri yiyecekler yapılmaktadır. Kaynak kişilerden Halil İbrahim YAGAL'ın tarifine göre bazlama “yine yufka ekmeğinden küçük ve yufkaya göre biraz daha kalın ekmeğe” denilmektedir. (H. İ. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 06.09.2016). Sıkma (börek, çörek) yapımı ise kaynak kişilerden Saliha YAGAL'ın tarifine göre “yufka hamuru ilk önce oklava yardımı ile belli bir büyüklükte açılır ve içine peynir koyularak ikiye katlanır. Katlanan hamurun kenarı parmak yardımıyla kapatılarak saç üzerinde pişirilir. Saç üzerinden alındıktan sonra sıkmanın her iki tarafı keçi yağı sürülerek yapılmaktadır. Bu yiyecek sabah kahvaltısında, davarı gütmeye giden kişiye verilmektedir.” demiştir (S. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 07.09.2016).

Temmuz ve Ağustos aylarında keçi peynirleri tulumlara, yağı ise bidon ve kavanozlara basılarak kışa hazırlık yapılmaktadır. Yaz aylarında sebze yemekleri, kış aylarında ise bakliyat türü yemekler tüketilmektedir.

Kaynak kişilerden Halil İbrahim YAGAL Sarıkeçili yörüklerinin kendi kültür yemeklerini “kavurma ve yahni” olarak belirtmektedir (H. İ. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 19.04.2017). Kendi kültür yemeklerinin geleneklerine uygun özel günlerde (evlenme, askere uğurlama, misafir ağırlama vb.) ana yemek olarak yediklerini söylemektedir.

2016 yılında yörük yaşamını yerinde görmek ve yaşayabilmek için Sarıkeçili yörüklerinden kaynak kişi Hasan YAGAL'ın çadırında üç gün kalarak, aile fertlerinin birbirlerine olan bağlılıkları ve misafirperverlikleri tespit edilmiştir. Her gelen misafire mutlaka ikramlar yapılmaktadır. Misafirler için eldeki her türlü imkânlar seferber edilmektedir.

Görsel. 8: Yörük Kadını Misafir Ağırlarken (Karagöl, 2016)

“Yörüğün çadırının kapısı yoktur bu nedenle yörük çadırları herkese açıktır.”

Kaynak kişilerden Hasan YAGAL’a göre Sarıkeçili yörüklerinde eş seçimlerini yakın obalardan ve akrabalarından tercih etmektedirler. Okuma - yazma oranının düşük olması ve önceki nesillerden gelen yörük kültürünün devam etmesi itibariyle erkeklerde evlilik yaşı ortalama 17 - 22, kızlarda ise 15 -20 yaş arasındadır (H. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 19.04.2017).

Görsel. 9: Hasan YAGAL, Saliha YAGAL (Karagöl, 2017)

Sarıkeçili yörüklerinde, komşu obaların kendi içlerinde iki ailenin rızası ile ya da gençlerin birbirini sevip aile rızalarının olmadığı ancak kaçma ya da kaçırılması şeklinde yapmış oldukları evlilik şekilleri vardır. Gençler genelde duygularını evin direği olan anne ile paylaşmaktadırlar. Anne kızının ya da oğlunun bu duygularını babaya aktarmaktadır. Eğer baba kızına ya da oğluna talipliyi uygun görürse“ hayırlısı olsun“ diyerek ya kız istemeye gidilir ya da “talipler kız istemeye gelebilirler” der. Şayet aileler gençlerin evlenmesini uygun görmezlerse ve gençlerde gerçekten birbirlerini seviyorlarsa kaçma – kaçırılma evlenme adetleri de oldukça yaygındır. Ancak bu halde dahi erkek tarafı yükümlülüklerinden kurtulmamaktadırlar. Araya giren obanın ya da aşiretin ileri gelenleri tarafları barıştırır ve usulünce evlilik törenleri yapılmaktadır (H. YAGAL ve S. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 19.04.2017).

Kalabalık olmayan ailelerde yeni evli çiftlere ayrı çadır kurulmaz ancak aile kalabalık ve davar sayısı da çok ise bu durumda ayrı çadır kurulmaktadır. Evlilik aşamasında gençlere aileleri tarafından nakit para, altın ve davar (keçi) hediye edilmektedir. Bu hediyeler gençlerin geleceğine sermaye ve yatırım anlamındadır.

Sarıkeçili yörüklerinde askerlik çağına gelmiş olan gence askerliğe gitmesine son bir ay kaldığında hiçbir görev verilmez ve iş yapması beklenilmez. Genç için bu bir ay yakın akrabalarının çadırlarını gezerek bir ya da iki gece çadırlarda konaklayarak geçmektedir.

Misafir oldukları çadırlardan helallik isteyerek ayrılmaktadırlar. Askere gitmeden bir gün önce akraba ve komşular davet edilerek davetlilere “adak³” (Bkz. 3) adı altında bir keçi kesilmektedir. Kesilen bu keçiden davet için gelen akraba ve misafirlere ikramda bulunmaktadır. Askere gidecek genç ya da gençler için dua edilmektedir.

Kaynak kişilerden Hasan YAGAL’a göre “askere gidecek gence asker uğurlanması yapılırken bir tane ve sağ salim döndüğünde de bir tane olmak üzere

---

³ Türk Dil Kurumu (TDK), Büyük Türkçe Sözlüğe Göre; Yerine getirileceğine söz verilen böcek yutma, mum yakma, oruç tutma, besin sunma, su dökme, kurban kesme, şenlik yapma gibi adamak eylemi ya da adanılan şeylerden her biri.

toplamda iki tane adak kesilir.” demiştir (H. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 19.04.2017).

Askere gidecek genç için yapılan davete gelen akraba ve komşunun aile reisleri askere gidecek olan gence “uğurlama parası” adı altında az ya da çok askerde kullanması için harçlık verilmektedir. Sarıkeçili yörüklerinin bir kısmında asker uğurlanırken eline kına yakma geleneği var olsa da bir kısmında bu gelenek görülmemektedir.

Sarıkeçili yörük çocuklarında ve ailelerinde eğitim, geçmişten günümüze en büyük sorun olmaktadır. Belirli dönemlerde göç halinde olduklarından çocukların eğitimi aksamış ya hiç okutulmamış ya da kış dönemi belirli bir okulda yaz göçüne kadar olan süre içerisinde, yaz döneminde de belirli bir okula giderek bu süre zarfını içerisinde eğitimlerini almaya çalışmaktadırlar.

Görsel. 10: Sarıkeçili Yörük Çocuğu (Karagöl, 2016)

Son dönemdeki devlet politikalarının ilköğretim seviyesine çıkarılmasıyla zorunlu eğitim sayesinde gençlerde okur – yazarlık artmaktadır. Bu sayede eğitim hayatından olumlu etkilenen çocuklar göçebe hayatı bırakmayı dahi düşünmüşlerdir.

Zorunlu eğitim sayesinde göçebe yaşayan aileler çocuklarını satın aldıkları ya da kiraladıkları evde bırakarak veya yerleşik hayata geçmiş akrabalarının yanına göndererek okutmaya çalışmaktadırlar.

Göçebe yaşamın zorlaşmasından etkilenen bazı aileler maddi olanaklarının yeterli olmaması nedeniyle çocuklarını okutmamaktadırlar. Bazıları ise maddi olanakları olduğu halde okutma kültürü olmadığı için çocuklarının eğitimine önem vermemektedirler. Bu durumdan özellikle kız çocukları etkilenmektedir. Kız çocuklarının eğitim almamalarının en olumsuz sonucu ise bilinçlenmelerini, birey olarak kendi kararlarını alma isteğini yok etmektedir.

Okul düzeni tam olarak oturmayan çocuklar yaşlarına göre okula geç başladığından dolayı şehir hayatına çok fazla alışmamaktadırlar. Şehir hayatına uyum sağlayan bazı çocuklara ise yörük yaşamı zor gelmektedir. Bu durum çocukların eğitim ve yaşam öğeleri açısından ikilem yaratmaktadır.

Erkek çocukların kız çocuklarına oranla okuma isteği ve oranı daha fazladır. Eğitime gönderilen kız çocukları zorunlu eğitimi bitirdikten sonra eğitimine devam ettirilmemektedir. Okuyan kız çocukları nadirdir. Bu durumda bile Sarıkeçili yörüklerinde okuma – yazma oranı son yıllarda yükselmektedir.

Bugün Sarıkeçili Yörüklerinin geçimi, büyük oranda, dağlık arazi ve sert iklim şartlarına dayanıklı, et verimi yüksek kıl keçisi yetiştiriciliğine dayanmaktadır. Yıl boyunca yetiştirilen keçilerden seçilenleri, kurban bayramlarında veya yılın farklı zamanlarında kasap ve hayvan tüccarlarına satılmaktadır. Keçinin kılı yanında nadiren sütünün ticareti de yapılmaktadır. Önceden kıl eğrilip satılırken şu an günümüzde keçi kılı olduğu gibi tüketicilere verilmektedir.

Kırkım, hayvanların sıcaktan rahatlamaları amacı ile gerçekleştirilmektedir. Kırkım işlemine başlamadan önce kırkım yapılacak alanın kuru ve temiz olmasına dikkat edilmektedir. Bu alan kuru ve temiz değilse süpürülür gerekirse üstüne naylon çadır ya da branda serilerek keçilerin kırkımı bu yüzey üzerinde gerçekleştirilmektedir.

Görsel. 11: Emrah KARADAYI'nın Keçi Kırkımı (Karadayı, 2016)

Sürü içerisinde getirilen keçi hazırlanan alanda kafasından veya boynundan başlanarak kırkım işlemi gerçekleştirilmektedir. Kaynak kişilerden Kerim KARADAYI'ya sorduğumuzda “Bizim için keçi ve kırkımci önemlidir. Kıl önemli değildir. Toplu kırkımlar yardımlaşma ile olur ve bu yardımlaşma gönül rızasıyla yapılır, para istenmez. Kırkım bitince bir keçi kesilir ve topluca yenilir.” demiştir (E. KARADAYI ile karşılıklı görüşme, 14.07.2017).

Kırkım işlemi makas ve kırkım makineleri ile yapılmaktadır. Eğer makas ile kırkım yapılıyorsa belirli aralıklarla makasın bez yardımı ile silinmesi veya su ile temizlenmesi gerekmektedir. Keçilerin üzerindeki kılların vücudundaki yayılımına göre de şekilli kesim yapılabilmektedir. Bireysel kırkım yapılacaksa Haziran ayının son haftası gibi başlanabilmektedir.

Toplu kırkımlar ise Temmuz, Ağustos aylarında yapılmaktadır. (K. KARADAYI ve E. KARADAYI ile karşılıklı görüşme, 13.07.2017)

Görsel. 12: Emrah KARADAYI'nın Keçi Kırkım Sonrası (Karadayı, 2017)

Sarıkeçili yörüklerin tam manada bozulmamış olan yaşam kültürünü yaşatmanın ve korunmasının yolları aranmalıdır. Bunun için Sarıkeçili yörüklerinin sorunlarının giderilmesi gerekmektedir. Bu sorunlar paragraflar halinde aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

Sarıkeçili yörük ailelerinin birbirlerinden kilometrelerce uzak ve dağınık olarak yaşamakta oldukları gözlenmiştir. Bu durum akrabalarla sık sık görüşemediklerini göstermektedir. Yörüklerin bu süreçte birçok sıkıntı ve zorluklar çektikleri görülmektedir.

Temiz ve sağlıklı içme suyunun olmaması bunların başında gelmektedir. Bu temel ihtiyaçlarını çevre köylerden tankerlerle su getirerek temin etmeye çalışmaktadırlar. Suyun az olması nedeniyle yörük aile fertlerinin kişisel bakımlarında sorun ortaya çıkmaktadır.

21 yy. yörük yaşamında elektriğin güneş panellerinden sağlanması mümkün olsa da kış aylarında havanın kapalı günlerinde enerji üretiminde sorun yaşadıkları görülmüştür. Yeni nesil Sarıkeçili yörüklerinin teknolojik imkânlardan

faydalanamayıp bu isteğin ön plana çıkması ile yerleşik hayata geçme güdüsü yeni kuşaklarda daha da artmaktadır. Yeni nesil yerleşik hayat düşüncesi ile geleceklerini planlamaktadır.

Kaynak kişilerden Hasan YAGAL:

“İmkânımız olsa hemen yerleşik hayata geçmek istiyorum. Çocuklarımın da bizim gibi hayat sürmelerini istemiyorum. Yol, su, elektrik, eğitim sorunları yaşıyoruz. Göçerken yürüyerek 370 km yol kat ediyoruz. Göç esnasında birçok sorunlar yaşıyoruz.” şeklinde bir ifadesi olmuştur (H. YAGAL ile karşılıklı görüşme, 13.07.2017).

Diğer kaynak kişilerden Halil İbrahim YAGAL:

“Eskiye göre yaylalar azaldı. Bu konuda devletten yardım istedik. Öncede bir ayda vardığımız yerlere artık üç günde gidiyoruz. Eskisi gibi değil. Her yerin bir sahibi var artık. Bekçiler başımızda hemen zabıt tutuyor. Bizim için hayat zorlaştı. Çocuklarımız eğitim alamıyorlar. Ölsek gömülecek kendimize ait mezarlığımız yok. Belirli bir adresimiz yok. Yerleşik düzene geçmek son çare. Bugün deseler yarın hemen geçerim bir yere.” şeklinde bir ifadesi olmuştur (H. İ. YAGAL ile karşılıklı görüşme,13.07.2017).

Yörük yaşamında önemli bir yere sahip olan deve yetiştiriciliği de yok denecek kadar azalmıştır. Günümüzde 80 – 90 hane olarak bulunan Sarıkeçili yörüklerinde deve yetiştiriciliği yaklaşık olarak 4 – 5 ailede görülmektedir.

Yörük yaşamının temel sembolü göçtür. Göçerliğin kanununda ölüm dahi olsa göç ertelenmez, göçten vazgeçilmez düşüncesi hakimdir. Sarıkeçililer, bu geleneği Anadolu’da yüzyıllardır geçmişten günümüze kadar getirebilen tek göçer gruptur.

Sarıkeçili Yörükleri kışlağa⁴ (Bkz. 4) Ekim ayı ortalarında Mersin ili Gülnar ilçesi Büyükeceli ve Yeşilovacık Beldelerinde 6 ay kalıp, Nisan ayı sonu Mayıs ayı başında ise göç ederek Konya ili Ahırlı ilçesi Akkise yaylalarında yaklaşık 4 - 5 ay konaklamaktadırlar. Ortalama 350 küçükbaş hayvan ve aile fertleri ile birlikte her

⁴ Kışlak; yörüklerin Aralık ve Nisan dönemlerinde Mersin ili sınırları içinde bulunan Büyükeceli ve Yeşilovacık Yaylalarında kışı geçirdiği bölgeye verilen ad. (Karagöl, 2018)

geçiş noktasında en az bir gün kalıp 25 – 45 gün arasında da yolculukları sürmektedirler.

Yazlık olarak göç ettikleri Konya ili Ahırlı ilçesinde bulunan yaylalara bazen 15 – 20 gün erken gitmektedirler. Mersin ili Gülnar ilçesi Büyükeceli ve Yeşilovacık Yaylalarında mevsimlerin elverdiği koşullara göre aynı süre göç zamanları değişim gösterebilmektedir.

Mersin ili Gülnar ilçesi Büyükeceli’den başlayıp Mersin ili sınırlarında bulunan Kocaşlı, Delikkaya, Kayrak, Mollaömerli, Örtülü, Arıkuyusu, Çiftlikköyü’ne, Mut ilçesi sınırları içinde bulunan Çivi, Çukurbağ, Dağpazarı, Ballı (Elekşi), Köseleli, Hacısait’e, Karaman sınırları içinde bulunan Kazımkarabekir, Sertavul, Cerit, Başkışla, Pınarbaşı’na, Konya ili sınırları içinde bulunan Kildere, Kınık, Tepearası, Yalılıyük, Ahırlı, Sarıoğlan, Kuzören, Durayda ve son olarak Bozkır – Akkise yaylalarına doğru güzergahlarını belirlemişlerdir.

Görsel. 13: Göç Yolları (Google Eart Pro Programı, Erişim Tarihi: 01.01.2019)

Günümüzde göçler bayram havasını yitirmiş olup, daha önceden develerin süslenmesiyle çıkılan göçlerin yerini, sorunların ve teknolojik gelişmelerin olması

sebebiyle develer satılarak yerlerine arabalar, motorlar satın alınarak göçlere bu şekilde devam edilmektedir.

Sarıkeçili yörükleri sade yaşayan topluluklar olup yaşam şekilleri göç üzerine olduğundan hayatlarını ve göçlerini kolaylaştıracak eşyalar tercih etmektedirler. Bunların başında dokuma çuvallar ve çadırlar gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM: SARIKEÇİLİ ÇUVAL DOKUMALARI

2.1. Dokumanın Tanımı ve Tarihçisi

2.1.1. Dokumanın Tanımı

İki veya daha fazla çözümlü iplik grubunun arasından atkı ipliğinin altından ve üstünden geçirilip kirkit (ıstar tarağı) ile sıkıştırılarak yapılan işleme dokuma denir.

İnsanlar kendilerini dış etkenlerden koruma, barınak edinme ve güzeli arama duygularını karşılama gibi gereksinimlerini gidermede dokumacılık sanatından faydalanmışlardır. Böylece dokumacılık en eski sanatlarımızdan biri olmuştur. Dokuma iplik sisteminin belli kaidelere göre dik açı yaparak kesişmesinden oluşan bir tekstil ürünüdür (Akpınarlı, 1996:9).

Dokuma, tabiat şartlarının insan yaşamına etkilerinden doğan barınma, ısınma ve korunma ihtiyaçlarından doğmuştur. Dokuma kültürü konar – göçer yaşayan topluluklarda gereklilikten dolayı daha fazla gelişmiştir.

İnsanlar eski çağlardan beri giyimin hayatlarında önemli bir yeri olduğunun bilinci içinde yaşamışlardır. İnsanların giyinme ihtiyaçlarının karşılanması ve dış etkenlerden korunması, yaşanılan çevrenin istenilen şekilde döşenmesini sağlamak üzere yapılan dokumacılık en eski sanat dallarından biridir. Dokumacılık sanatının başlama tarihi ve yeri kesin olarak bilinmemekle beraber, insanların yaşamlarını ve yaptıklarını önce resimlerle sonra da yazı ile ifade etmeye başlamasından çok eskiye dayandığı ifade edilmektedir (Akpınarlı, 1996:11).

İlk insanlar iki sopa üzerinde uzun yatay bir sopa oturarak üstünden çözümlü iplikleri sarkıtıp birbirinin uçlarına ağır taşlar bağlayarak aralarından el yardımıyla atkı ipliklerini çapraz olarak geçirmişler ve ilk basit dokuma tezgâhını geliştirmişlerdir. Bu tezgâhlarda yapılan dokumalarda bataklık otu, hasır otu, saz gibi otların ve uzun at kıllarının kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu gereçlerin liflerden ihtiyaca cevap verebilecek uzunluğunun, birbirine düğümlenerek veya uçlarının keçeleştirilmesi ile tutturularak elde edilmeye çalışılmasından dokumada gelişmeler olduğu anlaşılmaktadır.

Bu ilk dokuma tekniğinin Taş devrinin ilk zamanlarında başladığı tahmin edilmektedir (Yağan, 1978:10).

2.1.2. Dokumanın Tarihçesi

Dokumacılık tarihi örneğin Pope'a göre dokumacılık Orta Asya'da; Beaumont'a göre M.Ö. 3721 - 3000 arasında; Griffin'e göre Mısır'da başlamıştır (Gönül, 1964:82). Tokat'ın Erbaa ilçesi yakınlarında (M.Ö.3000 - 2000) Tunç devrine ait kirman Alacahöyük'te gümüş kirmanların bulunması Anadolu'da köklü bir dokumacılık sanatının olduğunu kanıtlamaktadır.

M.Ö. VII. yy. ait Gordion'da bulunan Frigyalılara ait sumak ve cicim dokuma parçaları da Anadolu dokumacılık sanatı açısından önemlidir (Aytaç, 1982:37).

Neolitik çağa ait Çatalhöyük'ten çıkarılan dokuma parçaları bu sanatın Anadolu'da en eski çağlarda başladığını göstermektedir. Anadolu'da görülen en eski tezgâh Garstang'ın bulunduğu Kalkolitik çağa, M.Ö. 2800 yılına aittir.1930-1932 yılları arasında yapılan Alishar kazılarında Kalkolitik çağa ait oldukça iyi dokunmuş kumaşlar, tezgâhlar ve aletler bulunmuştur (Gönül, 1964:1).

M.Ö. 2778 - 2413 yıllarında özellikle çok ince kumaşların dokunduğu, mumya sargısı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Mısır'da yapılan ilk dokumaların bez ayağı olduğunu daha sonra "kopt" kumaşlarının da atkı ve çözgü ripsleri ile bezayağının birlikte kullanıldığına rastlanmıştır (Gönül, 1964:82).

James Melleart "yakın doğudaki ilk medeniyetler" adlı kitabında Çatalhöyük kazılarından bahsetmektedir. Kazılarda yapılan buluntular arasında günümüzün ulaşamayacağı kalitede yünlü, güzel dokuma ve kumaş parçaları örnekleri bulunduğu tespit edilmiştir. Bu örnekler "Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi"nde korunmaktadır. M.Ö.2300 yıllarında Truva kral mezarlarında çıkarılan kilim dokumasının Kraliçenin yatak örtüsü olabileceği düşünülmektedir (Gürsu, 1988:11).

İstanbul arkeoloji müzesinde bulunan M.Ö. 900 yılına ait bir Hitit kabartması önemli bir örnektir. Bununla beraber dokumacı kelimesi birçok metinde görülmektedir. Hititçe metinlerde dokumacı kelimesi; Sümerce İdeogram olarak geçmektedir. Sümercede yün Sig olarak geçmektedir.

Hititçesinin Aşaras olduğu bilinmektedir. Hitit sütunlarında dokumacıdan ve isminden bahsedildiği belirtilmektedir. Kleoparta'nın Roma İmparatoru Sezar'ın karşısına bir Babil örtüsü ile çıkması Babil dönemindeki dokumacılığın önemli olduğunu göstermektedir (Gönül, 1964:2).

Orta Asya Yukarı Altaylardaki Pazırık bölgesinde Tükolog V. Radiof'un başlattığı kazılar sonucu V. Kurganda M.Ö. IV.-V. yy'a ait buluntular ele geçirilmiştir. Bulunduğu yerin adıyla anılan Pazırık halısı düğümlü dokuma tekniğini Altay Türklerine bağlayarak değerlendirmişlerdir. Aynı dönemde II. Başadar kurganlarında çıkan kumaşların teknikleri de palaz, cicim, kilim, zili, şad, verni, halı, sumak, çuval, applike ve keçe örnekleri olarak belirlenmiştir (Gürsu, 1988:12).

Dokumacılık sanatı Türklerin sadece günlük yaşantılarına değil, sosyal yaşantılarına, yapıtlarına kadar girmiş ve uzun yüzyıllar birçok kültür ve medeniyetlerin faydalandığı bir kaynak olmuştur. Birçok medeniyetlerde çeşitli sanat kollarında silinmeyecek izler bırakmışlardır. Türkler Anadolu' da köklü bir geçmişe sahiptirler.

Türk dokumacılığında en eski dokuma hammaddelerini büyük bir ustalıkla kullanarak günümüze kadar ulaşan başarılı eserler ortaya koymuşlardır (Altuntaş, 2014:11).

Türkler Anadolu'ya geldiklerinde kendilerinden çok yüzyıllar önce bu topraklara yerleşen atalarının temelini atmış oldukları ve daha sonra gelen çeşitli medeniyetlerin zenginleştirdiği ileri seviyede bir dokumacılık bulmuşlardır (Yağan, 1978:52).

El dokumacılığında önceleri basit dokumalar çalışılmış daha sonra tezgâhlarda yapılan değişikliklerle dokuma çeşitleri çoğaltılmıştır. 17 yy. kadar sınırlı olan dokuma desenleri bu yüzyıldan sonra yerini çeşitli desenlere bırakmaya başlamıştır. Türkiye'de çok gelişmiş olan dokumacılık 18 yy.daki siyasi ve ekonomik bunalımlar ve Avrupa'daki makine ile üretime doğru gelişmeler başlamıştır (Akpınarlı, 1996:16).

Düz dokuma yaygılarının en bilinen dönemi 18 - 19 yy. Osmanlı dönemindedir. Bu döneme ait pek çok düz dokuma yaygı örnekleri Anadolu'da görülmektedir.

İlikli kilim, cicim, zili ve sumak teknikleriyle dokunmuş düz dokuma yaygılar dokundukları yörelerin özelliklerini de yansıtmaktadırlar. O dönemlerde yerleşik yaşantının aksine konar-göçer yaşantı daha çok olduğu için, konar-göçer yaşamın ihtiyacına uygun namazlağ, seccâde, yer sergisi, duvar örtüsü, sedir örtüsü, yük kilimi veya yük örtüsü, yastık, heybe, çuval ve torba gibi dokuma türleri dokunmuştur ve günümüze kadar da örnekleri gelmektedir. Büyük boyutlu düz dokumalar o dönemlerde pek dokunmamıştır. Ancak, halkın daha sonra yerleşik yaşama geçmelerinden itibaren büyük ebat dokumalar da giderek artmıştır (Acar, 1982:118; Deniz, 2000:56).

İkinci Meşrutiyetle birlikte bütün sanayi kollarında olduğu gibi, dokuma sahasında da önemli kalkınma çabaları görülmüş ve sanayileşmenin temini amacıyla işletmelerin kurulması teşvik edilmiştir (DPT, 1976:129 – 130).

Her ne kadar dokumacılık sanayileşme alanına eğilim göstermiş olsa da konar – göçer topluluklarda dokuma yine kendi ıstar tezgahlarında dokunmaya devam etmiştir. Konar – göçer toplulukların yaşam biçimlerinden ötürü en çok ihtiyaç duydukları dokuma ürünleri heybeler, çul dokumalar, kara çadır ve çuvallardır. Tespit edilen çuval dokumalarının Sarıkeçili yörüklerinin yaşamlarındaki önemi günümüze kadar araştırmamızda açıklanmıştır.

2.2. Sarıkeçili Yörüklerinde Çuval Dokumalar

Çuval sözlükte; “Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba” olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr> - Erişim Tarihi: 28.12.2017).

Çuvallar kullanıldığı yere göre un çuvalı, yük çuvalı, asbab çuvalı (elbise çuvalı) gibi isimlerle adlandırılan, sumak, atkı yüzlü cicim veya çözümlü yüzlü cicim tekniği ile dokunan ve taşınabilmesini sağlayan kolon dokumadan yapılmış, kulpları olan dokumalardır (Deniz, 2000:86).

Küçük boyutlu olanlarına çuval büyük boyutlu olanlarına harar adı verilir. Çuvallar genellikle üzerlerindeki motiflere göre adlandırılırlar (Deniz, 1998: 72-73).

Anadolu'da yörükler olarak adlandırılan geçimini hayvancılıkla sağlayan toplulukların kullandığı en önemli ve vazgeçilmez dokuma örneklerinden birisi de çuval dokumalarıdır. Çuval dokumaları yörük yaşamının günlük kullanımında vazgeçilmezlerindedir. Çuval kullanımı göçebeliğin sürdürülmesi için adeta bir zorunluluk olmaktadır.

Yörüklerin yaşam tarzı ve malzeme temininin kolaylığı sebebiyle Yörük yaşamında çuvalın önemi büyüktür. Yörük yaşamında Çuval kullanımı dönemlik olmayıp neredeyse bütün bir yıl boyunca kullanılmaktadır (Eroğlu, 2013: 75).

Sarıkeçili yörüklerinde göç esnasında veya göç ettikten sonra yaşam içinde çuval dokumalara her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun nedeni günlük yaşamdaki gıda – giyim gibi ihtiyaçlarını bu çuval dokumalarda saklamakta olmalarıdır. Aynı zamanda göç esnasında temel gıda ve giysilerini bu çuvallara doldurarak işlerini kolaylaştırmaktadırlar.

Örneğin ala veya esvap çuvallar elbise koymak için, kıl çuvallar tahıl ve yiyecek kapları gibi eşyaların taşınması ve korunması, un çuvalları içine yiyecek maddeleri konularak göç esnasında taşınmasında kullanılır. Bu nedenle Sarıkeçili yörüklerinde çuval dokumaların önemi çoktur. Sarıkeçili her yörük kızının çeyizinde mutlaka çuval dokuması bulunmaktadır.

Çadır içerisinde bu çuvalların bir yerleşim düzeni vardır. Çadıra girildiğinde sol tarafta yem ve tuz koydukları çuvallar dizilir. Bunun nedeni ise hayvanlara sürekli yem ve tuz verildiği için ulaşımı kolaylaştırmaktır. Karşı tarafta giysi çuvalları bulunmaktadır. Bu çuvallar aynı zamanda yüklük vazifesi görmektedir. Yatmakta kullandıkları yorgan, yatak, yastık vb. malzemeler bu çuvalların üzerine istiflenerek üzeri örtü ya da düz dokuma parçası örtülerek kapatılmaktadır. Çuvallar dik olarak yan yana sıralanarak yerleştirilmektedir. Çadırın sağ kısmı mutfak eşyalarının koyulduğu ve yemek yapılan alandır.

Çuvalların çadırın içerisinde birçok fonksiyona sahiptir. Örneğin; çadır içerisine oturulduğunda ya da yatıldığında çadır içerisinde bulunan çuvallar soğuğu

kesmektedir. Aynı zamanda büyüklerin ve küçüklerin kullanım alanlarını ayırmakta da kullanılmaktadır.

Görsel. 14: Çadır Düzeni (Karagöl, 2018)

Her Yörük gurubunun kendi duygu ve düşünceleri yaşama şekillerini yansıtan çuval dokumaları vardır. Örneğin Mersin Silifke civarındaki yörükler ile Anamaslar'daki ya da Fethiye deki Yörük guruplarının çuval dokumalarında gerek renk gerekse desen, kompozisyon ya da malzeme kullanımı açısından belirgin farklılıklar gözlenebilmektedir (Eroğlu, 2013: 89). Çuvallar yörüklerde kullanım alanlarına göre motif olarak değişiklik göstermektedir.

2.3. Çuvallarda Kullanılan Ham Madde, Dokumalarda Kullanılan Araç, Gereç ve Malzemeler

Yörüklerde genellikle küçükbaş hayvan yetiştiriciliği olduğu için dokumalarda hammadde olarak yün ve kıldır. Yörükler bu hammaddeleri iplik haline getirebilmek için yün veya kıl tarağı, kirmen, çırık (çark) gibi araçlar kullanmaktadırlar. Yapılan işlem basamaklarının sonucunda elde edilen iplikler kimyasal veya doğal elde edilen boylarla boyanarak dokumada kullanılacak aşamaya getirilmektedir.

Boyanan bu ipler ıstar tezgahlarında çeşitli dokuma teknikleri uygulanarak kullanım amacına göre ürünler elde edilmektedir. Üçüncü bir malzeme olarak ta orlon iplikler kullanılmaktadır.

2.3.1. Çuvallarda Kullanılan Hammaddeler

2.3.1.1. Yün

Yün, ilkbahar ve sonbaharda koyunların karın, sırt ve kuyruk kısımlarından elde edilir. Canlı ve parlak olmalarından dolayı özellikle genç koyunların yünleri tercih edilir. Yün esnek ve dayanıklıdır. Boyayı iyi emme ve kolay temizlenme gibi özelliklerinden dolayı değerli bir dokuma malzemesidir (Taş, 2009: 49). Koyun yetiştiriciliği ovalarda yapılmaktadır. Sarıkeçili yörüklerinde koyun yetiştiriciliği olmadığından yün ihtiyacını satın alarak karşılamaktadırlar.

2.3.1.2. Kıl

Kıl, dünyada Akdeniz ülkeleri ve Orta Doğu'da yetiştirilen, ülkemizde de çok eski çağlardan beri yetiştirilen keçilerden elde edilmektedir. Pek çok türü bulunmakla birlikte, en çok ilgi göreni kıl keçileridir. Özellikle Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde karşılaşılan kıl keçilerinin et, süt ve derisinin yanı sıra dokuma üretiminde kıllarından yararlanılmaktadır. Keçi kılı, özellikle yörükler tarafından kullanılmaktadır. Kıl, çadır, battaniye ve farklı dokumalarda kullanılmaktadır (Taş, 2009: 49).

Sarıkeçili yörükleri yaylalarda keçi yetiştiriciliği yaptığı için kıl ihtiyacını kendileri karşılamaktadırlar.

2.3.1.3. Orlon

Türk Dil Kurumu (TDK) Güncel Sözlükte “yapay dokuma ipliği” şeklinde tanımlanmaktadır. Petrolün kimyasal damıtımdan sonra üretilen türevlerinden olan akrilik elyafından üretilmiş sentetik olarak üretilen ipliklerdir.

2.3.2. Çuval Dokumalarda Kullanılan Araç, Gereç ve Malzemeler

2.3.2.1. Yün ve Kıl Tarağı

İpliklerin elde edilmesinde kullanılan yün ve kıl tarağı, kırkımı yapılmış yapağların veya kılların temizlenmesi ve ip haline getirilmesi için ön hazırlık işlemlerinde kullanılmaktadır. Belirli mevsimlerde koyun, keçi ve develerin yünleri kırıldıktan sonra bu yünlerin bir kısmı çadırlarda dokuma işlerine ayrılır. Dokuma için ayrılan yapağlar önce yün tarağında taranarak çepelleri temizlenir. (Çepel: yüne yapışan koyun pisliği ve ot dikenleri) Yün tarağında taramış ve temizlenen yapağlar yün haline getirilip top haline getirilerek çuvalara doldurulmaktadır (Eröz, 1991: 174).

Görsel. 15: Kıl Tarağı (Eroğlu, 2013)

2.3.2.2. Kirmen (Kirman, Eğirmeç, Eşmeş)

Kirmen ipliklerin elde edilmesinde kullanılan, yün ve kılların eğrilip ip haline getirilmesi işlemi için kullanılan el yapımı araca denilmektedir. Üst üste geçme olup, ortaları delikli iki ensiz yatay ağaçla ortadan geçen bir çubuktan oluşmaktadır. Eğirme esnasında lifler elle bükülüp, okun ucundaki çıkıntılı kısma bağlanır. Sonra soldan sağa döndürülerek eğirme işlemi hep aynı kalınlıkta yapılır (Eroğlu, 2013: 75).

Görsel. 16: Kirmen, Kirman, Eğirtmeç (Eroğlu, 2013)

2.3.2.3. Çıkırık (Çark)

Çıkırık kirman veya iğ ile bükülmüş ipliklerin masura üzerine sarılmasını sağlayan araca denir. Çıkırığa bazı yörukler çark adını vermiştir (Eröz, 1991: 178).

Görsel. 17: Çıkırık (Eroğlu, 2013)

2.3.2.4. Istar Tezgâhı

Istar tezgâhı taşınması, kurulması kolay, pratik, dikey çözgü sistemli dokuma tezgâhıdır. Yan ağaçlar ya duvara dayanır veya toprağa gömülür. Belirli uzunluktaki çözgülerin gerginliği alt levent'in (bazı) sabitleştirilip, üst leventin burgu ağacı ile döndürülüp, istenilen gerginlik elde edildiğinde, yan ağaçlardaki dişlere iple bağlanarak sağlanır.

Dokuma ağızlığı, çubukla çaprazlanan çözümlerin 15 gücülenmesiyle açtırılır. Dokuma ilerledikçe üstteki burgu ağacı gevşetilip dokuma aşağıya doğru sarılmaktadır (Oyman, 2005: 76).

Görsel. 18: Istar Tezgahı (Eroğlu, 2013)

2.3.2.5. Kirkit (Istar Tarağı)

Kirkit çok dişli bir alettir. Dokuma sırasında, halıda atkı, düz dokuma yaygılarda ise desen iplerini sıkıştırarak için kullanılır. Halk arasında tarak, ıstarın eli, ıstarın tarağı gibi isimlerle de anılmaktadır (Çenet, 2009: 34). Genellikle şimşir ya da dişbudak ağacından yapılmaktadır.

Görsel. 19: Kirkit (Eroğlu, 2013)

2.4. Çuvalların Sınıflandırılması

Akan'a (2007) göre ise "Çuvallar malzeme ve kullanıldıkları yere göre ala çuval, un çuvalı ve kıl çuval olarak üç grupta toplanmaktadır. Ala çuval: motifçe zengin, giyecek eşyalarının saklandığı yünden dokumalardır. Yörük kızlarının çeyizlerinin önemli bir parçasıdır. Kıl çuval: tahıl, yiyecek kapları gibi eşyaların taşınmasında ve saklanmasında kullanılan atkısı ve çözgüsü kıl olan motifsiz dokumalardır. Un çuvalı: yiyecek maddelerinin konulduğu ve taşındığı, basit ve küçük motiflerin kullanıldığı çuvallardır." demiştir.

Literatürde esvap çuvalları diye geçen bu çuvallar Sarıkeçili yörüklerinde elbise koymak için kullanılan çuvallardır. Aynı zamanda kıl çuvallara hayvan yemleri konulmaktadır.

Ala Çuval: Yanışca zengin, çok renkli, giyecek eşyalarının saklandığı çuvallara denir. Giyecek ve bu türden eşyalar için yünden dokunmaktadır. Çadırların genellikle sağ köşesine konularak üzerleri açık bırakılır. Çadırı renklendiren en önemli parçalar bu çuvallardır. Çok zengin bir renk ve motif anlayışı bulunmaktadır. Yörüklerde genç kızların çeyizlerinin en önemli parçasını oluştururlar (Dulkadir, 1997: 82).

Sarıkeçili yörüklerinin çadırlarında ala çuvallar yorgan, yastık yüklüğünün yanına dizilmiş olup bazı çadırlarda desenli kısımlar ön tarafa gelirken bazı çadırlarda yan şekilde sıralanır üzerine yük örtüleri örtülür. Bu çuvallar göç esnasında develere de yüklendiği için yük ve deve çuvalları olarak ta adlandırılmaktadır.

Kıl Çuval: Kıl çuvallar tahıl, yiyecek kapları gibi eşyaların taşınmasında ve depolanmasında kullanılır. Atkı ve çözgüleri kıldan oluşur, üzerinde süsleme bulundurmaz.

Kıl çuvalların daha büyük tiplerine saman taşımada kullanılan "harar" denilmektedir (Eren, 1976: 27). Kıl çuvallar yanış bakımından az olur.

Kaynak kişi Saliha YAGAL'a göre saman çuvalı (harar) ölçü olarak diğer çuval örneklerine daha büyük ebatla olmakla beraber seyrek dokunmuş yanışı az ya da yanışsız kıl çuvallardır (Karşılıklı Görüşme, 13.07.2017).

Un Çuvalı: Un çuvallarının atkı ve çözgüleri yündür. İçine yiyecek maddesi konulan bu çuvallar taşıma hayvanlarına yüklenerek taşımada kullanılır. Sağlam ve gösterişli olmalarına özen gösterilir. Kendisine özgü bir süsleme anlayışı yoktur. Diğer çuvallarda yer alan kalıplaşmış motifler bulunmaz. Çoğunlukla basit ve küçük ebatlı motifler tercih edilir (Dulkadir, 1997: 83; Ersu, 1977: 214).

Sarıkeçili yürüklerine yaptığımız birçok çadır ziyaretlerinde un çuvallarının arpa, buğday ve kuru bakliyatlar gibi malzemelerin göç esnasında taşınmasında, göç sonunda da bu yiyecekleri çadırdaki saklanmasında kullanıldığı görülmektedir.

Un çuvallarının atkı ve çözgü ipliği yün olmakla beraber ön kısımlarında genellikle pıtrak ve bereket motifler kullanılmıştır.

2.5. Çuvallarda Kullanılan Dokuma Teknikleri

Çuval dokumalarında kullanılan dokuma teknikleri atkı yüzlü dokuma, kilim, cicim, zili, sumak ve atkılı – çapraz alternatif sumak tanımları yapılacaktır.

Atkı Yüzlü Dokuma: Çözgü iplerinin, atkı ipleriyle örülerek tamamen kapatılmasıyla oluşturulan dokuma türleridir. Çözgü iplerinin arasından geçirilen atkı ipleri çok fazla gergin olmayacak şekilde atılır ve kirkitle sıkıştırılarak çözgü iplerinin tamamen kapanması sağlanır. Çuval, heybe ve düz renkli veya enine bantlar halindeki yaygılar genellikle bu teknikle dokunmaktadır (Acar, 1982: 43).

Kilim: Kilim dokuma çözgü ve atkı iplikleri kullanılarak bir alt bir üst teknikle dokunur. Genellikle çuval, heybe gibi dokumalarda arkada, desenli dokumalarda zeminlerde kullanılmaktadır.

Uğurlu'ya (1997) göre kilim; "Genellikle herhangi bir düz dokumayı tanımlamak için kullanılmaktadır. Ancak yapılan tüm düz dokumaları halk diliyle kilim olarak adlandırmak yanlıştır.

Kilim; “atkı ve çözümlü iplik sistemleriyle dokunan iki iplik sistemli bir dokuma türüdür, desen ve motiflere bağılı olarak gelişir” şeklinde tanımlanır.” demıştır. Belkıs'ta (1982) kilimleri “İlikli Kilim, Desen Sınırları Eğik (iliksiz) Olan Kilimler, Eğri Atkılı Kilimler, Normal Atkılı İpliklerinin Arasına Ek Atkılı İplikleri Sıkıştırılan Kilimler, Çift Kenetleme ile yapılan Kilimler, Atkılı İpliklerinin Aynı İplik Üzerinden Geri Dönmesi ile yapılan Kilimler, Sarma Konturlu Kilimler, Eğri Atkılı Kontur Kilimler” şeklinde sıralamıştır.

Cicim: Kilimleri oluşturan atkılı ve çözümlü sisteminin dışında renkli desen ipliklerinin kullanıldığı ve bu ipliklerin çapraz ve dikey çizgiler veya seyrek desenler halinde yaygının üzerinde, kabarta şeklinde görüldüğü dokumadır. Seyrek ve sık motifli cicim, atkılı yüzölçümü gibi çeşitleri vardır (Ölçer, 1988: 18).

Sarıkeçili yörüklerinde bu dokuma çeşitlerinden seyrek motifli cicim ve sık motifli cicim çuval dokumalar kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Sık Motifli Cicim, kalın yer yaygıları, heybe, çuval, hurç gibi dayanıklı olması gereken dokumalarda kullanılır. Bezayağı zemin üzerine dokunanları da vardır. Bu dokumada motifler dokumanın sağlamlığını artırmak için birbirine daha yakın dokunur. Genellikle Zili ile karıştırılır (Acar, 1982).

Zili: Zili, cicim tekniğine benzese de teknik ve görünüş olarak farklıdır. Desen iplikleri kendi desen alanında, dokuma eni boyunca üç üstten bir alttan geçerek 20 deseni oluştururlar. Dokumanın enine üç üstten bir alttan atlamalarla sıra tamamlandıktan sonra atkılı atılır. Bu dokuma tekniği cicim ile beraber uygulanabilmektedir (Aytaç, 1997: 50). Deseni oluşturacak olan ipler, çözümlü ipleri üzerine 3-1 atlamalar ya da 5-1 şeklinde atlamalar yapılabilmektedir ve bu şekilde motiflerin içi tamamen doldurulmaktadır. Düz zili, çapraz zili, seyrek zili, damalı zili, kontrollü zili gibi çeşitleri vardır (Acar, 1982: 55-58).

Sumak: Sumak dokuma, çözümlü ve atkılı iplikleri yanında üçüncü bir iplik gurubuyla dokunur. Bazı yörelerde araya atkılı atılmadan da dokuması yapılmaktadır. Desen ipliklerinin çözümlü sarılmasıyla oluşturulur.

Kafkasya'dan Anadolu'ya geldiği tahmin edilen bu dokuma türü daha çok doğu ve güney doğu Anadolu'da çuval ve bebek beşiği olarak, atkısız sumak ve atlamalı sumak türlerinde dokunmaktadır. Bazı cicim ve zili dokumalarında motiflerin içi bu dokumayla doldurulmaktadır (Acar, 1982: 69).

Atkısız düz sumak, araya atkı atmadan, balıksırtı, balıksırtı atkısız, ters sumak, çapraz – alternatif sumak tekniklerde de dokunabilir.

Atkılı Çapraz-Alternatif Sumak: Ters sumak dokumanın her sırada birer çözüğü çifti kayarak dokunmuş şeklindedir. Birinci sırada çözüğü çiftleri arkadan gelip öne doğru ters bir şekilde sarıldıktan sonra ikinci sırada birer çözüğü kayarak aynı şekilde çözüglere sarılır. Bazen 2, 3 çift çözüğü birada sarılır. Yaygılar, çuvalar ve heybeler dokunmasında bu sumak tatbik edilir (Megep, 2012: 18).

2.6. Çuvallarda Kullanılan Kolan (Kulp) Dokumalar

Çuvalar ön yüzey, arka yüzey ve kolan dokumalar olmak üzere üç kısımdan oluşmaktadır. Çuvaların ön yüzeyi ve arka yüzeyi genellikle tek parça halinde dokunup tezgahtan çıkarıldıktan sonra kenarları birbirine dikilerek birleştirilmektedir. Bu işlem bittikten sonra çarpana ve kolan dokumalar çuvaların yan kısımlarına 15 – 20 cm boşluk bırakılarak dikilmektedir. Kolan dokumaların uç kısımları (püskülleri) saç örgüsü şeklinde örülerek tamamlanmaktadır.

Bu örgülere bazı çuvalarda demir halka koyularak çuvalın ağız kısmının kapatılmasını sağlamaktadır. Kolan dokumaların dikiminde bırakılan 15 – 20 cm boşluklar çuvaların taşınmasında, hayvanlara yüklenmesinde bağlanmasında kolaylık sağlamaktadır. Çarpanalı kolan dokumalar çadır içi ve heybe süslemelerinde ayrıca kullanılmaktadır.

Kolan dokuma çözüğü ve atkı olarak bilinen iki iplik sisteminin temel oluşturduğu yün, kıl, pamuk ipliklerle yer tezgahında dokunan, kartların yerine gücü çubuğunun kullanıldığı bu çubuk vasıtasıyla açılan ağızlıktan atkı ipliklerinin sıkıştırılması ile elde edilen, çözüğü yüzlü şerit halindeki dokumalardır

(Sarıoğlu vd., 2005: 4). Kolan dokumalar; yer tezgahında kolan dokumalar ve Çarpanalı dokumalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Kolan dokumalarda araç ve gereç olarak; yer tezgahı, kazık, gücü çubukları, kılıç, tarak, bıçak, melik çarpana dokumada ise çarpana, kılıç, mekik, desen, çeşitli türde iplikler kullanılmaktadır.

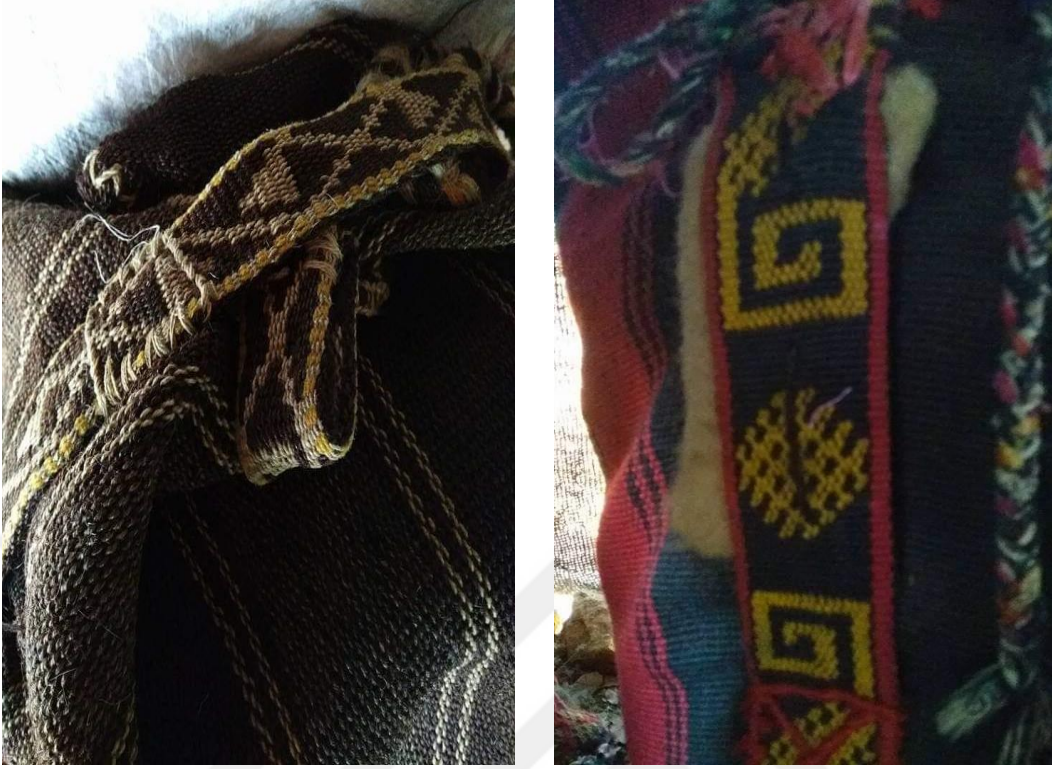

Görsel. 20: uvallarda Kullanılan çarpana ve Kolan Dokumalar (Karagöl, 2016)

Görsel. 21: uvallarda Kullanılan çarpana ve Kolan Dokumalar (Karagöl, 2016)

Görsel. 22: Çuvallarda Kullanılan Çarpana ve Kolan Dokumalar (Karagöl, 2016)

Görsel. 23: Çuvallarda Kullanılan Çarpana ve Kolan Dokumalar (Karagöl, 2016)

2.7. Çuval Dokumalarda Kullanılan Motifler

Motif ve desenler; dokuyucunun duygularını, düşüncelerini, isteklerini kısacası içinde bulunduğu ruh halini ifade etmektedir.

Alan araştırması sırasında incelenen çuvallarda göz, muska, nazarlık, suyolu, tarak, pıtrak, çengel, elibelinde, koçboynuzu, bereket, akrep, saçbağı, kurtağzı motifleri kullanılmıştır.

Tespiti yapılan çuvallarda kaynak kişilerle karşılıklı görüşmelerde çuvallarda kullanılan motiflerin yöresel adlarının olup olmadığı sorulmuştur. Kaynak kişiler Saliha YAGAL, Emine ÇELİK, Hanife YAGAL ve Leyla BAKIRCIOĞLU atalarının yanı sıra yöresel adlarını bildiklerini fakat kendilerinin yöresel adlarını bilmediklerini ve dokuma yapmadıklarını söylemişlerdir.

Alan araştırmamızda sadece Emine KARADAYI'nın önceki yıllarda dokuma yaptığı (Araştırmamız sırasında artık dokuma yapmadığını söylemiştir.) ve 2010 yılında UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası ödülüne layık görülmüştür.

Emine KARADAYI'ya dokumalarda motiflerin yöresel adlarının olup olmadığı sorulduğunda kaynaklarda açıklanan "elibeline" motifinin yöresel adının "kirmen nakışı" olduğunu söylemiştir.

2.7.1. Göz Motifi

Fizyolojik işlevi görsel algı organı olmak olan göz, aynı zamanda entelektüel algının sembolü olarak da anılmaktadır. İnsan gözü iyi niyetli bakışlar taşıyabileceği gibi, zaman zaman kötü niyetlerin aktarıldığı bir araç olarak da kullanılabilir. Kötü niyetli nazarlar taşıyan gözün kendisi olduğu kabul edilmektedir. Çünkü beden dışı açılan bir organ olan gözün, ışığı alma yetisi nedeniyle derin bir anlamı ve etki gücü vardır Budizm'in ünlü şeklelerinden Shiva'nın alnındaki "üçüncü göz", ruhsal aydınlığın alıcısıdır. Halk arasında, gözün simgesel anlamlarını vurgulayan işitme gözü, gönül gözü gibi deyimler çok yaygındır. Nazar önlemlerinden birisi olan göz motifi, dokumalarda özellikle koçboynuzu, eli belinde ve bereket motiflerinin etrafında ya da içinde görülmektedir (Erbek, 2002: 128).

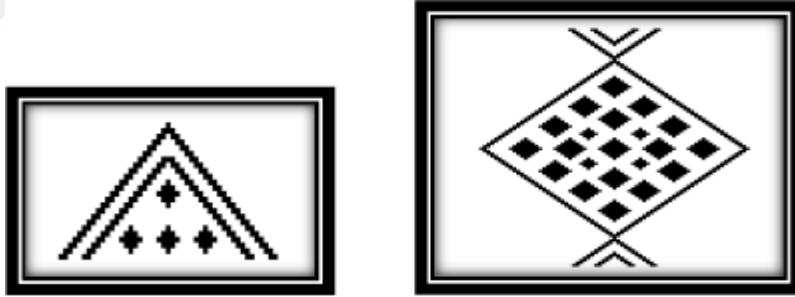
Bazı yerlerde göz motifi baklavalı geçmekte olup dörtgöz, üçgöz gibi çeşitleri de bulunmaktadır.

Görsel. 24: Göz Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.2. Muska (Nuska) Motifi

Bazı insanların bakışlarında bir güç olduğuna, bu bakışların kötülüğe, zarara, şanssızlığa ve hatta ölüme bile sebep olduğuna inanılır. Nazarlıklar işte bu kem bakışların etkisini azaltan çeşitli nesnelere. Böylece onu taşıyanları korur. "Muska" ise sahibini tehlikeli dış faktörlerden korumak için, sihirli ve dini bir güce sahip olduğuna inanılan yazılı bir tılsımdır. Muska motifleriyle gerçek muskaya benzetme yapılmış ve korunma ümit edilmiştir (Baykal-Ertem, 2009: 103).

Görsel. 25: Muska Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.3. Nazarlık Motifi

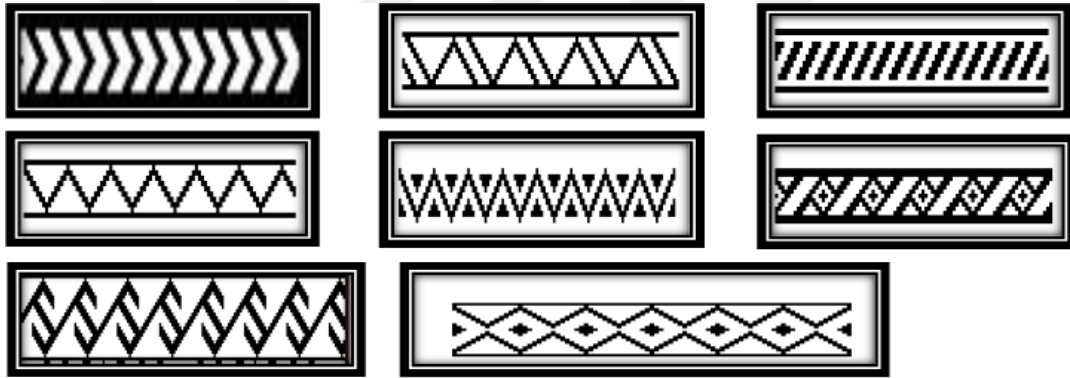
Nazarlık, halk inancına göre, onu üzerinde taşıyanı büyüye, hastalıklara ve diğer fenalıklara karşı korumaya veya içinde bulunduğu fenalıklardan kurtarmaya yardımcı olur. Genellikle omuza takılan nazarlıklar mavi boncuk, yedi delikli boncuk, kurt boncuğu, kurt gözü, kartal pençesi vb. (Erbek, 2002: 122).

Görsel. 26: Nazarlık Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.4. Suyolu (Kenar Suyu, Sığırsidiği, Enine Çizgi)

Su, yeniden doğuşun, bedensel ve ruhsal yenilenmenin, yaşamın sürekliliğinin, bereket, soyluluk, bilgelik, saflık ve erdemin sembolüdür. En etkin arınma sembolüdür. O hem yaşamın hem de ölümün kaynağıdır. Anadolu'da su yaşamın kendisidir. Anadolu kadının bütün gün iç içe yaşadığı su dokumalara motif olmuştur. Su yaşamı simgeler (Erbek, 2002: 102).

Görsel. 27: Su Yolu, Kenar Suyu, Sığırsidiği, Enine Çizgi Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.5. Tarak Motifi

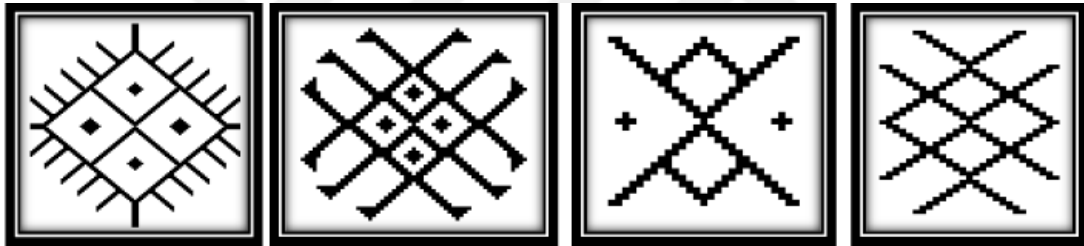
Tarak motifleri, geometrik olarak üçlü, beşli, yedili sayılar kullanılarak dokunur. Bir gövdeye bağlanan çeşitli çubuk formlarından oluşur ve duruma göre el, parmak veya tarak isimlerini alır (Erbek, 2002: 112).

Görsel. 28: Tarak Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.6. Pıtrak Motifi

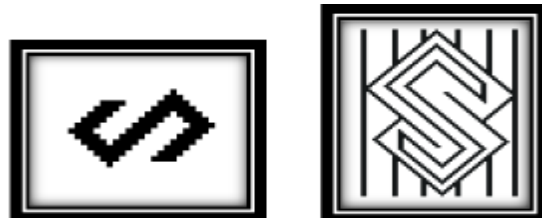
Pıtrak tarlalarda bulunan, dikenleriyle insanlara ve hayvanlara yapışan bir bitkidir. Pıtrağın üzerindeki dikenlerin kötü gözü uzaklaştırdığına inanan Anadolu insanı onu nazarlık motifi olarak kullanmıştır. "Pıtrak gibi" deyimini ağaçlardaki meyve bolluğunu ifade etmektedir, bu yüzden de un çuvallarında, tandır örtülerinde pişmiş toprak kapların üzerinde kullanılmıştır (Erbek, 2002: 188).

Görsel. 29: Pıtrak Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.7. Çengel Motifi

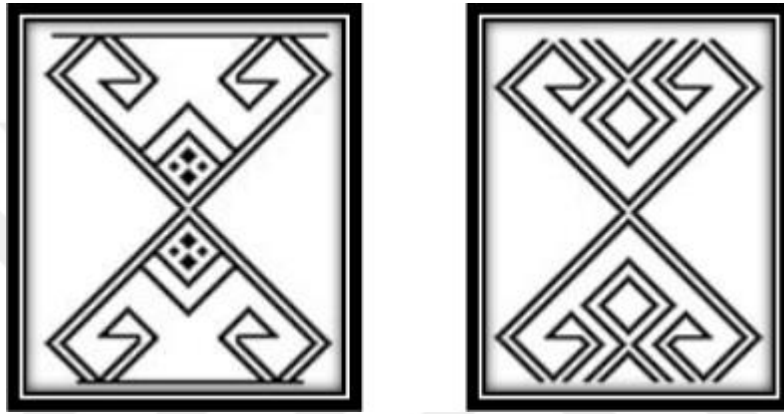
Bu motif koruma motifi kategorilerinde yer alır ve farklı anlamları ifade eder. Kötü gözün etkisini kırmak amacıyla nazarlık anlamında ve kadın-erkek, deniz-dalga, dağ-vadi gibi zıt odakları birleştiren hareketleri sembolize eder. Evlilik ve bereket anlamlarıyla da sembolize edilir (Erbek, 2002: 138).

Görsel. 30: Çengel Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.8. Elibelinde Motifi

Dişiliğin simgesidir. Sadece analık ve doğurganlığı değil, aynı zamanda uğur, bereket, kısmet, mutluluk ve neşeyi de sembolize eder (Erbek, 2002: 12). Motif Anadolu'nun değişik yörelerinde gelin kız, çocuklu kız, aman kız, karadöşeme, Seleser, kâküllü kız, çengel sarmal çakmaklı, eğer kaşı, turna katarı vb. gibi adlar alırlar (Megep, 2011: 3).

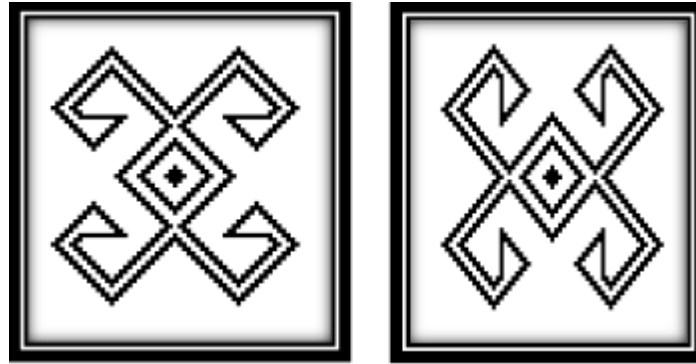

Görsel. 31: Elibelinde Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.9. Koçboynuzu Motifi

Bereket, kahramanlık, güç, erkeklik sembolü olan koçboynuzu motifi, Anadolu kültüründe ana tanrıçadan sonra, ya da onunla birlikte kullanılan bir motiftir. Boynuz sembolü insanlık tarihinde her zaman güç kuvvet timsali olan erkekle özdeşleştirilmiştir.

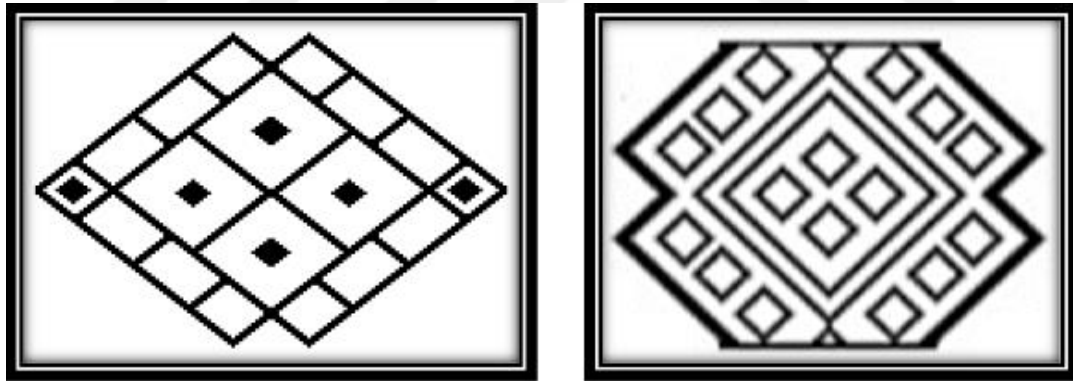
Anadolu el sanatlarında ve esas konumuz olan halı, kilim ve diğer dokumalarda koçboynuzu motifi kullanılmaya başlaması neredeyse dokuma sanatıyla yaşıttır. Boynuz formunun yer aldığı motiflere, dokumacı kadınlar tarafından, boynuzlu yanış, koçlu yanış, gözlü koç, koçbaşı gibi isimler verilmiştir. Koçboynuzu motifi koçun önden, yandan ve tepeden görünüşü spiral, hilal gibi şekillerle stilize edilerek dokumalara aktarılmıştır (Erbek, 2002: 30).

Görsel. 32: Koçboynuzu Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.10. Bereket Motifi

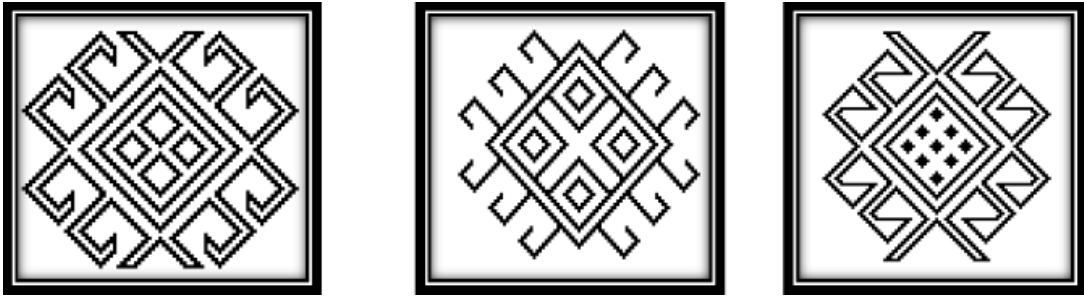
Dut, karpuz, kavun, nar, incir, üzüm, buğday – arpa başağı, haşhaş kozası gibi bitkiler ve yılan, ejder, koç, boğa, geyik, kelebek, balık ve uğur böceği gibi, hayvanlardan oluşan bir dizi farklı formda bereket motifleri Anadolu dokumalarında genellikle koçboynuzu ve elibelinde motifleri ile bir arada yorumlanmakta ve evlilik, çiftleşme, üreme gibi kadın – erkek ilişkilerine dair anlamlar içermektedir. Uğur ve bereket sembollerinin kullanılmasının amacı sonsuz mutluluk dileğini ifade etmektedir (Erbek, 2002: 54).

Görsel. 33: Bereket Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.11. Akrep

Gerek Anadolu, gerekse Orta Asya Türk kültüründe yer ve toprakla birlikte ele alınmış, dolayısıyla yeraltı güçlerinin ya da kötülüğün sembolü olmuştur. Anadolu'da özellikle sıcak yörelerde ve yaylalarda akrep zehirli ve öldürücü gücüyle korkulan bir hayvandır. Bu yönüyle akrep motifleri ölüm, hastalık, acı, keder gibi anlamlara işaret etmektedir (Ergen, 2010).

Görsel. 34: Akrep Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.12. Saçbağı

Saç bağı olarak literatürde yer alan motifler Anadolu'da genç kızların evlenme isteğini vurgularken gelenek ve göreneklerin bir devamı olarak ortaya çıkmıştır. Doğum ve çoğalmayı da sembolize eder (Erbek, 2002: 66).

Görsel. 35: Saçbağı Motifi (Karagöl, 2018)

2.7.13. Kurtağı

Anadolu'da geçimini hayvancılıkla sağlayan halkın sürülerine saldırdıkları için kurtlar, korkulan hayvanlardır. Korkulan şeyden kaçmak değil, korkulan şeyin üzerine gitmek psikolojisiyle hareket eden Anadolu halkı, hayvandan bir parçayı yanlarında taşıma yoluna gitmişlerdir. Bu mantığın uzantısı olarak dokumalarında kurt izi ve kurtağızı motiflerini kullanmışlardır (Erbek, 2002:158).

Görsel. 36: Kurtağızı Motifi (Karagöl, 2018)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BÜYÜKECELİ VE YEŞİLOVACIK (MERSİN – SİLİFKE - GÜLNAR) SARIKEÇİLİ YÖRÜKLERİNDE TESPİT EDİLEN ÇUVALLARIN KATALOG ÇALIŞMASI, MOTİF VE DESEN ÇİZİMLERİ

Yaklaşık bir yıldan uzun bir süre gözlem ve alan araştırmasına dayalı bu seyahatler esnasında Sarıkeçili yörükleri ile bir arada yaşanmış ve onların günlük uğraşları esnasında araştırma yapılmıştır.

Sarıkeçili yörüklerinin göç yollarında yaşadıkları serüvenler bizzat alan çalışması metodu ile gözlemlenmiştir. Bu araştırmada Sarıkeçili yörüklerinin kullandıkları çuvalların günlük yaşamlarındaki önemine değinilmiştir.

Çuvalların yiyeceklerin ve giyeceklerin taşınmasında ve saklanmasında aynı zamanda bazı çuvalların da hayvan yemlerinin taşınması ve saklanmasında kullanıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma esnasında yetmiş adet çuval dokuması tespit edilmiştir. Tespit edilen bu çuval örneklerinin otuz bir adetinin katalog çalışması, desen, motif, yüzey şeması çizimleri yapılmıştır.

İncelenen otuz bir adet çuval örneği bulunduğu bölge, ham maddesi, kalitesi, kullanılan iplik (atkıda, çözgüde, desende) dokumalarda kullanılan renkler ve uygulanan dokuma teknikleri ile kompozisyon ve diğer bilgilere kimlik kartı kısmında yer verilmiştir.

KİMLİK KARTI

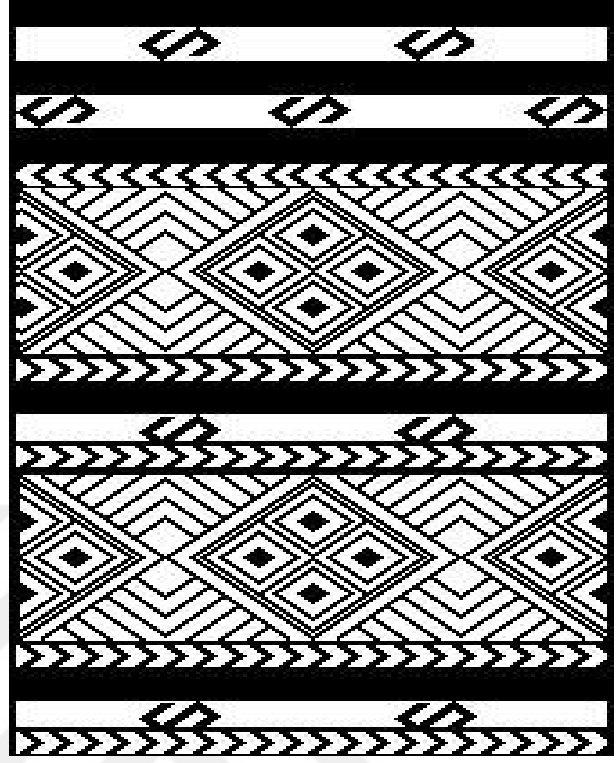
Örnek No	: 1
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 70 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi, Krem
Motifte	: Kırmızı, Turuncu, Haki Yeşili, Hardal, Mor
Dokumada Kullanılan Motifler	: Çengel, Suyolu, Göz, Saçbağı
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Saliha YAGAL'a düğün hediyesi olarak verilen bu çuval örneğinde otuz adet ince bant ve dört adet kalın banttan oluşmaktadır. Kalın bantlarda literatüre göre saçbağı, göz ve suyolu motifleri kullanılmıştır. İnce bantlarda ara ara çengel motifi gözlemlenmiştir. Arka yüzünde kahverengi kullanılarak kilim dokuma tekniği uygulanmıştır. Çuvalda kıl malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir. Kahverengi ve krem yoğun olarak kullanılmıştır. Çuval kullanılmakta olup ancak sağ orta tarafında yırtılma olduğu ve yırtılan bölgenin çuval sahibi tarafından kendi teknikleri ile dikilerek tamir edildiği görülmüştür. Ayrıca kullanılan renklerde solma tespit edilmiştir.

1 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

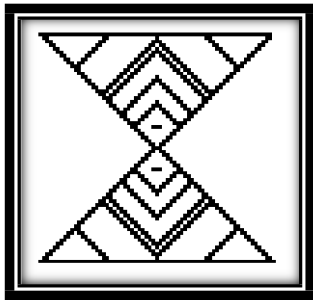
Yüzey Şeması

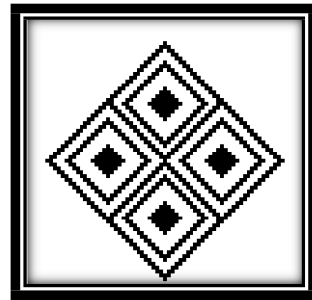
Çengel Motifi

Suyolu Motifi

Saçbağı Motifi

Göz Motifi

Görsel. 37: 1 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

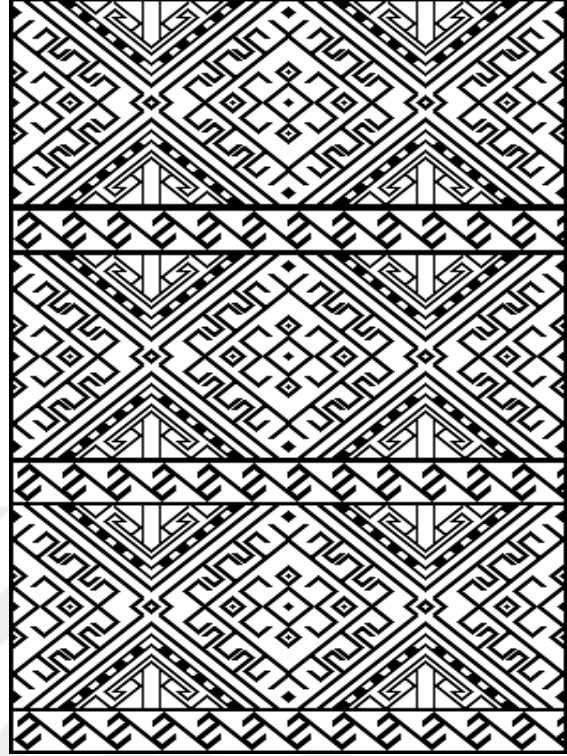
Örnek No	: 2
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 70 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Yün, Orlon
Çözüde	: Yün
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Lacivert
Motifte	: Beyaz, Yeşil, Hardal, Turuncu, Açık Mavi, Siyah, Kırmızı, Bordo, Açık Sarı
Dokumada Kullanılan Motifler	: Suyolu, Akrep, Muska
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Üç kalın banttıan oluşan bu çuval örneğinde kaynaklara göre kalın bantlarda muska ve akrep motifleri, ince bantlarda suyolu motifleri kullanılmıştır. Yün malzeme ve orlon ile dokunan çuvalın ön yüzünde lacivert rengi, desende kırmızı, beyaz, turuncu, yeşil, hardal, açık mavi renklerinin kullanıldığı, arka yüzünde beyaz, kırmızı, kahverengi renkleri kullanılarakince – kalın bantlarla dokunduğu tespit edilmiştir. Alan araştırmamızda bu çuval dokumanın kullanıldığı ve sağlam olduğu görölmüştür.

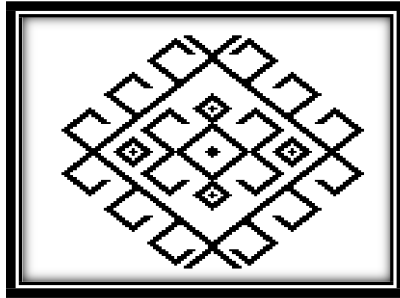
2 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

Yüzey Şeması

Suyolu Motifi

Akrep Motifi

Muska Motifi

Görsel. 38: 2 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

Örnek No	: 3
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 80 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 50 x 80
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Yün, Orlon
Çözüde	: Yün
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Lacivert
Motifte	: Beyaz, Yeşil, Kırmızı, Açık Mavi, Sarı, Siyah
Dokumada Kullanılan Motifler	: Suyolu, Akrep, Saçbağı,
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

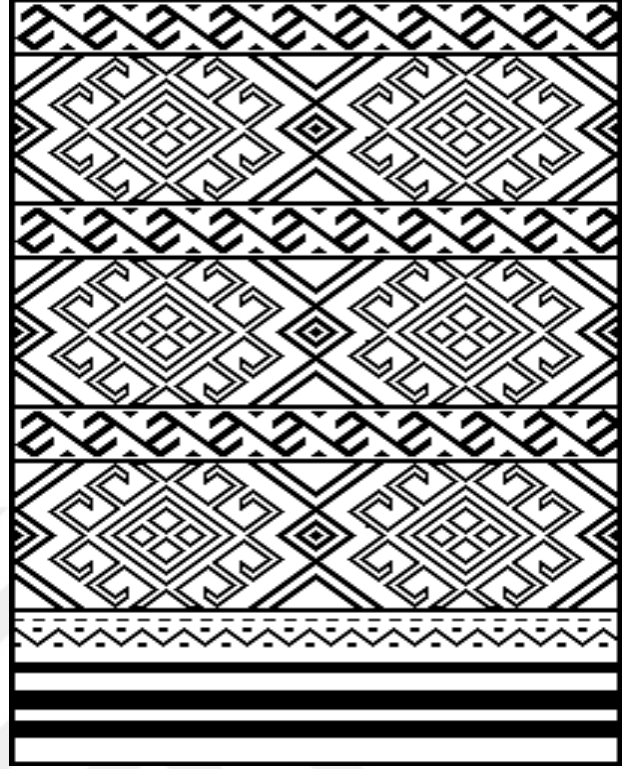
Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuval örneğinin ön yüzünün en alt kısmında yirmi dört adet ince bant, dokumanın üst kısımlarında altı adet ince bant, ince bantlarla birbirinde ayrılan beş adet kalın bant bulunmaktadır. İnce bantlarda suyolu, kalın bordürlerde akrep ve saçbağı motifleri kullanılmıştır. Malzeme olarak yün ve orlon kullanılmış olup zeminde lacivert desende beyaz, yeşil, kırmızı, açık mavi, sarı ve siyah renkleri, arka yüzünde ön yüzünde kullanılan aynı renklerde kalın ve ince yatay bantlar dokunmuştur. Alan araştırmamızda çuvalın kullanılmakta olduğu tespit edilmiştir.

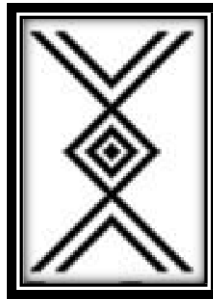
3 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

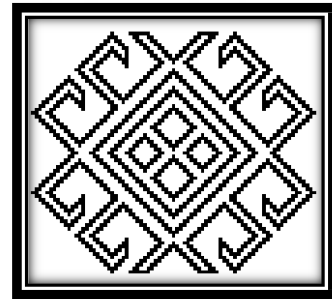
Yüzey Şeması

Suyolu Motifi

Saçbağı Motifi

Akrep Motifi

Görsel. 39: 3 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

Örnek No	: 4
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 80 x 115 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 50 x 80
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah, Krem, Gri
Motifte	: Kırmızı, Turuncu, Lacivert, Pembe, Haki Yeşil, Açık Yeşil, Beyaz, Mor, Bordo, Kahverengi
Dokumada Kullanılan Motifler	: Göz, Saçbağı, Kurt Ağzı, Suyolu, Akrep
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

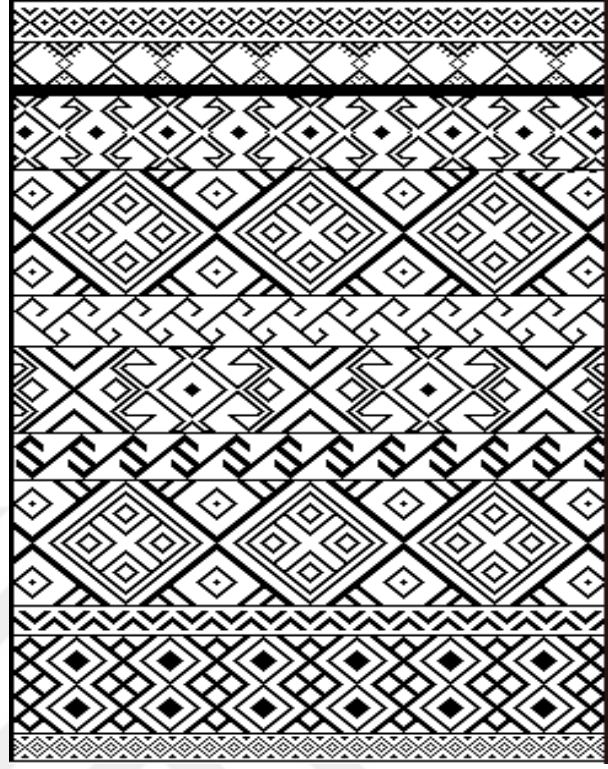
Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuval örneğinde sekiz ince yatay bant kullanılmakta olup sekiz adet ince bantlarda suyolu, kurtağzı motifleri altı adet kalın bantlarda ise göz, saçbağı ve akrep motifleri kullanılmıştır. Çuvalın ön yüzünde zemin renginde krem, siyah, gri renkleri desende kırmızı, turuncu, lacivert, pembe, haki yeşil, açık yeşil, beyaz, mor, kahverengi ve bordo arka yüzünde kilim tekniği ile ince bantlarda kırmızı, beyaz kalın bantlarda kahverengi renk kullanılmıştır. Bazı kalın bantlarda çengel motifi ile dokuma yapıldığı görülmüştür. Alan araştırmamız sırasında çuvalın kullanılmakta olduğu ve herhangi bir deformasyon olmadığı, çuvalın annesi tarafından kaynak kişi Hasan YAGAL'a hediye verildiği tespit edilmiştir.

4 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

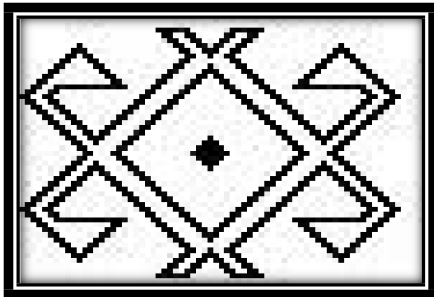
Yüzey Şeması

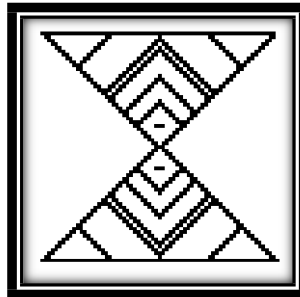
Kurtağzı Motifi

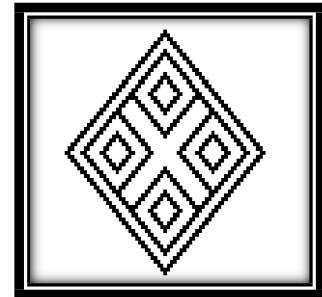
Suyolu Motifi

Akrep Motifi

Saçbağı Motifi

Göz Motifi

Görsel. 40: 4 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

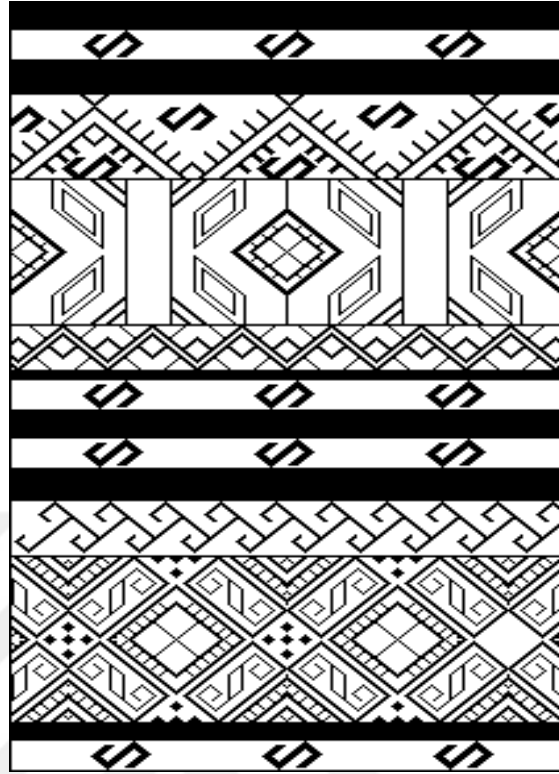
Örnek No	: 5
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 100 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 40
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl ve Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Krem, Kahverengi
Motifte	: Haki Yeşil, Turuncu, Sarı, Mor, Bordo, Mavi
Dokumada Kullanılan Motifler	: Çengel, Kurtağzı, Bereket, Pıtrak
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Yirmi üç adet enine yatay banttıan oluşıan bu çıval örneğinde sekiz adet yatay bandın içerisinde çengel motifi, dört adet ince bantta kurtağzı motifi kullanılmıştır. Kalın bantta alt ve üst kısımlarında pıtrak ve çengel motifleri, kalın bantlarda bereket, çengel motifleri kullanıldığı çıvalın arka yüzünde kahverengi ile kilim dokuma yapıldığı tespit edilmiştir. Dokuma da malzeme olarak kıl ve yün kullanıldığı görülmüştür, Zeminde krem ve kahverengi desende haki yeşil, turuncu, sarı, mor, bordo, mavi ve beyaz renklerin kullanıldığı ancak renklerin zamanla solduğu gözlemlenmiştir.

5 Nolu Örnek (Ala Çuval)

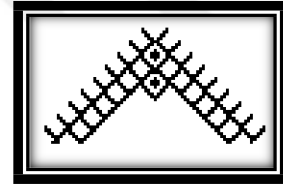
Yüzey Şeması

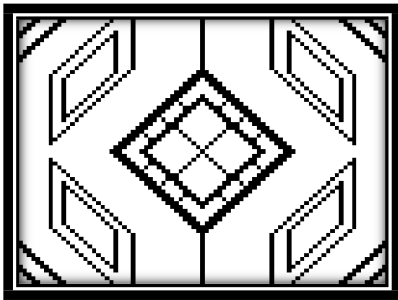
Çengel Motifi

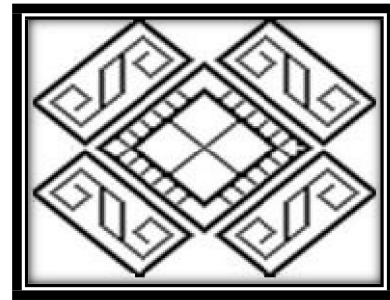
Kurtağzı Motifi

Pıtrak Motifi

Bereket Motifi

Bereket - Çengel Motifi

Görsel. 41: 5 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

Örnek No	: 6
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 80 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkılı Çapraz Alternatif Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Bordo
Motifte	: Krem, Açık Yeşil, koyu Yeşil, Mavi, Turuncu, Siyah, Sarı, Kahverengi, Mor
Dokumada Kullanılan Motifler	: Akrep, Koçboynuzu, Suyolu, Muska, Nazarlık, Suyolu
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

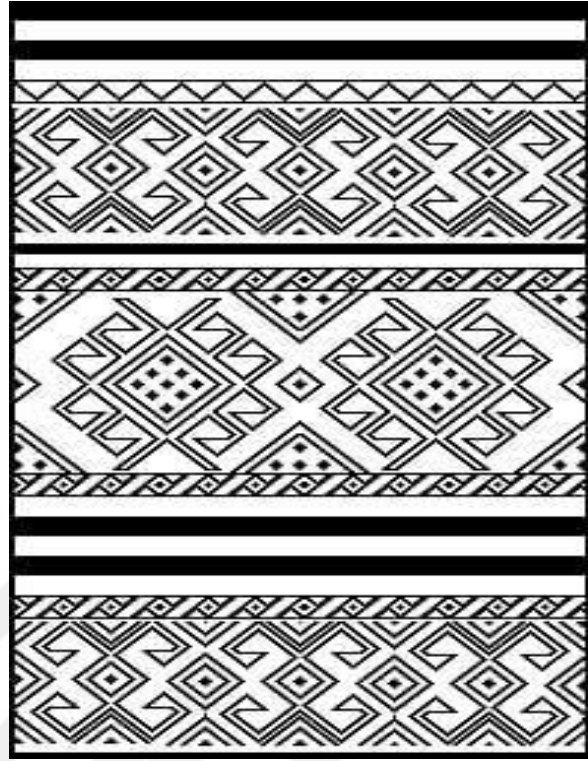
Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuval kayınvalideden gelini kaynak kişi Saliha YAGAL'a düğün hediyesi olarak verilmiştir. Bu çuval örneğinde sekiz adet ince bant ve dört adet kalın bant ile dokunmuştur. İnce bantlarda suyolu, kalın bantlarda ise akrep, bereket, muska ve nazarlık motifleri kullanılmıştır. Zeminde bordo renk, desende ise krem, açık yeşil, koyu yeşil, bordo, mor, mavi, turuncu, siyah, sarı, kahverengi ve mor renkleri arka yüzünde ise kalın bantlarda açık kahverengi, ince bantlarda bordo, yeşil ve koyu kahverengi renkleri kullanılmış olup ve bu renklerin zamanla solduğu fakat çuvalın hala kullanılmakta olduğu ancak alt kısmında atkı ve çözgülerde yıpranma olduğu tespit edilmiştir.

6 Nolu Örnek (Ala Çuval)

Yüzey Şeması

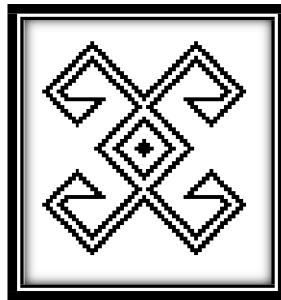
Muska Motifi

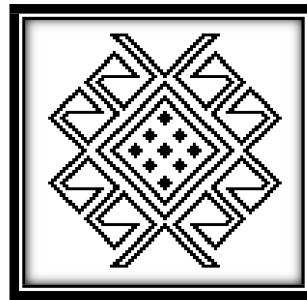
Suyolu Motifi

Nazarlık Motifi

Koçboynuzu Motifi

Akrep Motifi

Görsel. 42: 6 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

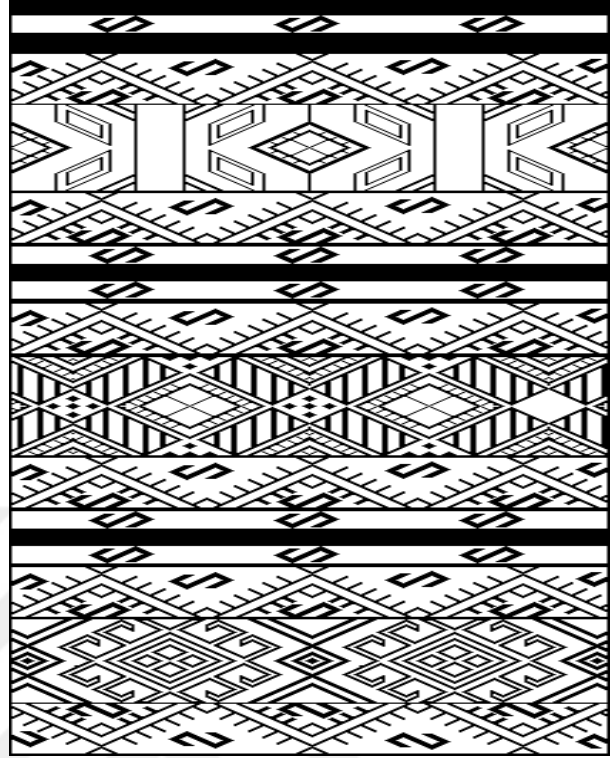
Örnek No	: 7
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 70 x 105 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi
Motifte	: Sarı, Bordo, Mavi, Krem, Yeşil, Turuncu
Dokumada Kullanılan Motifler	: Pıtrak, Bereket, Çengel, Akrep, Saçbağı
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Alan araştırmamızda halen kullanılmakta olan bu çuvalı annesinden oğlu Hasan YAGAL'a hediye verilen bu çuvalda yirmi dört adet ince bant olup bu bantların on tanesinde çengel motifi kullanılmıştır. Kalın bantların alt ve üst kısımlarındaki bantlarda pıtrak ve çengel motifi, kalın bantlarda bereket, akrep ve saçbağı motifleri kullanılmıştır. Zeminde kahverengi, desende yoğun olarak sarı, bordo, mavi, krem, yeşil, turuncu renkleri arka yüzünde kahverengi ile kilim dokuma tekniği yapılmış olup saha araştırmamızda bazı renklerin solduğu tespit edilmiştir.

7 Nolu Örnek (Ala Çuval)

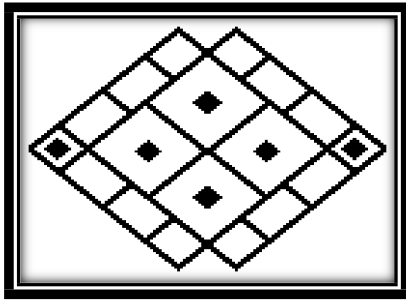
Yüzey Şeması

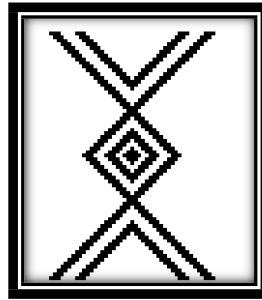
Çengel Motifi

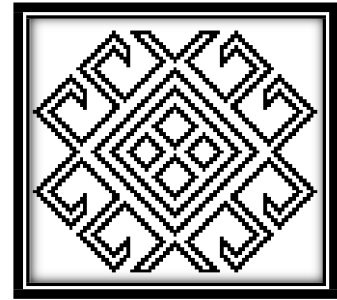
Pıtrak Motifi

Bereket Motifi

Saçbağı Motifi

Akrep

Motifi

Görsel. 43: 7 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

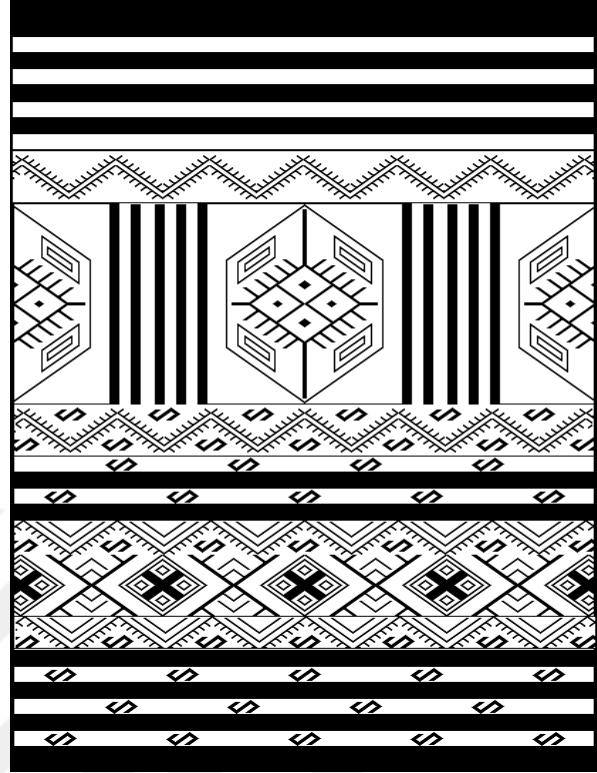
Örnek No	: 8
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 70 x 105 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi
Motifte	: Sarı, Mavi, Krem, Kırmızı, Haki Yeşil
Dokumada Kullanılan Motifler	: Pıtrak, Bereket, Çengel, Göz
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Alan araştırmamızda halen kullanılmakta olan bu çuval annesinden oğlu kaynak kişi Hasan YAGAL'a hediye verilmiştir. İnce bantlarda pıtrak ve çengel motifi, kalın bantlarda bereket ve akrep motifleri kullanılmıştır. Zeminde kahverengi, desende yoğun olarak sarı, mavi, krem, kırmızı ve haki yeşili renkleri kullanılmış olup çuvalın arka yüzünde kahverengi ile kilim dokuma tekniği yapılmıştır. Saha araştırmamızda bazı renklerin solduğu tespit edilmiştir.

8 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

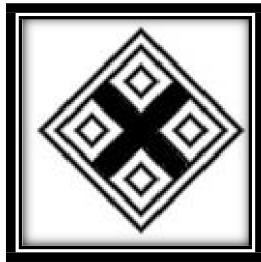
Yüzey Şeması

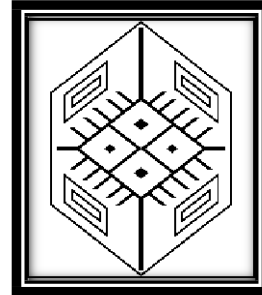
Çengel Motifi

Pıtrak Motifi

Göz Motifi

Bereket Motifi

Görsel. 44: 8 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

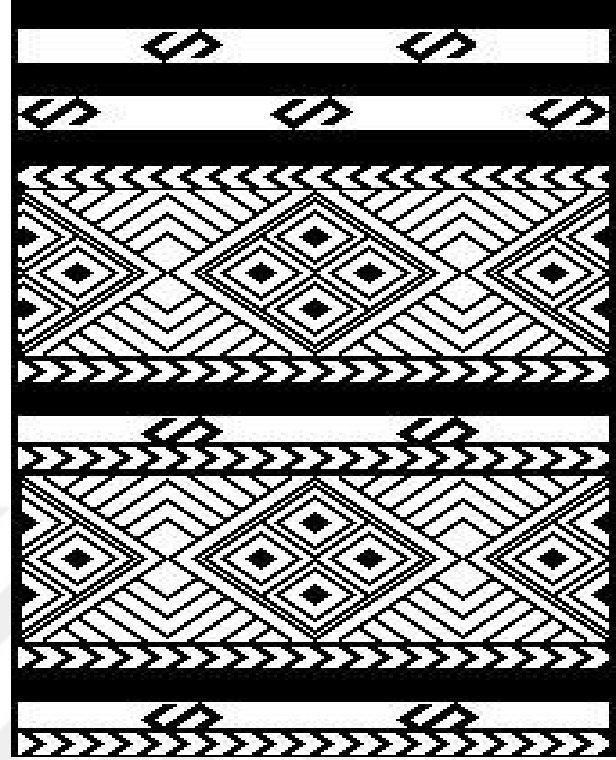
Örnek No	: 9
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 70 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi ve Krem
Motifte	: Turuncu, Bordo, Haki Yeşil, Mor
Dokumada Kullanılan Motifler	: Çengel, Saçbağı, Suyolu, Göz
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Düğün hediyesi olarak verilen bu çuval örneğinde dört adet ince bantta çengel ve suyolu, kalın bantlarda ise saçbağı, göz motifi kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde sade kahverengi ile kilim dokuma tekniği uygulanmıştır. Çuvalda malzeme olarak kıl kullanıldığı tespit edilmiştir. Kahverengi ve krem yoğun olarak kullanılmıştır. Ayrıca kullanılan bazı renklerde solma tespit edilmiştir.

9 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

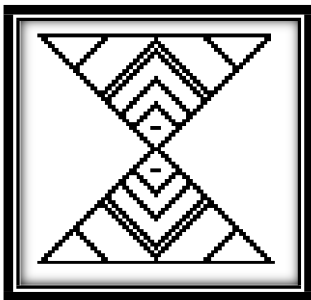
Yüzey Şeması

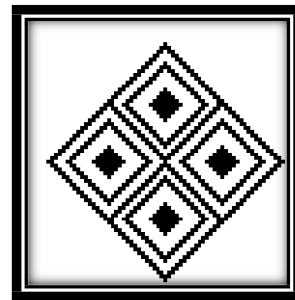
Çengel Motifi

Suyolu Motifi

Saçbağı Motifi

Göz Motifi

Görsel 45. 9 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

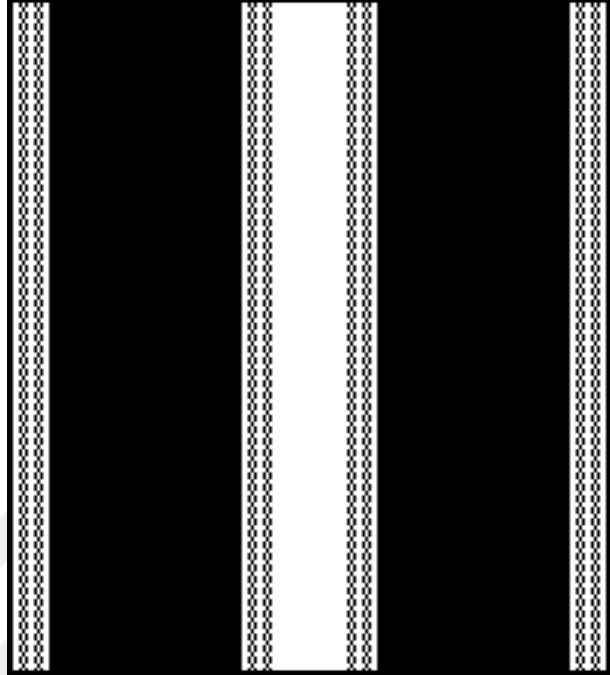
Örnek No	: 10
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli – Karadere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 63 x 105 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkı Yüzlü Dokuma
Dokuma Kalitesi	: 40 x 40
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Krem
Motifte	: Kahverengi
Dokumada Kullanılan Motifler	:
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Saliha YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Arka ve ön yüzünde krem zemin üzerine dikine kahverengi kalın ve ince bantlar kullanılan bu çuval örneğinde kalın bantların iki yanında iki adet zincir motifi ile dokunmuştur. Alan araştırmamız sırasında çuval kullanılmakta olup sol alt köşesinde kalıcı olarak lekelenmesi gözlemlenmiştir.

10 Nolu Örnek (Kıl Çuvalı)

Yüzey Şeması

Görsel. 45: 10 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

Örnek No	: 11
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Silifke – Yeşilovacık – Ilıca Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 63 x 95 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkılı Çapraz Alternatif Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Bordo
Motifte	: Turuncu, Beyaz, Yeşil, Mavi, Siyah
Dokumada Kullanılan Motifler	: Akrep, Muska, Göz, Kurtağzı, Suyolu, Koçboynuzu
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Hanife YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Enine yatay bantlarla dokunan bu çuval örneğinde bantlarda kaynaklara göre akrep içinde koçboynuzu, göz, muska motifleri kullanılmıştır. Bantlar arasındaki geçişlerde suyolu ve kurtağzı motifleri uygulanmıştır. Zeminde bordo, desende turuncu, beyaz, yeşil, mavi ve siyah renkler kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde krem, turuncu, bordo renkleri ile kalın, ince bantlar kilim tekniğinde dokunmuştur. Alan araştırmamızda çuval kullanılmakta olup ancak renklerin solmuş olduğu tespit edilmiştir.

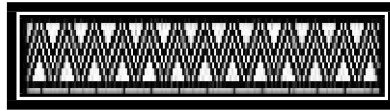
11 Nolu Örnek (Ala Çuval)

Yüzey Şeması

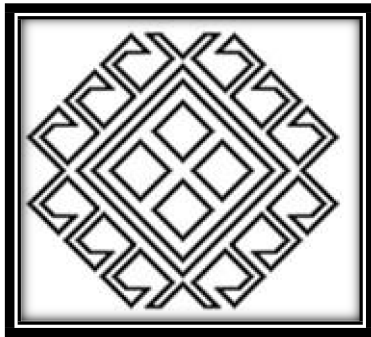
Kurtağzı Motif

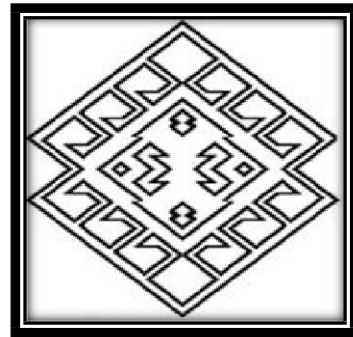
Suyolu Motifi

Muska Motifi

Akrep Motifi

Akrep – Koçboynuzu - Göz Motifi

Görsel. 46: 11 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

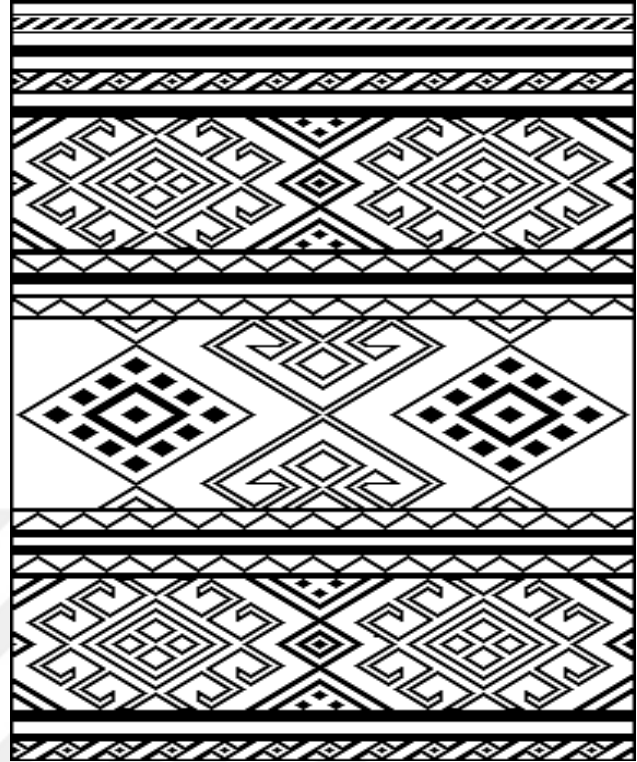
Örnek No	: 12
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Silifke – Yeşilovacık – Ilıca Mevkii
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 105 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkılı Çapraz Alternatif Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Orlon
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Orlon
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kırmızı
Motifte	: Yeşil, Sarı, Siyah, Beyaz, Açık Mavi, Lacivert, Turuncu, Bordo, Kahverengi, Mor
Dokumada Kullanılan Motifler	: Akrep, Saçbağı, Elibelinde, Muska, Suyolu,
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Hanife YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuval örneğinin ön yüzünde kalın ve ince bantlar yer almaktadır. Kalın bantlarda akrep, saçbağı, elibelinde, muska, ince bantlarda ise suyolu motifi kullanılmıştır. Çuvalın en üst bandında muska motifi üzerinde mavi renk boncuklarla süsleme yapıldığı görülmüştür. Zemin renginde kırmızı, desende yeşil, sarı, siyah, beyaz, açık mavi, lacivert, turuncu, bordo renkleri kullanılmıştır. Arka yüzünde turuncu, kahverengi, sarı, beyaz, yeşil renkleri ile ince ve bantlar kilim tekniğinde dokunmuştur. Alan araştırmamız sırasında bu çuvalın kullanılmakta olduğu tespit edilmiştir.

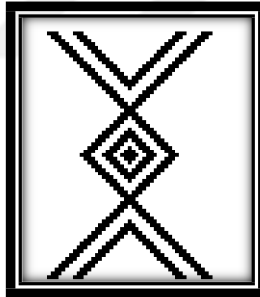
12 Nolu Örnek (Ala Çuval)

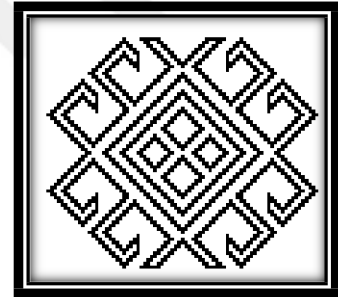
Yüzey Şeması

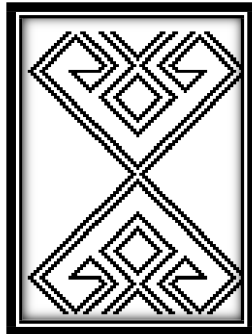
Suyolu Motifi

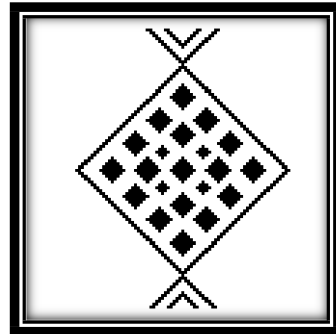
Saçbağı Motifi

Akrep Motifi

Elibelinde Motifi

Muska Motifi

Görsel. 47: 12 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

Örnek No	: 13
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Silifke – Yeşilovacık – Ilıca Mevkii
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 105 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkılı Çapraz Alternatif Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz, Kırmızı
Motifte	: Turuncu, Gri, Kırmızı, Siyah, Yeşil
Dokumada Kullanılan Motifler	: Akrep, Suyolu, Canavar Ayağı
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Hanife YAGAL

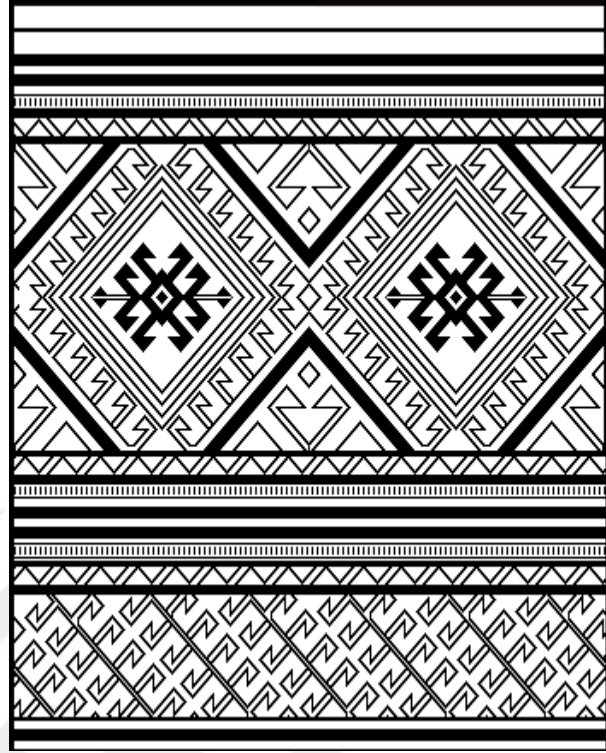
Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Enine yatay bantlarla dokunan bu çuval örneğinde çuvalın orta kısmında kalın bir bant bulunmaktadır. Bu bantta akrep motifi, ince bantta ise suyolu motifi kullanılmıştır. Zeminde beyaz ve kırmızı, desende turuncu, gri, siyah, kırmızı, yeşil renkleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzeyinde turuncu, kırmızı, gri renkleri ile kilim tekniği ile kalın, ince bantlar dokunmuştur. Alan araştırmamızda çuval kullanılmakta olup bazı renklerin solduğu tespit edilmiştir.

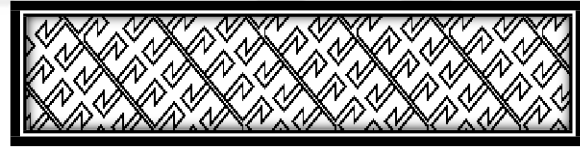
13 Nolu Örnek (Ala Çuval)

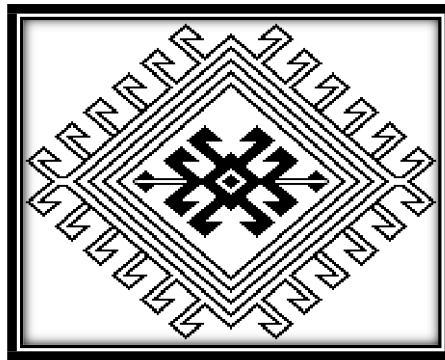
Yüzey Şeması

Suyolu Motifi

Canavar Ayağı Motifi

Akrep Motifi

Görsel. 48: 13 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

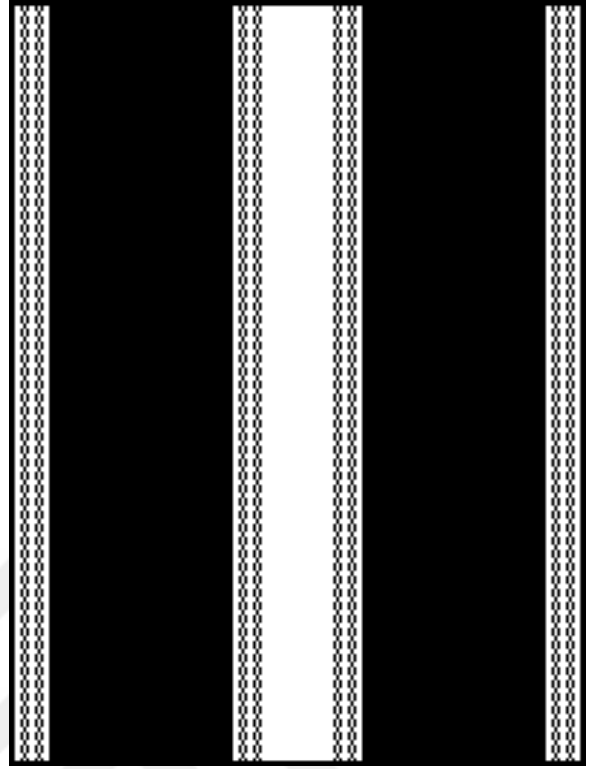
Örnek No	: 14
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Silifke – Yeşilovacık – Ilıca Mevkii
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 62 x 95 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkı Yüzlü Dokuma
Dokuma Kalitesi	: 40 x 40
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Koyu Kahverengi
Motifte	: Açık Kahve, Krem
Dokumada Kullanılan Motifler	:
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Hanife YAGAL

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Koyu kahverengi zemin üzerine arka ve ön yüzeyde dikine açık kahverengi, krem kalın ve ince bantlar kullanılan bu çuval örneğinde kalın bantların iki yanında iki adet zincir motifi dokunmuştur. Saha araştırmamız sırasında çuvalın kullanılmakta olduğu tespit edilmiştir.

14 Nolu Örnek (Kıl Çuvalı)

Yüzey Şeması

Görsel. 49: 14 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

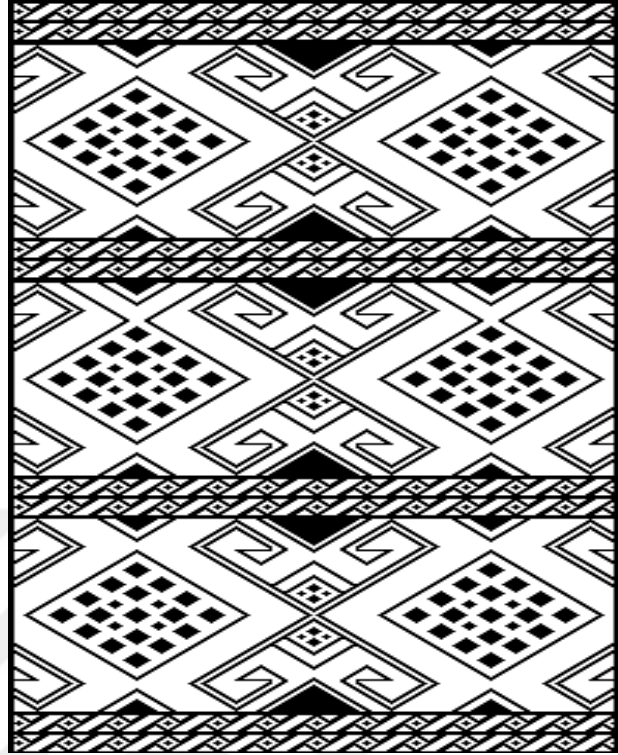
Örnek No	: 15
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Aydınçık – Türüce Mevkii
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 70 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkılı Çapraz Alternatif Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Orlon
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Orlon
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kırmızı
Motifte	: Mavi, Turuncu, Mor, Beyaz, Siyah, Yeşil, Sarı, Gri
Dokumada Kullanılan Motifler	: Muska, Elibelinde, Suyolu
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine KARADAYI

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

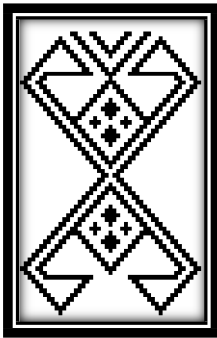
Bu çuval örneğini 1999 yılında kaynak kişi Emine KARADAYI tarafından dokumuştur. İnce bantlarda literatürde suyolu olarak bilinen motifi “ara boncuğu” kalın bantlarda dokuduğu elibelinde motifini de “kirmenli yanışı” diye adlandırmıştır. Zeminde kırmızı, desende mavi, turuncu, mor, beyaz, siyah, yeşil, sarı, gri renkleri gözlemlenmiştir. Çuvalın arka yüzünde mor, mavi, turuncu, yeşil ve beyaz renkler kullanılarak kilim tekniği ile bantlar dokunmuştur. Alan araştırmamız sırasında çuvalın kullanıldığı tespit edilmiştir.

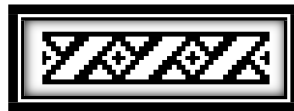
15 Nolu Örnek (Ala Çuval)

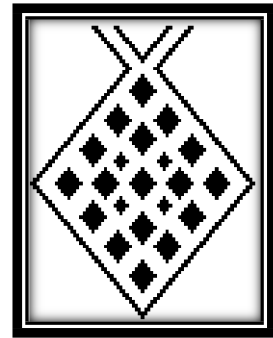
Yüzey Şeması

Elibelinde Motifi

Suyolu Motifi

Muska Motifi

Görsel. 50: 15 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

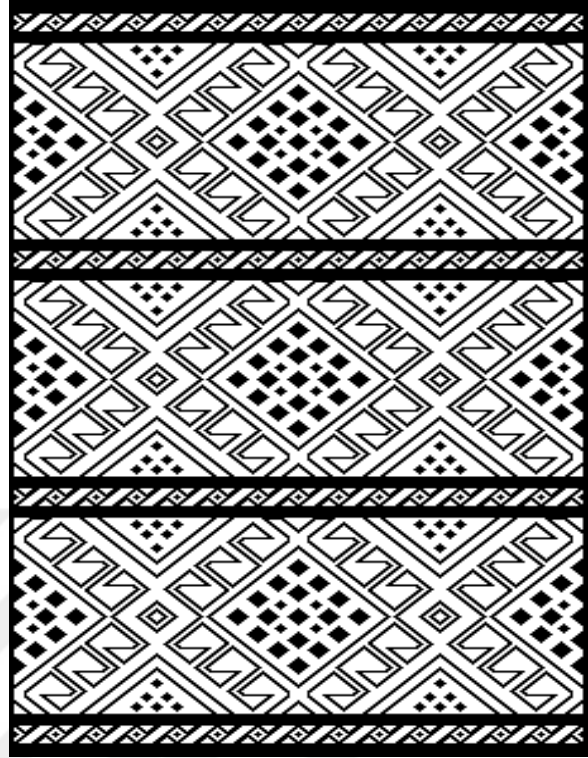
Örnek No	: 16
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Aydınçık – Türüce Mevkii
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 70 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkılı Çapraz Alternatif Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Orlon
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Orlon
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Bordo
Motifte	: Mavi, Mor, Yeşil, Sarı, Beyaz, Turuncu, Pembe, Siyah
Dokumada Kullanılan Motifler	: Suyolu, Muska, Akrep
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine KARADAYI

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

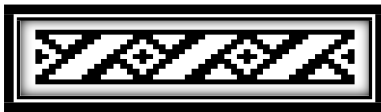
Kaynak kişi Emine KARADAYI bu çuvalı 2001 yılında kendisi dokumuştur. İnce bantlarda suyolu, kalın bantlarda akrep ve muska motifleri kullanılmıştır. Zeminde bordo, desende mavi, mor, yeşil, sarı, beyaz, turuncu, pembe, siyah renkleri arka yüzünde pembe, mavi, yeşil, mor, bordo renkleri ile kalın, ince bantlar kilim tekniği ile dokunmuştur. Alan araştırmamız sırasında kullanıldığı tespit edilmiştir.

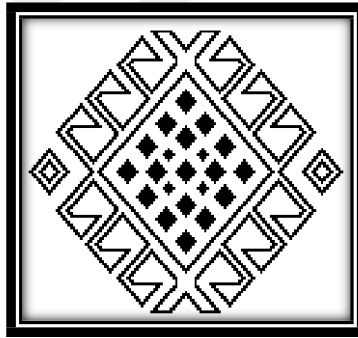
16 Nolu Örnek (Ala Çuval)

Yüzey Şeması

Suyolu Motifi

Akrep Motifi

Muska Motifi

Görsel. 51: 16 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

Örnek No	: 17
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Aydincık – Türüce Mevkii
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 64 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkı Yüzlü Dokuma
Dokuma Kalitesi	: 40 x 40
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah
Motifte	: Kırmızı
Dokumada Kullanılan Motifler	:
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine KARADAYI

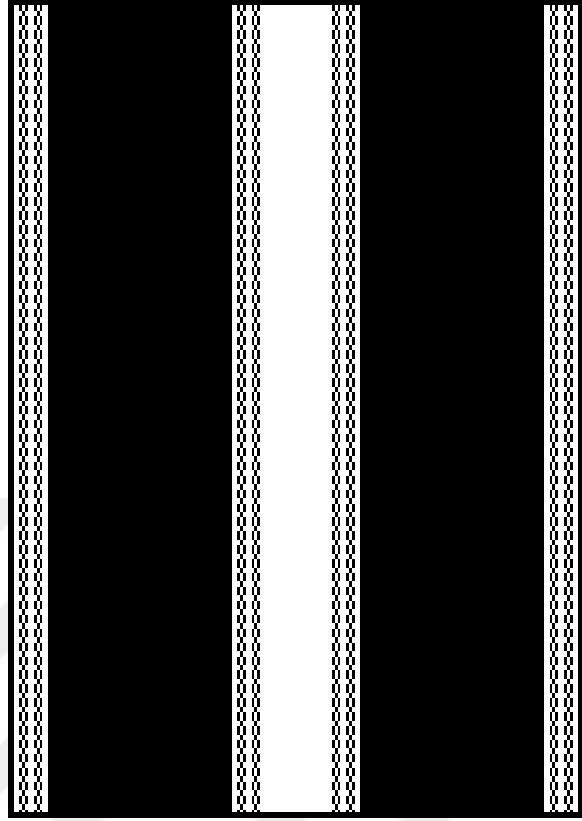
Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuvalın arka ve ön yüzünde siyah zemin üzerine dikine kırmızı kalın ve ince bantlar kullanılmış olup kalın bantların iki yanında iki adet zincir motifi dokunmuştur. Alan araştırmamız sırasında çuval kullanılmakta olduğu tespit edilmiştir.

17 Nolu Örnek (Kıl Çuval)

Yüzey Şeması

Görsel. 52: 17 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

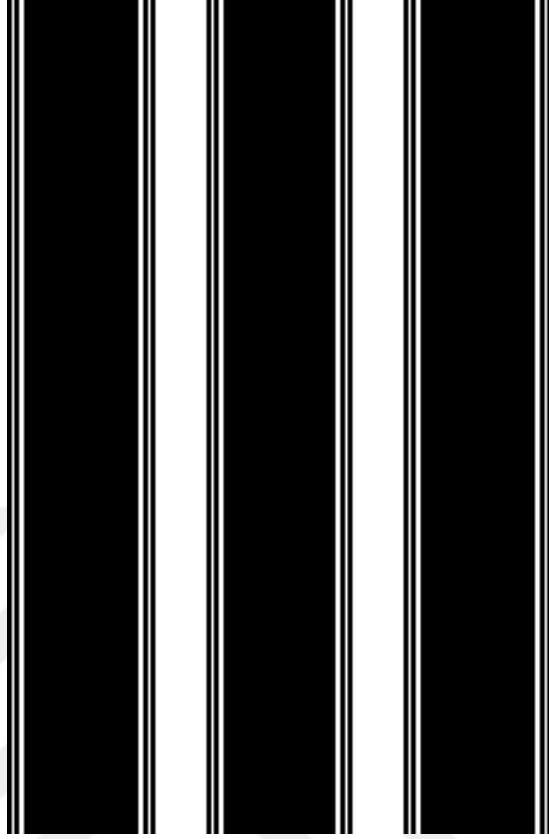
Örnek No	: 18
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Aydınçık – Türüce Mevkii
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 70 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkı Yüzlü Dokuma
Dokuma Kalitesi	: 40 x 40
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Yeşil
Motifte	: Turuncu, Mavi
Dokumada Kullanılan Motifler	:
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine KARADAYI

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Yeşil zemin üzerine dikine düz kalın bantlarda turuncu, ince bantlar mavi renkle dokunmuştur. Alan araştırmamız sırasında çuval kullanılmakta olduğu tespit edilmiştir.

18 Nolu Örnek (Kıl Çuval)

Yüzey Şeması

Görsel. 53: 18 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

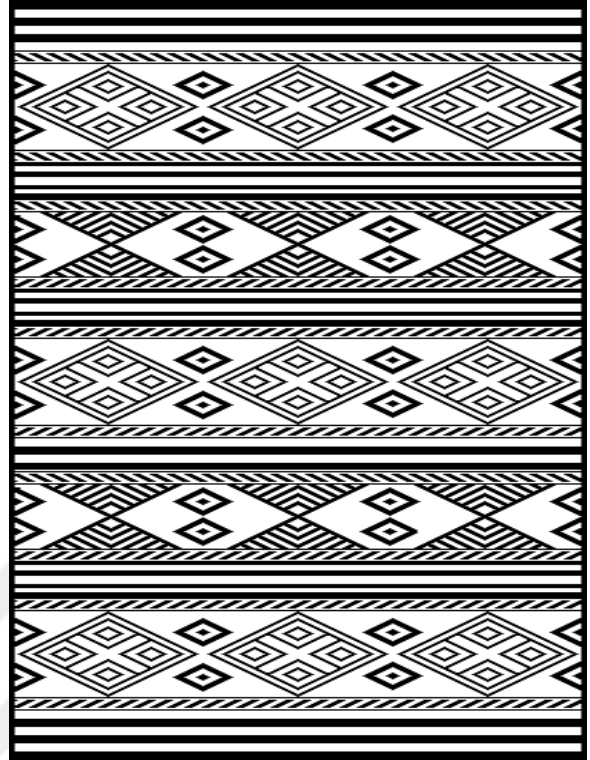
Örnek No	: 19
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim – Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 70
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Yün, Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Krem, Açık Kahverengi, Koyu Kahverengi
Motifte	: Kırmızı, Sarı, Beyaz, Bordo, Yavruağı
Dokumada Kullanılan Motifler	: Suyolu, Saçbağı, Göz
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuval örneğinde birbirine art arda takip eden yatay düz bantların arasındaki ince bantlarda suyolu motifi, kalın bantlarda saçbağı ve göz motifleri kullanılmıştır. Zeminde krem, açık kahverengi ve koyu kahverengi, desende kırmızı, sarı, beyaz, bordo, yavruağı renkleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde koyu kahverengi, açık kahverengi renkleri kullanılarak kilim tekniği ile bantlar dokunmuştur. Alan araştırmamız sırasında çuvalın çadırda içi boş olarak durduğu tespit edilmiştir.

19 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

Yüzey Şeması

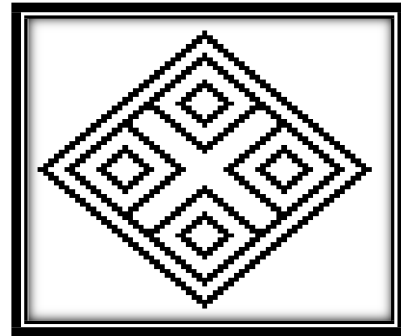
Göz Motifi

Suyolu Motifi

Saçbağı Motifi

Göz Motifi

Görsel. 54: 19 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

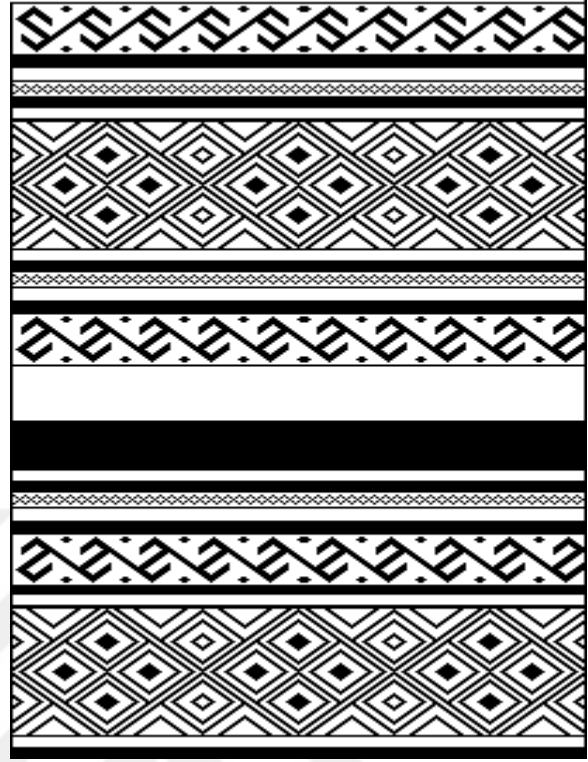
Örnek No	:20
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 70
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah
Motifte	: Beyaz, Bordo, Sarı, Turuncu Yeşil, Gri, Krem
Dokumada Kullanılan Motifler	: Göz, Kurtağzı, Muska, Suyolu Dokumanın
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Fatma ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuvalda kalın bantlarda göz, saçbağı motifleri, ince bantlarda kurtağzı, suyolu motifleri kullanılmıştır. Zeminde siyah, desende beyaz, bordo, sarı, turuncu, yeşil, gri, krem renkleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde siyah, krem, bordo, turuncu, yeşil renklerinde bantlar kilim tekniğinde dokunmuştur. Alan araştırmamızda kaynak kişi Emine ÇELİK gelini kaynak kişi Fatma ÇELİK'e düğün hediyesi olarak vermiş ve çuvalın hala kullanıldığı ve bazı renklerde solma olduğu tespit edilmiştir.

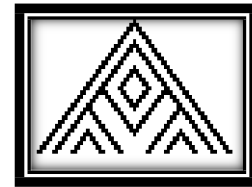
20 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

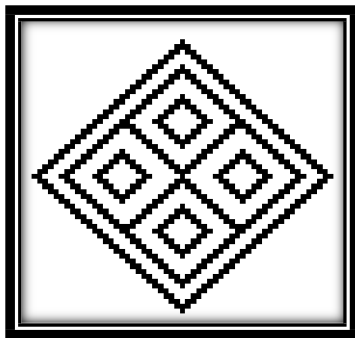
Yüzey Şeması

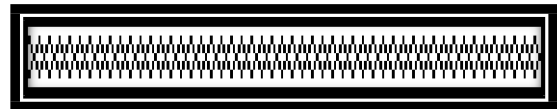
Kurtağzı Motifi

Muska Motifi

Göz Motifi

Suyolu

Görsel. 55: 20 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

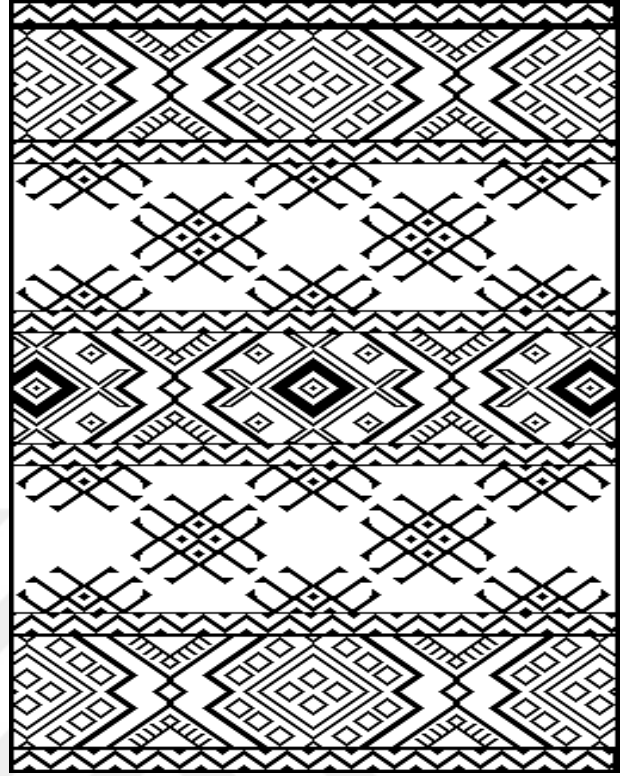
Örnek No	: 21
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 67 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 50 x 80
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Krem
Motifte	: Yeşil, Kırmızı, Turuncu, Sarı, Kahverengi, Pembe, Lacivert, Beyaz, Siyah, Bordo, Haki Yeşil
Dokumada Kullanılan Motifler	: Pıtrak, Bereket, Suyolu, Göz, Saçbağı
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Fatma ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Kaynak kişi Emine ÇELİK'in gelini kaynak kişi Fatma ÇELİK'e düğün hediyesi olarak verdiği bu çuvalda kalın bantlarda pıtrak, saçbağı – pıtrak, bereket motifleri, ince bantlarda suyolu motifi kullanılmıştır. Zeminde krem, desende yeşil, kırmızı, lacivert, turuncu, sarı, kahverengi, pembe, beyaz, siyah, bordo, haki yeşil renkleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde kahverengi ile kilim tekniği dokunmuştur. Alan araştırmamızda çuvalın kullanıldığı tespit edilmiştir.

21 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

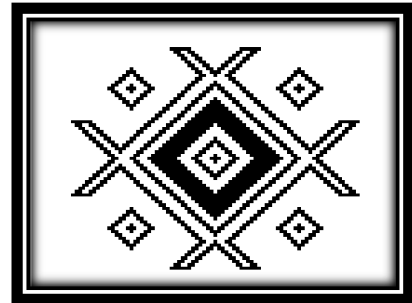
Yüzey Şeması

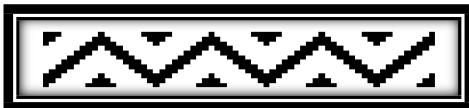
Pıtrak Motifi

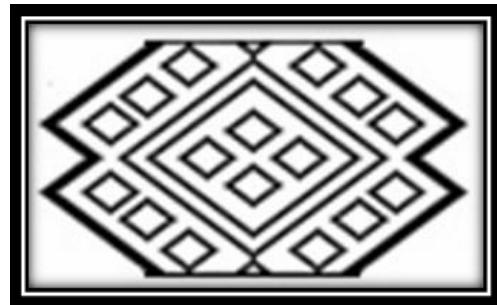
Saçbağı - Pıtrak Motifi

Pıtrak Motifi

Suyolu Motifi

Bereket Motifi

Görsel. 56: 21 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

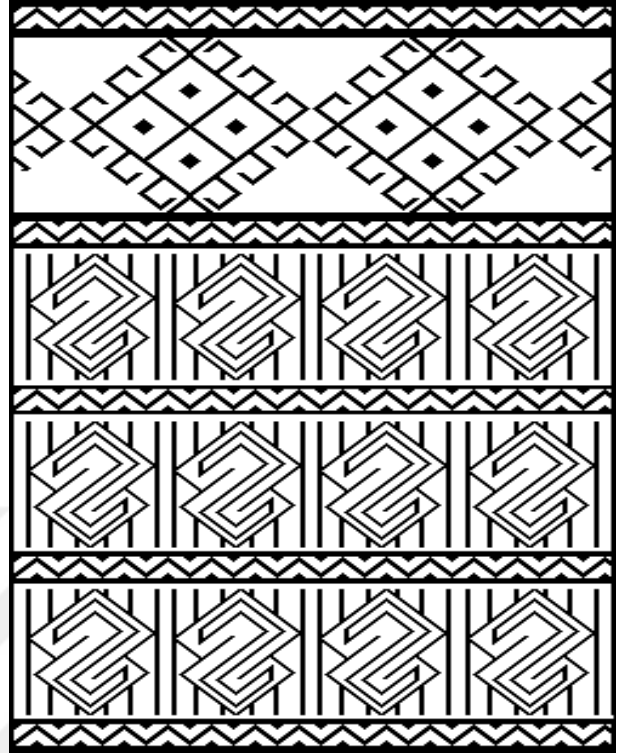
Örnek No	: 22
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 62 x 105 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim – Zili - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 50 x 80
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Bordo
Motifte	: Krem, Turuncu, Siyah, Pembe, Yeşil, Mavi, Kahverengi, Sarı
Dokumada Kullanılan Motifler	: Akrep, Çengel, Suyolu
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

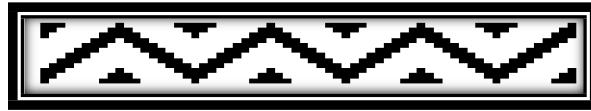
Bu çuval örneğinde ince bantlarda suyolu, kalın bantlarda akrep ve çengel motifleri kullanılmıştır. Zeminde bordo, desende krem, turuncu, siyah, pembe, yeşil, mavi, kahverengi, sarı renkleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde kilim tekniği ile bordo ve siyah bantlar dokunmuştur. Çuval kullanılmakta olup herhangi bir deforme (bozulma) olmadığı tespit edilmiştir.

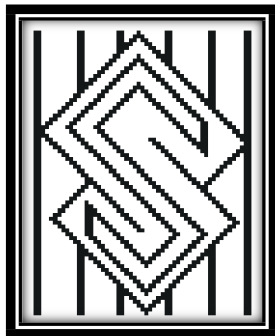
22 Nolu Örnek (Ala Çuval)

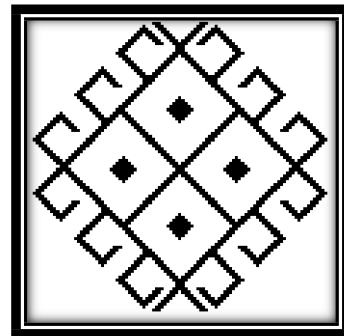
Yüzey Şeması

Suyolu Motifi

Çengel Motifi

Akrep Motifi

Görsel. 57: 22 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

Örnek No	: 23
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 105 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi
Motifte	: Sarı, Turuncu, Yeşil, Kırmızı, Mor, Krem, Beyaz, Mavi
Dokumada Kullanılan Motifler	: Saçbağı, Tarak, Göz
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

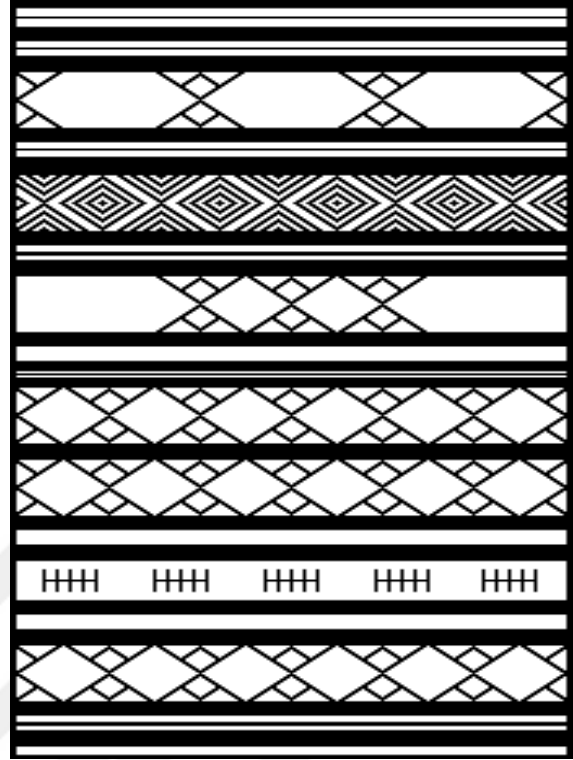
Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuval örneğinde bantlarda saçbağı, tarak ve göz motifleri kullanılmıştır. Zeminde kahverengi, desende sarı, turuncu, yeşil, kırmızı, mor, krem, beyaz renkleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde kilim tekniği uygulanarak kahverengi bantlar dokunmuştur. Alan araştırmamızda bazı renklerin solduğu, çuvalın kullanıldığı tespit edilmiştir.

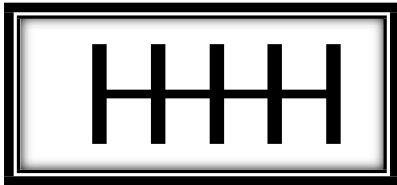

23 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

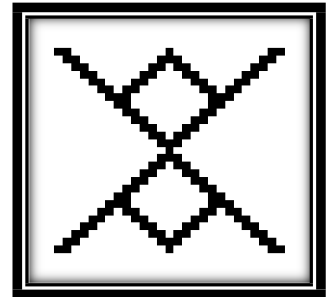
Yüzey Şeması

Tarak Motifi

Göz Motifi

Saçbağı Motifi

Görsel. 58: 23 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

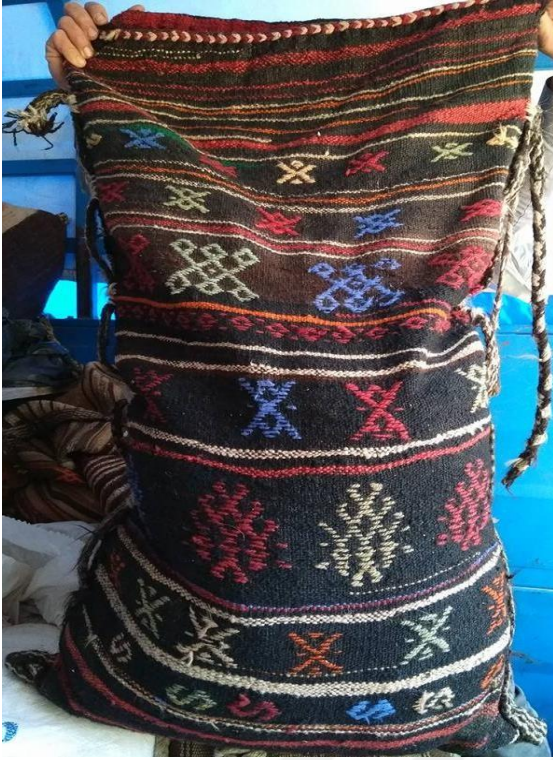

KİMLİK KARTI

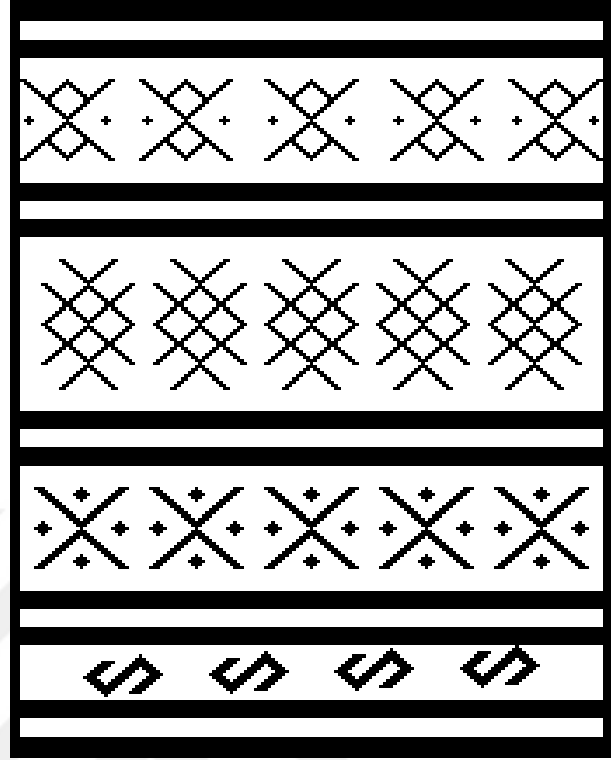
Örnek No	: 24
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 62 x 110 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Kullanılan Malzeme	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah
Motifte	: Yeşil, Kırmızı, Mavi, Sarı, Turuncu, Krem
Dokumada Kullanılan Motifler	: Çengel, Pıtrak
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

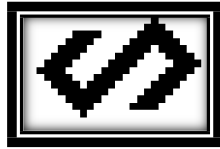
Enine bantlarla dokunan bu çuvalda çengel ve pıtrak motifleri kullanılmıştır. Zeminde siyah, desende yeşil, kırmızı, mavi, sarı, turuncu ve krem renkleri kullanılmış olup çuvalın arka yüzünde kalın bantlarda siyah, ince bantlarda kırmızı ve krem renkleri kullanılarak kilim tekniği ile dokunduğu alan araştırmalarımızda tespit edilmiştir.

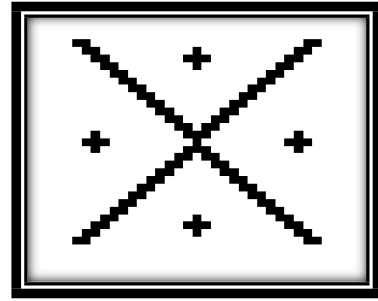
24 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

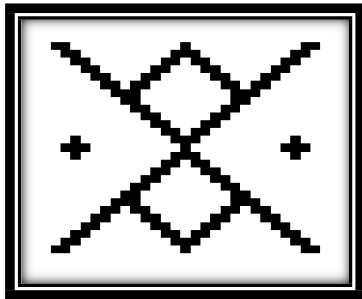
Yüzey Şeması

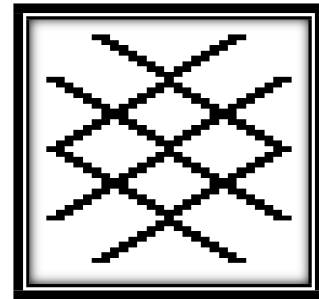
Çengel Motifi

Pıtrak (Çarpılı) Motifi

Pıtrak (Çarpılı) Motifi

Pıtrak Motifi

Görsel. 59: 24 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

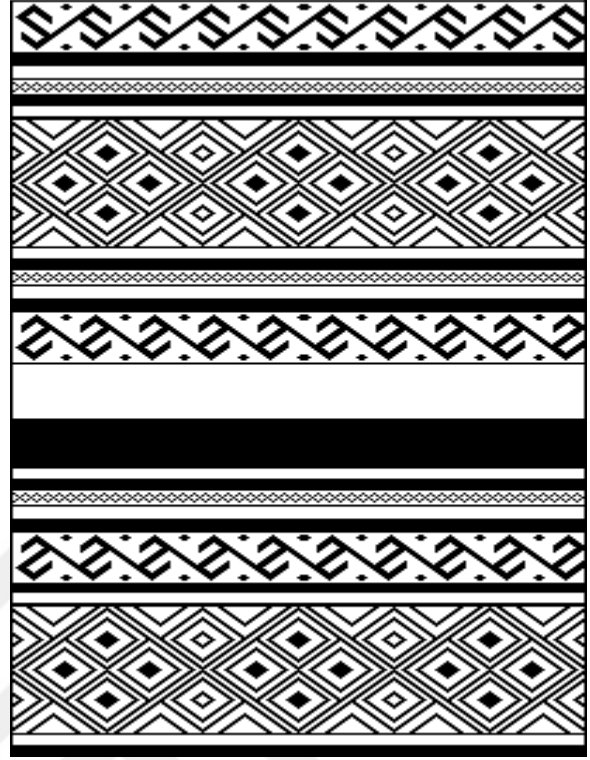
Örnek No	: 25
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 105 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 60
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah
Motifte Turuncu	: Krem, Beyaz, Kırmızı, Mor, Haki Yeşil,
Dokumada Kullanılan Motifler	: Göz, Kurtağzı, Muska, Suyolu
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Enine düz yatay bantların ağırlıkla kullanıldığı bu çuvalda kalın bantlarda göz, saçbağı motifleri, ince bantlarda kurtağzı motifi kullanılmıştır. Zeminde siyah, desende beyaz, bordo, sarı, turuncu, yeşil, gri, krem renkleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde siyah, krem, kırmızı renkleri kullanılarak kilim tekniği ile ince, kalın bantlar dokunmuştur. Alan araştırmamızda çuval hala kullanılmakta ve alt tarafa yakın orta kısmında deforme (bozulma) bazı renklerde de solma olduğu tespit edilmiştir.

25 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

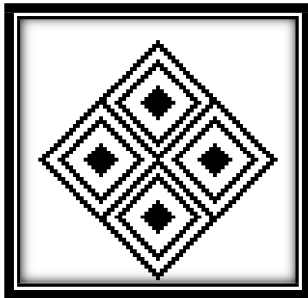
Yüzey Şeması

Kurtağzı Motifi

Muska Motifi

Göz Motifi

Suyolu Motifi

Görsel. 60: 25 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

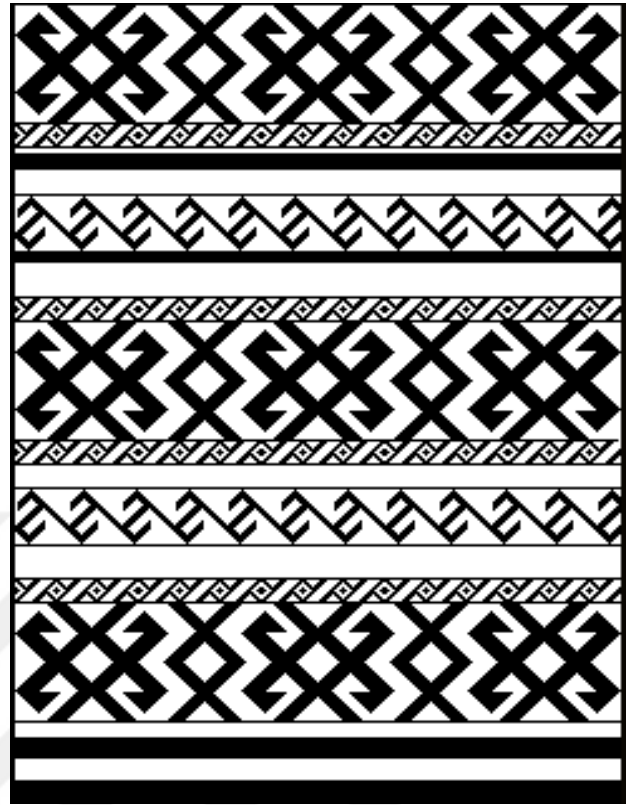
Örnek No	: 26
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 105 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim – Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 80
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Orlon
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Orlon
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Mavi
Motifte	: Yeşil, Kırmızı, Bordo, Siyah, Sarı, Turuncu, Beyaz, Mavi, Kahverengi, Lacivert, Mor
Kullanılan Motifler	: Suyolu, Akrep, Saçbağı, Kurtağzı
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuval örneğinde dokuz adet ince bant, dört adet kalın bant kullanılmıştır. İnce bantlarda suyolu, göz, kurtağzı motifleri, kalın bantlarda saçbağı ve akrep motifleri kullanılmıştır. Zeminde mavi, desende yeşil, kırmızı, bordo, siyah, sarı, turuncu, beyaz, mavi, kahverengi, lacivert, mor renkleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde kalın bantlarda krem rengi, ince bantlarda siyah, yeşil, mavi, bordo renkleri ile kilim tekniği uygulanmıştır. Çuval kullanılmakta olup bir deformasyon olmadığı gözlemlenmiştir.

26 Nolu Örnek (Ala Çuval)

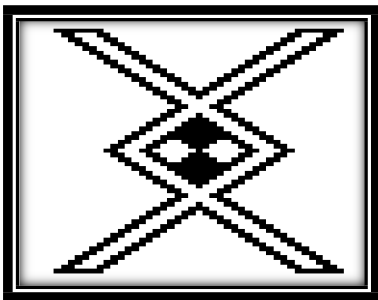
Yüzey Şeması

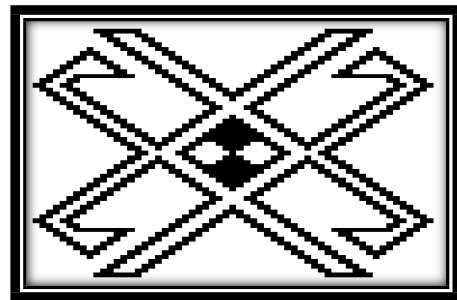
Suyolu Motifi

Kurtağzı Motifi

Saçbağı Motifi

Akrep Motifi

Görsel. 61: 26 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

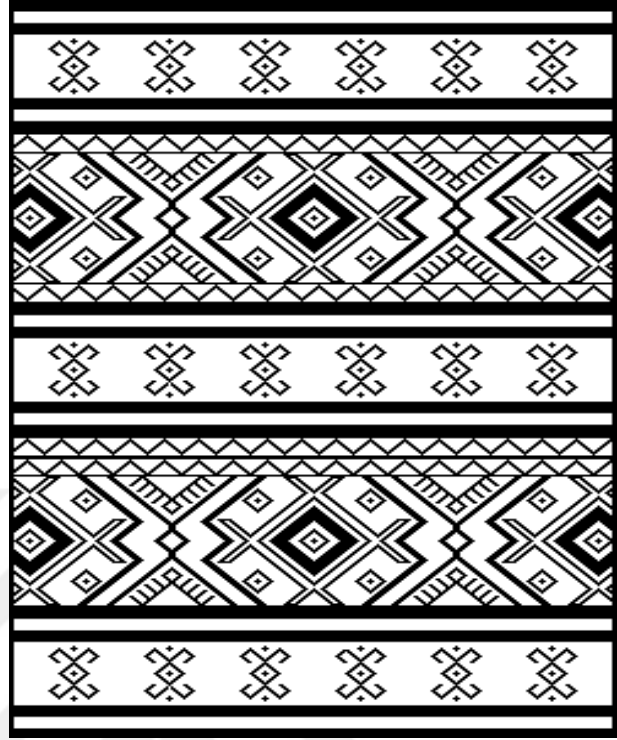
Örnek No	: 27
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 90 x 125 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 50 x 80
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Krem, Kahverengi
Motifte	: Kırmızı, Bordo, Turuncu, Yeşil, Pembe, Sarı, Gri, Hardal
Dokumada Kullanılan Motifler	: Suyolu, Saçbağı, Pıtrak, Koçboynuzu
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

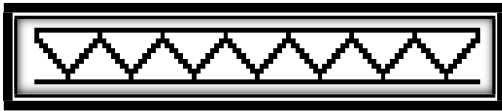
Enine bantlar arasına ince ve kalın bantlar yerleştirilerek dokunan bu çuval örneğinde ince bantlarda koçboynuzu ve suyolu, kalın bantlarda saçbağı, pıtrak motifleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde kahverengi rengi kullanılarak kilim tekniği uygulanmıştır. Alan araştırmamızda bu çuvalda deformasyon olmadığı ve kullanılmakta olduğu tespit edilmiştir.

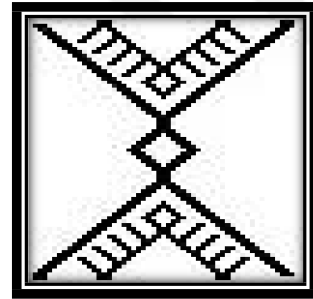
27 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

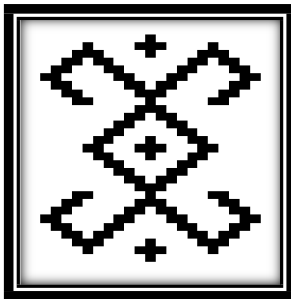
Yüzey Şeması

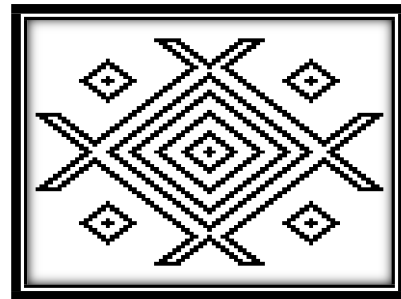
Suyolu Motifi

Saçbağı - Pıtrak Motifi

Koçboynuzu Motifi

Pıtrak Motifi

Görsel. 62: 27 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

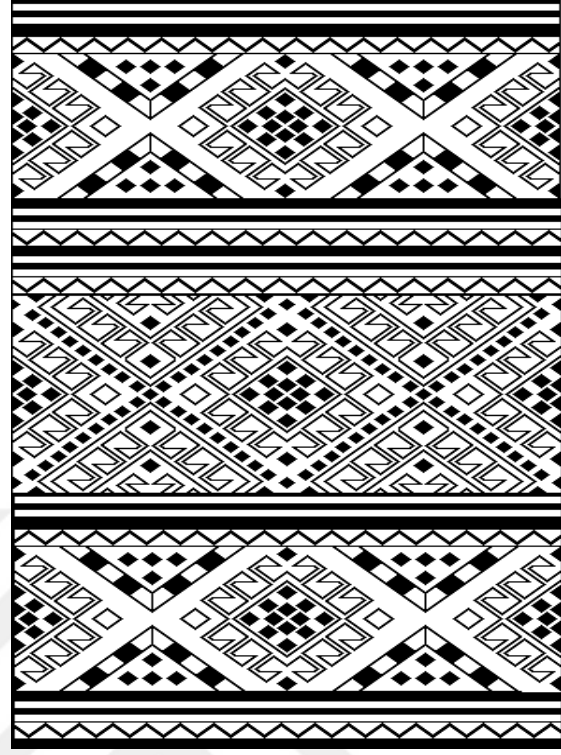
Örnek No	: 28
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 60 x 95 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkılı Çapraz Alternatif Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 70
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Orlon
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Orlon
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Bordo
Motifte	: Sarı, Pembe, Yeşil, Siyah, Beyaz, Lacivert, Mor
Dokumada Kullanılan Motifler	: Suyolu, Akrep, Nazarlık
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuval örneği düz yatay bantlar ile dokunmuş olup altı adet ince bant, üç adet kalın bant ile dokunmuştur. İnce bantlarda suyolu motifi, kalın bantlarda akrep ve nazarlık motifi kullanılmıştır. Zeminde bordo, desende sarı, pembe, yeşil, siyah, beyaz, lacivert, mor renkleri kullanılmış olup çuvalın ağız kısmına ek yapıldığı gözlemlenmiştir. Arka yüzünde kalın bantlarda krem ve kahverengi, ince bantlarda turuncu, krem ve bordo renkleri kullanılarak kilim dokuma tekniği uygulanmıştır. Çuvalın halen kullanıldığı tespit edilmiştir.

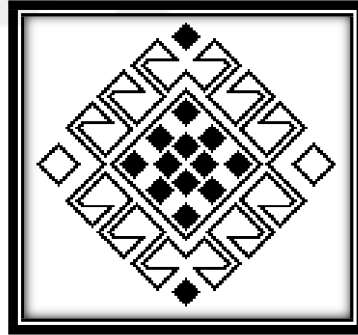
28 Nolu Örnek (Ala Çuval)

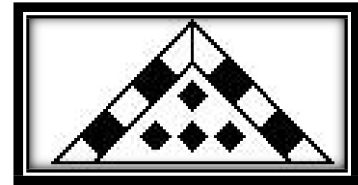
Yüzey Şeması

Suyolu Motifi

Akrep Motifi

Nazarlık Motifi

Görsel. 63: 28 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

Örnek No	: 29
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 95 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkılı Çapraz Alternatif Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 70
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Bordo
Motifte	: Siyah, Krem, Turuncu, Yeşil, Kırmızı, Mavi
Dokumada Kullanılan Motifler	: Suyolu, Saçbağı, Akrep
Dokumanın Durumu	: Kullanılmamakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

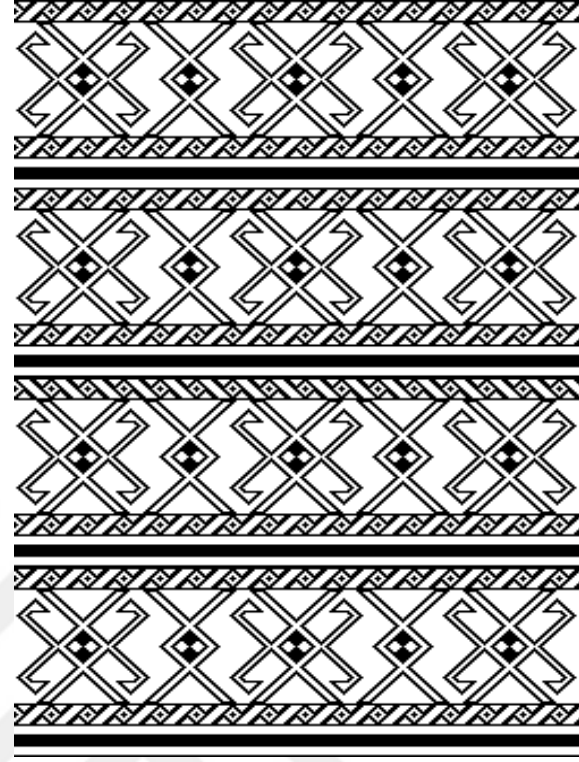
Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Bu çuvalda beş adet kalın bant ve bu bantların arasına dokunmuş ince bantlar görünmektedir. İnce bantlarda suyolu motifi, kalın bantlarda saçbağı, akrep motifleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde bordo, siyah, yeşil renkleri kullanılarak kilim tekniği uygulanmıştır. Zeminde bordo, desende siyah, krem, turuncu, yeşil, kırmızı, mavi renkleri kullanılmış olup alan araştırmamızda çuvalın kullanılmadığı ve renklerin solduğu tespit edilmiştir.

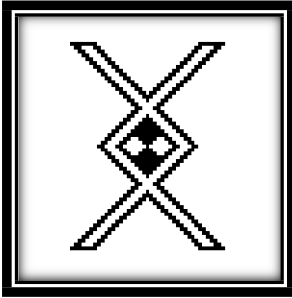

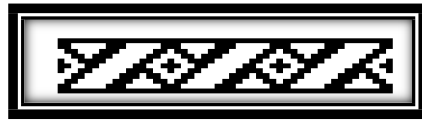
29 Nolu Örnek (Ala Çuval)

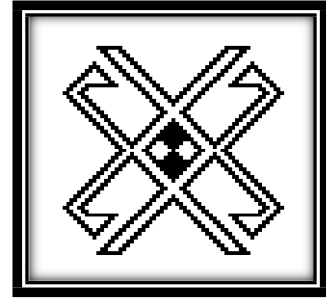
Yüzey Şeması

Saçbağı Motifi

Suyolu Motifi

Akrep Motifi

Görsel. 64: 29 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

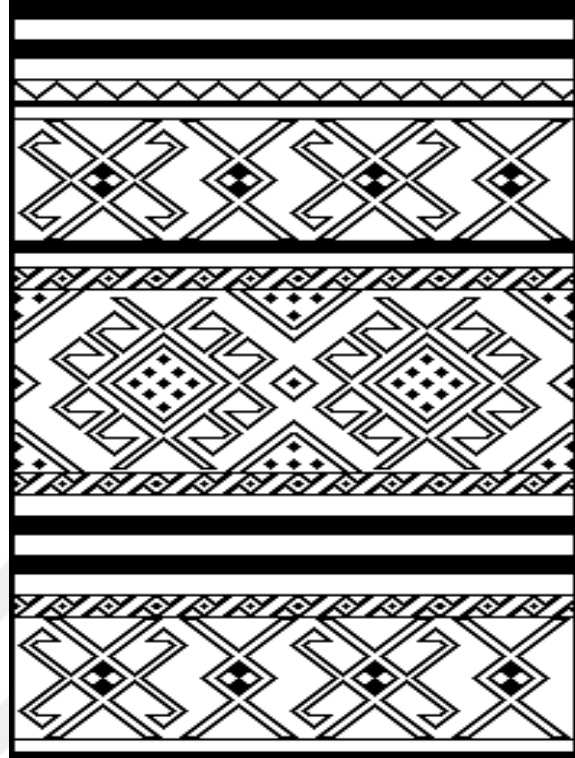
Örnek No	: 30
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Gülnar – Büyükeceli Beldesi
Araştırma Tarihi	: 19.04.2017
Dokumada En ve Boy	: 65 x 95 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Atkılı Çapraz Alternatif Sumak - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 40 x 70
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Motifte	: Kıl
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Bordo
Motifte	: Turuncu, Siyah, Beyaz, Yeşil, Mavi, Kırmızı
Dokumada Kullanılan Motifler	: Suyolu, Akrep, Muska, Saçbağı, Göz
Dokumanın Durumu	: Kullanılmamakta
Kaynak Kişi	: Emine ÇELİK

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Enine düz yatay bantlar ile dokunmuş olan bu çuval örneğinde sekiz adet ince bant, dört adet kalın bant kullanılmıştır. İnce bantlarda suyolu, kalın bantlarda pıtrak, muska, saçbağı, göz ve akrep motifleri ile dokunduğu, renk olarak zeminde bordo, desende turuncu, siyah, beyaz, yeşil, mavi ve kırmızı renkleri gözlemlenmiştir. Çuvalın arka yüzünde turuncu, siyah, beyaz, yeşil, kırmızı renkleri kullanılarak kilim tekniğinde bantlar dokunmuştur. Saha araştırmamızda çuvalın deforme (bozulma) olduğu, renklerinin solduğu ve bu yüzden kullanılmadığı tespit edilmiştir.

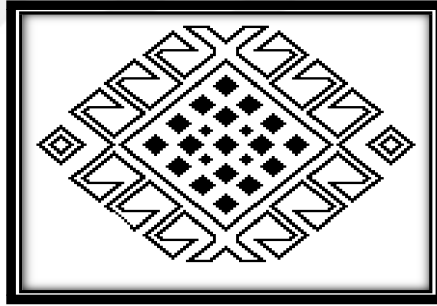
30 Nolu Örnek (Ala Çuval)

Yüzey Şeması

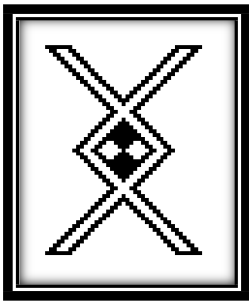
Suyolu Motifi

Akrep Motifi

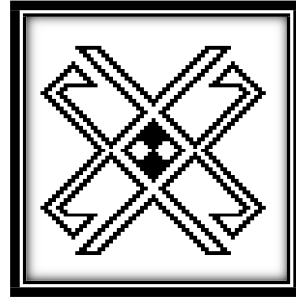
Muska Motifi

Saçbağı Motifi

Göz Motifi

Akrep Motifi

Görsel. 65: 30 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

KİMLİK KARTI

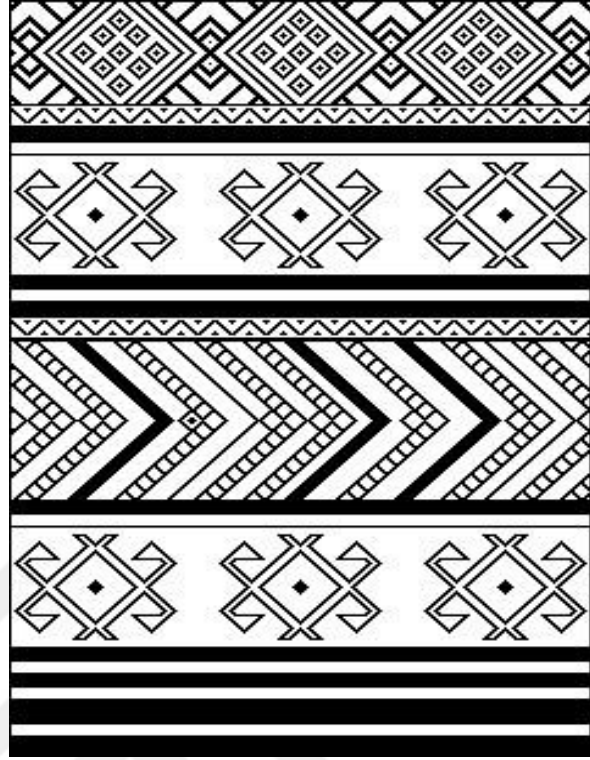
Örnek No	: 31
Dokumanın Bulunduğu Yer	: Mersin – Silifke – Bahçedere Mevkii
Araştırma Tarihi	: 14.07.2017
Dokumada En ve Boy	: 80 x 115 cm
Dokumada Kullanılan Teknikler	: Cicim - Kilim
Dokuma Kalitesi	: 50 x 80
Dokumada Kullanılan Ham Madde	
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Motifte	: Yün
Dokumada Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi, Krem
Motifte	: Turuncu, Gri, Beyaz, Bordo, Sarı, Mavi
Dokumada Kullanılan Motifler	: Bereket, Saçbağı, Pıtrak, Suyolu, Akrep
Dokumanın Durumu	: Kullanılmakta
Kaynak Kişi	: Leyla BAKIRCIOĞLU

Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Enine düz yatay bantlar arasındaki ince bantlarda suyolu motifi, kalın bantlarda pıtrak, saçbağı, akrep ve bereket motifleri kullanılmıştır. Zeminde kahverengi ve krem, desende turuncu, gri, beyaz, bordo, sarı ve mavi renkleri kullanılmıştır. Çuvalın arka yüzünde kahverengi ile kilim dokuma yapılmıştır. Alan araştırmamızda çuvalın kullanıldığı bazı renklerde solma olduğu tespit edilmiştir.

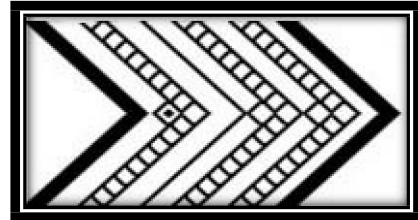
31 Nolu Örnek (Un Çuvalı)

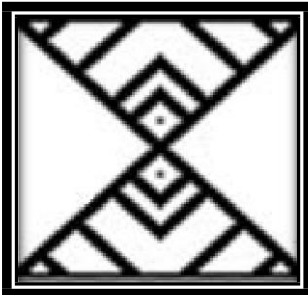
Yüzey Şeması

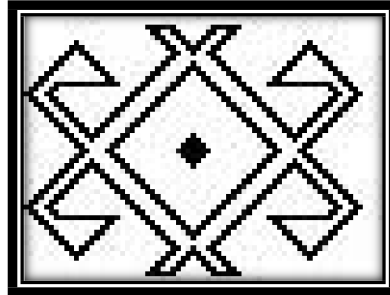
Suyolu Motifi

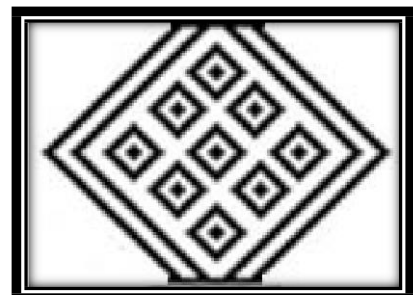
Pıtrak Motifi

Saçbağı Motifi

Akrep Motifi

Bereket Motifi

Görsel. 66: 31 Nolu Örnek ve Çizimler (Karagöl, 2018)

Tablo 1. Çuvallarda Kullanılan Dokuma Teknikleri

Örnek No	Kilim	Cicim	Sumak	Zili	Atkı Yüzlü Dokuma	Atkılı Çapraz Alternatif Sumak
1	X	X				
2	X	X				
3	X	X				
4	X	X				
5	X	X				
6	X					X
7	X	X				
8	X	X				
9	X	X				
10					X	
11	X					X
12						X
13	X					X
14					X	
15	X					X
16	X					X
17					X	
18					X	
19	X	X				
20	X	X				
21	X	X				
22	X	X		X		
23	X	X				
24	X	X				
25	X	X				
26	X	X	X			
27	X	X				
28	X					X
29	X					X
30	X					
31	X	X				
Toplam	26	19	1	1	4	8

Tablo 1’de alan araştırmamız sırasında tespit otuz bir adet çuvallarda kilim, cicim, zili, sumak, atkı yüzlü dokuma, askılı çapraz alternatif sumak teknikleri kullanılmıştır. Bu çuval dokuma örneklerinde yirmi altı adet kilim, on dokuz adet cicim, bir adet sumak, bir adet zili, dört adet atkı yüzlü dokuma, sekiz adet atkılı çapraz alternatif sumak teknikleri kullanılmıştır.

Tablo 2. Çuvallarda Kullanılan Renkler

Örnek No	Kırmızı	Haki Yeşil	Yeşil	Açık Yeşil	Turuncu	Lacivert	Beyaz	Kahverengi	Koyu Yeşil	Mor	Gri	Siyah	Sarı	Hardal	Açık Mavi	Koyu	Açık	Mavi	Bordo	Pembe	Krem	Yavruağzı	Açık Sarı	
1	X	X			X			X		X				X								X		
2	X		X		X	X	X					X		X	X					X				X
3	X		X			X	X					X	X		X									
4	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X								X	X	X		
5		X			X			X		X			X						X	X		X		
6				X	X			X	X	X		X	X						X	X		X		
7			X		X			X					X						X	X		X		
8	X	X						X					X						X			X		
9		X			X			X		X										X		X		
10								X														X		
11			X		X		X					X							X	X				
12	X		X		X	X	X	X		X		X	X		X					X				
13	X		X		X		X				X	X												
14																X	X					X		
15	X		X		X		X			X	X	X	X			X	X		X					
16			X		X		X			X		X	X						X	X	X			
17	X											X												
18			X		X														X					
19	X						X						X			X	X		X			X	X	
20			X		X		X				X	X	X						X			X		
21	X	X	X		X	X	X	X				X	X							X	X	X		
22			X		X		X					X	X						X	X	X	X		
23	X		X		X		X	X		X			X						X			X		
24	X		X		X							X	X						X			X		
25	X	X			X		X			X		X										X		
26	X		X		X	X	X	X		X		X	X						X	X				
27	X		X		X			X			X		X	X						X	X	X		
28			X			X	X			X		X	X							X	X			
29	X		X		X							X							X	X		X		
30	X		X		X		X					X							X	X				
31					X		X	X			X		X						X	X		X		
Toplam	18	9	19	2	24	8	17	15	1	12	6	20	18	3	3	2	2	15	19	6	19	1	1	

Tablo 2’de yirmi dört adet turuncu, yirmi adet siyah, on dokuz adet yeşil, bordo ve krem, on sekiz adet kırmızı ve sarı, on yedi adet beyaz, on beş adet kahverengi ve mavi, , on iki adet mor, dokuz adet haki yeşil, sekiz adet lacivert, altı adet gri ve pembe, üç adet hardal ve açık mavi, iki adet açık yeşil, açık kahverengi, koyu kahverengi, bir adet koyu yeşil, yavruağzı, açık sarı renkleri kullanılmıştır.

Tablo 3. Çuvallarda Kullanılan Motifler

Örnek No	Pıtrak	Suyolu	Akrep	Muska	Saçbağı	Göz	Kurtağı	Çengel	Bereket	Koçboynuzu	Nazarlık	Elibelinde	Canavar Ayığı	Tarak
1		X			X	X		X						
2		X	X	X										
3		X	X		X									
4		X	X		X	X	X							
5	X						X	X	X					
6		X	X	X						X	X			
7	X		X		X			X	X					
8	X					X		X	X					
9		X			X	X		X						
10														
11		X	X	X		X	X			X				
12		X	X	X	X							X		
13		X	X										X	
14														
15		X		X								X		
16		X	X	X										
17														
18														
19		X			X	X								
20		X		X		X	X							
21	X	X			X	X			X					
22		X	X					X						
23					X	X								X
24	X							X						
25		X		X		X	X							
26		X	X		X		X							
27	X	X			X					X				
28		X	X								X			
29		X	X		X									
30		X	X	X	X	X								
31	X	X	X		X				X					
Toplam	7	22	15	9	14	11	6	7	6	3	2	2	1	1

Tablo 3'te yirmi adet suyolu, on beş adet akrep, on dört adet saçbağı, on bir adet göz, dokuz adet muska, yedi adet pıtrak ve çengel, altı adet kurtağı ve bereket, üç adet koçboynuzu, iki adet nazarlık ve elibelinde, bir adet canavar ayığı ve tarak motifleri kullanılmıştır.

Tablo 4. Çuvallarda Kullanılan İplikler

Örnek No	Atkı İpliği			Çözü İpliği			Motif İpliği		
	Yün	Kıl	Orlon	Yün	Kıl	Orlon	Yün	Kıl	Orlon
1		X			X			X	
2	X		X	X			X		
3	X		X	X			X		
4	X			X			X		
5		X			X		X	X	
6		X			X			X	
7		X			X		X		
8		X			X		X		
9		X			X			X	
10		X			X			X	
11		X			X			X	
12			X		X				X
13		X			X			X	
14		X			X			X	
15			X		X				X
16			X		X				X
17		X			X			X	
18		X			X			X	
19		X			X		X	X	
20		X			X			X	
21	X			X			X		
22	X			X			X		
23		X			X		X		
24		X			X		X		
25		X			X			X	
26			X		X				X
27	X			X			X		
28			X		X				X
29		X			X			X	
30		X			X			X	
31	X			X			X		
Toplam	7	19	7	7	24	-	13	15	5

Tablo 4'te atkı ipliğinde yedi adet yün, on dokuz kıl, yedi adet orlon ipliği kullanılmıştır. Çözü ipliğinde yedi adet yün, yirmi dört adet kıl ipliği kullanılmıştır. Motiflerde ise on üç adet yün, on beş adet kıl ve beş adet orlon ipliği kullanılmıştır.

SONUÇ

21. yüzyılda değişen ve gelişen teknolojiye bağlı olarak Anadolu'da birçok yerleşim yerinde olduğu gibi Sarıkeçili yörüklerinde de çuval ve heybe dokumaları neredeyse yok olmak ve eski anlamını yitirmek üzeredir.

Dokuma köklü bir geçmişe sahip olan ve birçok medeniyete ev sahipliği yapan, geçmişten günümüze kadar gelen geleneksel el sanatlarımızdandır. Orta Asya'da yörük yaşamının başladığı günden günümüze kadar uzanan dokuma kültürü teknolojik gelişmelerin artması nedeniyle önemini kaybetmektedir. İhtiyaç neticesinde dokunan ve kullanılan çuvallar, heybeler, yaygılar vb. dokumalar yüzyıllardır varlığını sürdürmekte olup Anadolu insanının günlük yaşamında vazgeçilmezleri arasında yer almaktadır.

Günümüzde fabrika ürünlerinin yaygınlaşması ve temininin kolay olması günlük kullanımda ve göç esnasında kullanılan çuval ve heybe dokumalara ihtiyacı hazır olarak karşılamaya yol açmaktadır. Bu sebeplerden dolayı dokuma kültürü Sarıkeçili yörüklerinde yok olmak üzeredir. Yaptığımız alan araştırmamızda karşılıklı görüşmeler sırasında dokumayı ve dokumada kullanılan araç ve gereçleri bilmeyen genç neslin yetişmekte olduğu görülmüştür.

Teknolojik gelişmeler hayatımızı kolaylaştırırken kültürel mirasımızın ve değerlerimizin kaybolmasına da sebep olmaktadır. Bizi biz yapan geçmişten günümüze kadar gelen bu kültürel miraslarımıza sahip çıkılması, yeni projeler üreterek dokuma kültürümüzün canlandırılması gerekmektedir. Bu çalışmamızla sanatla ilgilenen genç kuşaklara teknolojinin konar göçer olarak yaşayan Sarıkeçili yörüklerinin yaşamlarına girmeden önce dokudukları ve kullandıkları çuvallarda kullanılan motiflerin ve renklerin aktarılması amaç edilmiştir.

Geçmişte kullanılan çuvalların yaşam kolaylaştırıcı yönü ile sanatın birleştirilerek duygu ve düşüncelerinin çuvallar üzerindeki yansımaları görülmektedir. Örneğin; ala çuvallar motif ve renk olarak daha zengin olup çadır

içerisinde sağ tarafta yer almaktadır. Giysilerinin taşınması ve saklanması amaçlı kullanılmaktadır. Kıl çuvallar tahıl, yiyecek kapları gibi eşyaların taşınmasında ve saklanmasında kullanılmış olup sade motifli ya da motif hiç kullanılmamaktadır. Un çuvalları ise yiyecek maddeleri olan arpa ,buğday ve kuru bakliyatların taşınmasında ve saklanmasında kullanılmaktadır. Çuvallarda dokunan motiflerin ve motiflerin yoğunluğu hangi amaç ile kullanıldığını ya da kullanılacağını anlamakta kolaylık sağlamaktadır.

Sarıkeçili yörükler sade yaşayan topluluklar olup yaşam şekilleri göç üzerine olduğundan hayatlarını ve göçlerini kolaylaştıracak eşyalar tercih etmektedirler. Bu eşyaların başında çuvallar ve kara çadır gelmektedir. Kara çadır konar - göçer yaşamlarına uygun olarak çabuk kurulabilir, soğuktan, yağıştan, sıcaktan koruyucu olması sebebiyle barınak olarak kullanılması da temel ihtiyaçlarının giderilmesinde büyük önem arz etmektedir. Sarıkeçili yörükleri çadırlarını yetiştiriciliğini yaptıkları kıl keçilerinden elde ettikleri kıl ipliklerden dokumaktadırlar.

Kıl keçisi yetiştiriciliğinin 2012 yılından itibaren desteklenmemesi ve yasaklanması yörükler içinde çok ciddi sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Kıl keçisi yetiştiriciliğini bitme noktasına getirmiştir. Bu haliyle göçebe yaşayan yörükler keçi yetiştiriciliğini bıraktığı takdirde kara çadır ve dokuma çuvallarının kültürel serüveni de sona ermiş olacaktır.

Konar- göçer yaşamının son temsilcilerinden olan Sarıkeçili yörüklerinin sorunlarından bir tanesi de geçmişte kullanılan göç yollarının günümüzde Orman Genel Müdürlüklerinin göç güzergahları üzerindeki arazilerin ağaçlandırılması, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının tarım arazilerine çevirmiş olması göç güzergah yollarını daraltmasıdır. Bu durumda Sarıkeçililerin göç zamanını sıkıntılı ve zorlu şartlar altında geçirmesine neden olmaktadır. Göç yolu olarak geçilecek her ilçe için ayrı ayrı prosedürlerin yapılacak olması ve konaklanacak meraların kullanımının üç gün ile sınırlandırılıp muhtarlıklarca bir bedel istenmesi günümüzde bu sorunların çözülememiş olması bu kültürün her geçen gün unutulacağını göstermektedir.

Aynı zamanda muhtarlıklar 4342 sayılı Mera kanununa göre otlak kiralama haklarını keyfi uygulama düzenine çevirmesinden dolayı Sarıkeçili yörükleri bu durumdan rahatsız olmaktadır. Yörüklerin vereceği bu parayı hayır olarak görmeleri bazı yörüklerce kabul görürken fahiş ücretler istenmesi bu olayı sorun haline dönüştürmektedir.

Sarıkeçili yörükleri de bu sorunların üst üste gelmesi ile bir önceki yıl kullandıkları otlığı tekrar kullanamama sorunları da eklenmektedir. Bütün bu ve buna benzer sorunlar bir araya geldiği için göç aylarında sorunlu ve huzursuz zamanlar geçirmektedirler. Göçler bayram havasını yitirmiş develer satılıp ,yerlerini arabalara ve motorlara devretmiştir.

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan "Yeşilovacık ve büyük eceli (Mersin-Silifke- Gülnar) Sarıkeçili, Yörüklerinde Çuvallar" başlıklı bu çalışmada Sarıkeçili Yörükleri tarafından kullanılmış ya da kullanılmakta olan çuvallar katalog haline getirilerek gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştır. Ayrıca Konya ili Ahırılı ilçesi Akkise yaylasına gidilerek karşılıklı görüşme, video ve fotoğraflama tekniği ile kayıt altına alınmıştır.

Alan araştırmamızda dokunan çuvallarda genellikle kıl ve yün kullanılmaktadır. Son yıllarda ise bazı çuval örneklerinde orlon iplik kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Yaklaşık üç yıldır alan araştırması yapılarak tespit edilen 31 adet çuval örneği desen renk kompozisyon malzeme ve özellikleri incelenerek katalog haline getirilmiştir.

Katalog haline getirilen çuval dokumalarında renk olarak siyah, beyaz, kırmızı, mavi, kahverengi, turuncu, mor, bordo, lacivert, pembe, açık mavi, hardal, açık yeşil, koyu yeşil, yavruağzı, açık kahverengi, koyu kahverengi, haki yeşili kullanılmıştır.

Çuvallarda göz, muska, nazarlık, suyolu, tarak, pıtrak, çengel, elibelinde, bereket, yılan, akrep, saçbağı, kurtağzı motifleri uygulanmıştır. Alan

araştırmamız sırasında kaynak kişilerle yaptığımız karşılıklı görüşmelerde motif isimlerinin yöresel adlarının bilinmediği, sadece kaynak kişi Emine KARADAYI elibelinde motifini “kirmenli nakışı” olarak adlandırmaktadır.

Dokuma tekniği olarak dört adet düz atkı yüzlü dokuma, on sekiz adet cicim, bir adet sumak, bir adet zili, dokuz adet atkılı çapraz alternatif sumak ve arka yüzlerinde kilim tekniği kullanılarak dokuma yapıldığı gözlemlenmiştir. İncelenen çuval örneklerinin en büyük ebatlı dokuma 90 x 125 cm, en küçük ebatlı dokumanın 60 x 95 cm olduğu tespit edilmiştir. Saha araştırmasında incelenen tüm çuval örneklerinde kolan dokuma tekniklerinden çarpana dokuma ve yer tezgahında kolan dokuma ile yapılan ince, uzun dokumalar çuvalın iki yan tarafında belirli aralıklar bırakılarak dikilmiştir. Bu dokumalar çuvalın taşınmasında ve yüklenmesinde kolaylık sağlamaktadır.

İncelenen otuz bir adet çuvalın yirmi dokuz tanesi kullanılmakta, iki tanesi kullanılmamaktadır. Bu çuvalların dört tanesi Emine KARADAYI'nın kendi dokuması olup diğer çuvallar ise sahiplerine kayınvalideden gelinine, oğluna ya da kızına hediye olarak verilmiştir. Kaynak kişi Hasan YAGAL annelerinin kendilerine hediye ettiği çuvalların 70 – 80 yıllık olduğunu söylemiştir.

Sonuç olarak; geçmişten günümüze kültürel değerlerimizden olan yörük dokuma kültürünün yeni nesillere aktarılması için saha araştırmalarında tespit edilen kültürel mirasın kayıt altına alınması gerekmektedir. Büyükeceli ve Yeşilovacık yörelerinde yapmış olduğumuz alan araştırmasının yeni nesillere, araştırmacılara, yetkililere ve ilgililere faydalı olmasını dilerim.

KAYNAKÇA

- Acar, B. B. (1982). Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları, Eren Yayıncılık, İstanbul
- Akan, M. (2007). “Yörüklerde Taşımada Kullanılan Dokumalar” 37. ICANAS Bildiriler, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara.
- Aktan O. (1996). Antalya Çevresinde Konar – Göçer Asabiyet, I. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo – Kültürel Yapısı Yörükler Sempozyumu Bildirileri, s. 25.
- Aytaç, Ç. (1997). El Dokumacılığı, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Çıblak, C. N., Dulkadir, H. Ve Can, D. (2015). Toros Yörüklerinin Yaşamsal Sorunları Panel ve Çalıştayı, Mersin, Türkiye, s. 4.
- Deniz, R. (1998). Ayvacık Yöresi Düz Dokuma Yaygıları (kilim-cicim-zili), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (1976). Dokuma ve Giyim Sektörü, C.1, Ankara s. 129 – 130.
- Dulkadir, H. (1997). İçel’de Son Yörükler Sarıkeçililer, İçel Valiliği Yayınları: 3, s. 112, Mersin,
- Erbek, M. (2002). Çatalhöyük’ten Günümüze Anadolu Motifleri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Erdal, İ. (2008). Cumhuriyet Döneminde Yörüklerin İskânı Konusu. Osmanlıdan Cumhuriyete Yörükler ve Türkmenler. Ankara: Phoenix Yayınevi, s. 1 – 14.
- Eren, N. (1976). “Yörük Çuvalları”, Türkiyemiz, 6 (18), s. 27-32.
- Ersu, P. (1977). Yörüklerde Un Çuvalları”, I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, C. V, Etnoğrafya, s. 207-230.
- Eröz, M. (1991). Yörükler, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul
- Halaçoğlu, Y. (1991a). XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı. Ankara: Türk Tarih Kurumu. S. 91 -104.
- Halaçoğlu, Y. (1991b). XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi. Ankara: Türk Tarih Kurumu, s. 7-8.

- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2011). El Sanatları Teknolojisi, Karışık Motif Çizimleri, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Ankara
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2012). El Sanatları Teknolojisi, Sumak Dokuma, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Ankara
- Oğuz, Z. (2004).Yaylaların Özgür Çocukları Yörükler. Konya: Fidan Yayınları.
- Onuk, T., Akpınarlı, F., Ortaç, S. ve Alp, K. Ö. (2004). Silifke Folkloru (İşlemecilik, Dokumacılık, Örucülük, Halk Oyunları ve Giysileri), Ankara: Türk Tarih Kurumu, s. 46.
- Oyman, R. (2005). “El Dokumacılığının Ve El Dokuma Tezgahının Tarihçesi, El Dokuma Tezgahı Çeşitleri”, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi “Sanat” Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, ERZURUM.
- Ölçer, N. (1988), Kilimler Türk ve İslam Eserleri (1. Baskı). İstanbul: Eren Yayınevi.
- Özdemir, A. Z. (1985). Avşarlar ve Dadaloğlu, Dayanışma Yay. I.Baskı, Nisan, Ankara.
- Özönder, M. C., Aksoy, E. ve Köktürk G. (2005). Konar-Göçer Sarıkeçeli Yörükleri, Son Konar-Göçerlerin (Sarıkeçeli Yörüklerinin) Sosyo- Kültürel Yapısı, (Ed.), Sarkeçeli Yörük Yaşamından Kesitler (23-42) içinde. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Sarioğlu, H., Ergenekon, C. Ülger, N. ve Başaran, F. N. (2005). Dokuma-I Çarpanalı Dokumalar, İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Şahin, İ. (1982). “Osmanlı İmparatorluğu’nda Konar-Göçer Aşiretlerin Hukuki Nizamları”, Türk Kültürü, s. 285-294.
- Şahin, İ. (1985). “Osmanlı Devrinde Konar-Göçer Aşiretlerin İsim Almalarına Dair Bazı Mülazalar”, TED, s. 195-208.
- Türkay, C. (1979). Osmanlı İmparatorluğunda Aşiret, Oymak ve Cemaatler, Tercüman Kaynak Eserler Serisi, 1. Bs., İstanbul Garanti Matbaası, s. 109.
- Xavier de, P. (1959). “Geography, Politics and Nomadism in Anatolia”, Unesco International Social Science Journal, s.525.

TEZLER

- Aksoy, H. (2012). “Göçebelikten Yerleşikliğe Geçiş Sürecinde Sosyo-Kültürel Bağlamda Sarıkeçili Yörükleri”, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Altuntaş, M. E. (2014) Çarpanalı Kolan Ve Yer Tezgahında Kolan Dokumalarının Teknik Ve Geleneksel Özellikler. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Armağan, M. (2018). “Göçebe Topluluklarda İskan ve Terk Stratejisinin Etnoarkeolojik Açısından İncelenmesi: Sarıkeçililer Örneği”, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Bakır, İ. (1995). Batı Toroslarda Göçerlerin Yerleşme ve Mekân Sorunlarının Çözümü Üzerine Bir Deneme. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Konya.
- Baykal-Ertem, F. (2009). Dokumalarda ve Takılarda Görülen Nazar Motifleri. Yüksek lisans tezi (basılmamış), Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı.
- Çenet, E. (Kürtüloğlu) (2009). Osmaniye İli Toprakkale ve Düziçi Yöresinde Kirkitli Dokuma Geleneği, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Dölek, İ. (2013). Konar-Göçer Türk Topluluklarında Halk İnançlarının İncelenmesi: Sarıkeçililer Örneği, Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
- Ergen, B. (2010). Yozgat Yöresi Kilim, Cicim ve Zili Örneklerinin Renk, Motif ve Kompozisyon Özellikleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eroğlu, M. A. (2013) “ Akseki Çevresinde Tespit Edilen Çuval ve Heybe Dokumalar”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Sanatta Yeterlik Tezi,
- Soysal, Işın (2010). Antalya'daki Yörüklerin Yerel Siyasetteki Yeri Ve Önemi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Taş, E. (2009). Malatya Müzesi'nde Bulunan Düz Dokumalar Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Van.

Tuztaş-Horzumlu, A. H. (2014). Konup Göçmek, Yerleşmek ve Yaşamak: Sarıkeçili'lerde Mekan ve Anlatı, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

İNTERNET KAYNAKLARI

Türk Dil Kurumu Sözlüğü; www.tdk.gov.tr. – Erişim Tarihi: 24.11.2017

<http://www.tdk.gov.tr> - Erişim Tarihi: 20.12.2017

<http://www.tdk.gov.tr> - 12.12.2017 <https://vetrehberi.com/saanen-kecisi/> - Erişim Tarihi: 28.05.2017

<https://www.etsy.com/sg-en/listing/526400749> - Erişim Tarihi: 15.12.2018

KAYNAK KİŞİ LİSTESİ

K.1: Emine Karadayı, 1971, Evli, İlkokul, Mersin/ Aydınçık, Temmuz 2017.

K.2: Kerim Karadayı, 1967, Evli, İlkokul, Mersin/ Gülnar, Temmuz 2017.

K.3: Emrah Karadayı, 1993, Bekâr, İlköğretim, Mersin/ Aydınçık, Temmuz 2017.

K.4: Halil İbrahim Yagal, 1964, Evli, İlköğretim, Konya/ Bozkır, Mayıs 2016.

K.5: Hanife Yagal, 1970, Evli, okuma yazması yok, Konya/ Bozkır, Mayıs 2016.

K.6: Saliha Yagal, 1970, Evli, okuma yazması yok, Konya/ Bozkır, Mayıs 2016.

K.7: Hasan Yagal, 1970, Evli, okuma yazması yok, Konya/ Bozkır, Mayıs 2016.

K.8: Emine Çelik, 1967, Evli, okuma yazması yok, Konya/ Bozkır, Mayıs 2016.

K.9: Fatma Çelik, 1996, Evli, okuma yazması yok, Konya/ Bozkır, Mayıs 2016.

K. 10: Leyla Bakırcıoğlu, 1970, Bekar, okuma yazması yok, Konya/ Meram, Mayıs 2016.

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Songül KARAGÖL
Doğum Yeri	Samsun / Merkez
Doğum Tarihi	12.10.1981

İletişim Bilgileri

Telefon	544 471 44 00
e-posta	songul.karagol@hotmail.com

Eğitim Bilgileri

Lise	Sema Cengiz Büberci Anadolu Meslek Lisesi (El Sanatları)
Ön Lisans	On Dokuz Mayıs Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu (El Sanatları)
Lisans	Süleyman Demiral Üniversitesi GSF Geleneksel Türk Sanatları Halı – Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı
Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanatları Halı – Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı

*Kariyer Bilgileri**

İş Deneyimi	2009 – 2018 yıllarında Samsun Halk Eğitim Merkezinde Usta Öğretici olarak çalıştım.

İmza